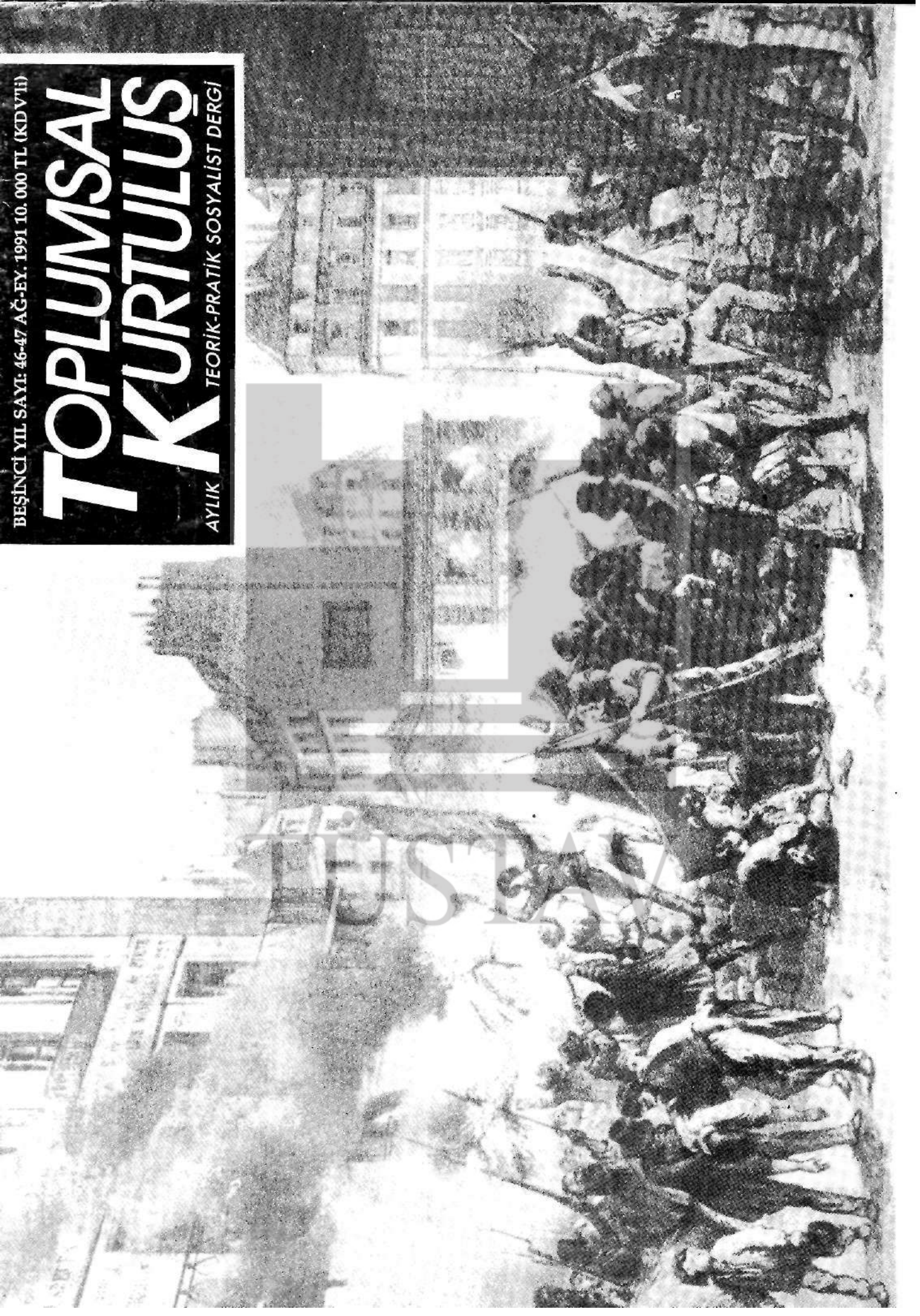

BEŞİNCİ YIL SAYI: 46-47 AĞ-EY. 1991 10. 000 TL (KDV'li)

TOPLUMSAL KURTULUŞ

AYLIK
TEORİK-PRAKİK SOSYALİST DERGİ

BU SAYIMIZ

İki ay aradan sonra yoğun bir sayı ile beraberiz.

Geçtiğimiz süre içerisinde bölgede yaşananlar tüm dünyayı etkiledi.

Yaşananların Türkiye boyutu, iktidarın bir çözüme sürecine girmiş olmasının belirti nişaretleri olarak kabul edilebilir. Devrimcilerin öldürülmesi, Sınır Ötesi Harekat, Erken Seçim vb. gelişmeler, devletin yeni tespitler yaptığıının pratikteki ifadeleri. Devletin terör politikasındaki yeni boyutu İç Savaş İlanı olarak değerlendiriyoruz. Arka Kapak yazısı, "görevleri" tespit ediyor.

Sovyetler Birliği'ndeki gelişmelerin yankıları sürecektir, yeni tartışmaların olacağı açık. On yıllardır Sovyetler Birliği hakkında polemikler yapılmakta, son yaşananlarla konuya yeni boyutlar getiriyor ve Sol'da netliği artırıcı işlev görüyor. Bugüne kadar yapılan tartışmalar, Sol'da, hep bir ayrılık nedeni oldu, bundan sonrasının netliğe ve birliğe yaramasını beklemek gerek. Artık çizgiler netleşmek zorunda ve bu netlik, ayrıntılarına girmeden, iki çizgi olarak somutlaşacak. Son yaşananlar ne yazık ki bazı solcularımızda üzülmeye ve sevinme duygularının zayıflamış olduğunu gösterdi. An'a ilişkin değerlendirmeler, tüm zorluklarına karşın, değerlendirmeyi yapanların ideolojilerinin mihenk taşıdır. Bu bir. İkincisi an'da olanlar, ne kadar "beklenmez" olsa da bu beklenmezlik, ilgisiz ve bilgisiz insanlara mahsustur. Gün'e takılıp kalanlar olayları bütün boyutlarıyla algılayamıyorlar. Her toplumsal olay tarihsel bir arka plana sahiptir. Sayuz Hareketi, TK sayfalarında hep tanıtıldı. Kazanımlara sahip çıkan ve anti-emperyalist yönelimli bir Hareket olduğu açıklandı. Müdahalenin emperyalist kampta yarattığı tepki bunu doğruladı. Düşündürücü olansa Türkiye'de Sol'un büyük bir bölümünün tüm anti-emperyalist söylemlerine karşın, müdahaleyi bir türlü 'beğenememiş' olmaları.

Bu sayımızın Yorumlarıyla Olaylar bölümü son gelişmelerin kritiklerini içeriyor.

Yoğun bir sayı olması dolayısı ile yazılara değinmeyeceğim. Bu sayımızda yeni imzalar da yer alıyor. Bunlardan İlhan Akalın'ı TK okurları tanır. İlhan Abi yeniden aramızda.

Cezaevindeki dostlarımızdan birçoğu tahliye oldu. Hepsine buradan hoşgeldiniz diyoruz. Dostlarımızdan bürolarımızı ziyarete gelenler oldu, teşekkür ediyoruz. Direnç ve deneyimleriyle bizlere güç katacaklarını biliyor, hepsiyle 'ortak iş' yapmayı diliyoruz. Ve bir mesajımızı da iletelim: Tahliye olan dostlarımızdan birçoğuyla henüz iletişim kuramadık, bu nedenle cezaevi postamızda aksaklıklar olabilir. Halen tahliye olmayanlardan dergisi yetişmeyenler durumu bildirmelidirler.

Zaman zaman ürünlerine yer verdiğimiz Ali me Mitap'ın eşi Nasuh Mitap'la tahliye olanlar arasında. Nasuh Mitap'ın şahsında arkadaşlarımıza tekrar hoşgeldin diyorum.

Önceki sayımıza iki ayrı mahkemede dava açıldı. Basın Savcısı ve DGM Savcısı ayrı ayrı "suçlu" buldular.

Dağıtım ilişkini bir sorunu dillendirerek noktalayalım.

Anadolu dağıtımında bazı zorluklar sözkonusu oluyor. Bu nedenle bazı yerlere dergimizi ulaştıramayacağız. Dergi ulaşmayan yerlerdeki okurların, bu konuda duyarlılık göstermelerini, bizimle ilişkiye geçmelerini istiyoruz. Sorunu birlikte çözmeliyiz.

Gelecek sayıda buluşmak dileğiyle.
Dostlukla....

Nejdet Kanbir

TOPLUMSAL KURTULUŞ

aylık teorik-pratik sosyalist dergi

Beşinci Yıl, Sayı: 46 - 47
Ağustos- Eylül 1991

Sahibi: Ahmet Zengin
Genel Müdür: Şevki Ömeroğlu
Genel Koordinatör: Çelik Bilgin
Genel Yayın Yönetmeni: Nejdet Kanbir (Türkiye)
Mustafa Silar (Avrupa)
Sorumlu Yazı İşleri Müdürü: Nejdet Kanbir
Yazı İşleri Müdürü: Kadir Güven
Yayın Kurulu: Hasip Akgül
Candan Baysan
Murat Ceran
Bilgesu Erenus
Alper Yalman

Merkez: Büyük Reşit Paşa Cad. 40/4 Beyazıt / İstanbul
Telefon: 513 84 29 - 528 43 72

Ankara Bürosü: Konur Sokak 73/9 Ankara
Telefon: 125 93 78

Avrupa Temsilciliği: Frankfurt
Schichau Str. 7-9 6 Frankfurt 1 Almanya
Telefon: 069 / 495743

Danimarka Temsilcisi: Fadıl Ötmez
Bellingevej 128/B 5250 Odense SV Tel: 65/961562

Stuttgart Temsilcisi: A. Kanber Resuloğlu
Postfach 40 02 617000 Stuttgart 40 Almanya

Paris Temsilcisi: A. Yalman
Poste Restante Paris Bonne Nouvelle
75010 Paris, France

Bonn Temsilcisi: İmam Zeynel Alan
İsviçre Temsilcisi: Baran Fırat

Postfach 87 4123 Ailschwil 2
Mönchengladbach Temsilcisi: İlhan Pastır
luisental 34 4050 Mönchengladbach 3 Almanya

Strasbourg Temsilcisi: İ. Çamur
5 Rue Des Lys 67100 Strasbourg Fransa

Abone Koşulları: Yurtiçi Yıllık: 100 bin TL
Posta Çeki Numarası: 324663 Nejdet Kanbir İstanbul

Banka Hesap Numarası: 157 502 Ahmet Zengin
İş Bankası Çağaloğlu / İstanbul
Yurtdışı: Yıllık 80 DM

Yurtdışı aylık: Almanya: 10 DM
İsviçre: 10 SF
Fransa: 28.5 FF
Danimarka: 40 DK.Kr

Döviz Tevdiat Hesap Numarası: 30100-2401
Ahmet Zengin İş Bankası Çağaloğlu / İstanbul

Kapak: Kıralliyet Sarayı çevresinde çalışma, Paris 1948
Basıldığı Yer:

İÇİNDEKİLER

- 3- Yorumlarıyla Olaylar:
Bölge ve Dünyada
Yaz Sıcığında Gelişmeler
- 18- Dördüncü İç Savaş
Yalçın Küçük
- 20- Aydın Hareketi ve Solda
Yürünülen Yol Üzerine
Gözlemler Düşünceler
Şevki Ömeroğlu
- 25- "Cumhuriyet, TÜSIAD Gazetesidir"
Y.K
- 29- Sığınmacılara Küçük Dersler
Y.K
- 32-Murat Belge'nin Belgesi
Nejdet Kanbir
- 35- "Siz Dünyanın En Çok İhtiyaç
Duyduğu Şeyi Üretiyorsunuz"
Söyleşi:
Nejdet Kanbir-Bilgesu Erenus
- 39-Yükselen Mücadele ve Paşabahçe
Metin Ortakçı
- 41- DİSK Gerçeği
İlhan Akalın
- 43- 68 Kuşağı
Y.K
- 46- Geçerken Bir Ömrün İçinden
Nail Koç
- 47- Çılgınlardan Bestelenen Mars
Hasip Akgül
- 49-Kürtler ve Ekim Devrimi
Abdullah Öcalan
- 60- Kentler ve Devrimler
E. Kamil Boyacı

TOPLUMSAL KURTULUŞ'UN BEŞ YILI

Sahibi:	Genel Müdür:	Genel Koordinatör:	Genel Yayın Yönetmeni:	Yazı İşleri Müdürü:
Bilgesu Erenus Yalçın Küçük Ahmet Zengin	Hasan Akgüç Şevki Ömeroğlu	Mehmet Emin Sert Çelik Bilgin Abdullah Keskin	Erhan Tezgör İlhan Akalın Onur Erk Candan Baysan Nejdet Kanbir	Servet Ulusoy Orhan Gökdemir Felemez Ak İlhan Akalın H. Kaya Eker Metin Ağaçözgü Sedat Yılmaz Hasan Kara Nejdet Kanbir Kadir Güven

BÖLGE VE DÜNYADA YAZ SICAĞINDA GELİŞMELER

I

TÜRKİYE'YE ALAMANCI BAŞ VEZİR GELDİ

Mesut Yılmaz, son Osmanlı döneminden ve İkinci Dünya Savaşı sırasındaki yalpalamalardan sonra Türkiye'de başbakanlığa gelen ilk Alamancı vezirdir.

Yılmaz ile birlikte Türkiye yönetimine, tekelli düzenin bürokratik, acımasız ve iki yüzlü kişiliği de gelmiştir.

Amerikancı sadrazamlardan sonra bir Alamancı başvezirin gelişi bir çalkantıdır ve önemli tartışmalara yol açması gerekmektedir. Türkiye'de öyle olmuştur ve Washington'un politikasına ters düştükten sonra Dış İşleri Bakanlığı'ndan ayrılan Mesut Yılmaz, yaz başında Türkiye yönetimini eline almıştır.

Mesut Yılmaz, "Avrupacı" ve çoğunlukla Alamancı kalemlerin kümelendiği Miliyet Gazetesi'nin açık desteğiyle ve Almanya ile iş yapan iş adamlarının ciddi çalışmaları sonucunda başbakanlığı eline almıştır. Ne kadar elinde tutabileceği konusunda net bir tahmin yapmak mümkün değildir. Elinde tutma süresi, Amerka'ya vereceği ödünlerle de ilgilidir.

KAHRAMANLIĞINI ANLATAN ÇİNGENE ÖRNEĞİ

Hürriyet ve Sabah'ın konumları ayrıdır. Her ikisi de sokaktaki sürüleri şaşırtmak için çıkan gazetelerdir. Milliyet, Almanci Yılmaz'ı ve Cumhuriyet, Amerikan politikasına en yakın aday olan Yıldırım Akbulut'u tutmuştur. Türkiye'de önemli politik ay-

rılıklar bundan sonra, Milliyet ve Cumhuriyet'e yansiyacaktır. Cumhuriyet, haber ve başlıklarıyla, Akbulut'u tuttukten sonra ve Yılmaz'ın seçilmesi üzerine derhal Yılmaz'dan özür dileyen ve Yılmaz'ı destekleyen bir yayın çizgisine geçmiştir.

Yılmaz, başbakanlık koltuğuna otururken "mal varlığını" açıklamıştır. Hürriyet, bunu alkışlamıştır. Kimse, bu TRT'de çevirmenlikten başka hiç bir sorumluluk almamış bu zengin çocuğunun zenginliğine şaşırma-mıştır. Türkiye'de başbakan olduktan sonra zenginleşen politikacılar çıkmıştır. Zengin olarak başbakan koltuğuna Yılmaz, Menderes'ten sonra oturmaktadır.

Başbakan Türkiye'yi temsil edecek bir kimsedir. Yılmaz, Türkiye'yi temsil etmeyecek kadar zengin bir ailenin hiç bir işte yetişmemiş çocuğudur. Ama artık Türkiye'de bu da yadırganmıyor. Külçe külçe altınları, itibari değeri yüzlerce milyon olan ve bu nedenle çok büyük gerçek değerlere ulaşan hisse senetleri, hanları, her yerde bir yazlığı bulunan bir kimse Türkiye'de ilk kez başbakan olmaktadır. Buna karşın, ba-

sın, Yılmaz'ın mal varlığını açıklamamasını ön plana çıkarırken zenginliğini normal göstermeye çalışmıştır.

Şair, "şecaat arzederken Merd-i kupti sirkatin söyler" diyordu. Çingenenin merdi, övünürken hırsızlığını açıklamış; Mesut Yılmaz, mal varlığını açıklarken, bir miras yedi olarak dünyaya geldiğini de ortaya koymuş oluyor.

TEKELLİ YÖNETİM BÜROKRATİKTİR

Yılmaz'ın ne kadar kalacağı kuşkuludur.

Özal, teklerde yöneticilik yaptıktan sonra başbakanlık koltuğuna oturmuş olmakla birlikte son derece güvensiz ve bulaşık bir kimsedir. Mesut Yılmaz, tekelli dönemin ilk yöneticisi olmaktadır. Bürokratik, sevgisiz, acımasız, iki yüzlü yönetim, tekelli bürokratik yönetimdir. Mesut Yılmaz, buna uygundur.

Tekelli yönetim halk yönetimi değildir. Halka ödünler, seçimlerden seçime verilir. Tekelli bürokratik yöneticiler, bunları, kısa tutmak durumundadırlar. Mesut Yılmaz'ın kendi yönetimini riske ederek erken seçime kalkması, seçim süresini ve seçim tartışmasını minimize etmek ihtiyacından doğmaktadır. ■

II

WASHINGTON,
SHP'DE KAYBETTİ

Deniz Baykal, Washington'un stepnesidir. İkinci kez, SHP yönetimini almak için harekete geçti.

Baykal, solla hiç bir ilgisinin olmamasına karşın, sol adına ortaya çıktı. SHP delegeleri, SHP'ni, Baykal aracılığıyla, Amerika Birleşik Devletleri'ne teslim etmediler.

Deniz Baykal ile Erdal İnönü arasındaki en önemli ayrılık kafa bağımsızlığıdır. İdeolojileri açısından önemli bir ayrılık görülüyor. Ancak Deniz Baykal, başbakanlığa Washington'un yeşil ışık yakmasıyla gelebileceğine inanmıştır. Erdal İnönü ise, Amerika Birleşik Devletleri'nde eğitim görmesine ve yer yer Amerikan dünyasına yatkın düşüncelere sahip olmasına karşın, Washington'a bağımlı bir kafa taşımıyor. İnönü ve Baykal arasında fark, kafa bağımlılığınan doğuyor; Deniz Baykal, kafasını Washington'a bağlamıştır.

AMERİKA'YA UYGUN OLAN
BAYKAL'A UYGUNDUR

Turgut Özal, Washington'a uygun olduğu için Deniz Baykal, hiç bir zaman Özal'a netlikle karşı çıkmamaktadır.

İncirlik Üssü, Washington'a gerekli olduğu için, Deniz Baykal, İncirlik Üssü'nün Amerika'ya kullandırılmasına karşı çıkanlara karşı çıkmaktadır.

Türkiye aydınında anti-empyralist ve çağdaş anlamda anti-amerikan bir damar olduğu için Deniz Baykal aydına karşıdır.

Türkiye aydınında devletçlik tutkusu var. Amerika, devletçiliğe karşıdır. Maliye ve Enerji Bakanlığı yaparak Türkiye'nin en büyük devlet işletmelerini yönetmiş olan Baykal, hem devletçiliğe

ve hem de aydına karşıdır. İş adamlarıyla iç içedir.

BAYKAL'I TASFİYE

Erdal İnönü'nün kafası yer yer tutucu, ancak bağımsızdır. İnönü, bu topraklara bağlı olduğunu Irak Savaşı'nda göstermiştir. İnönü, Kürt politikasında da bağnaz bir çizgiden gerçekçi bir noktaya doğru adım atabilmiştir.

Ancak bütün bunlar, SHP'nin Erdal İnönü liderliğinde bir sosyal demokrat parti olabileceği konusunda kesin ipuçları olmamaktadır. Erdal İnönü, Baykal'ı SHP'den ve Ecevit'i Türkiye politikasından tasfiye etme cesaret ve becerisini gösterememektedir.

SHP, başkaldırı reddeden bir çizgide olduğu sürece bir parti olamayacaktır.

Erken seçimlere, SHP, bütün

görüntülere karşın çok elverişli bir konumda girmektedir. HEP'in Kürt çizgisinden korkan iktidar, HEP'i seçim dışı bırakmaya kararlı görünmektedir. Solun büyük bir bölümü, DSP ve liderini anlamıştır.

TRUVA ATI ECEVİT

Ecevit, generaller ve tekeller yönetiminin truva atıdır.

Partisine aydın, solcu ve kişilikli insan sokmamaktadır.

Bu, bir generaller yönetimine yaranma için gereklidir.

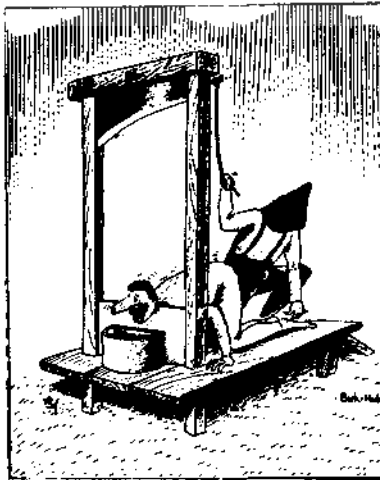
Ayrıca yüzde sekiz-on çevresindeki bir oy tabanı Ecevit'in generaller ve tekeller yönetimine karşı bağımsızlığını sağlamak içindir.

Türkiye'ye gelebilecek en insansız ve zorba yönetimlerden birisini kurabilecek olan Ecevit, "Sol" parti adıyla ve büyük bir demogoji ile varlığını sürdürebilmektedir. Fakat hem İnönü ve hem de çevresi, kararlı ve inançlı olmadığı için Ecevit'in sola ihanetini afişe etmekten kaçınmaktadır.

SHP, Baykal'ı SHP politikasından ve Ecevit'i Türkiye sahnesinden tasfiye etmedikçe parti olamayacağını anlamamaktadır.

SHP, bugün devrim ve sosyalizm yolunu bırakmış eski devrimciler ve eski sosyalistlerin partisi olmaktan kurtulmak durumundadır.

Eskiler, kendi yenikçi ve itirafçı psikolojileriyle, SHP içinde, bir ANAP ideolojisi ve kültürü yaşıyorlar. Deniz Baykal, soldan gelmemekle birlikte SHP içinde ANAP ideolojisinin temsilcisidir. Kırk kez yenilse de, bu nedenle, basın tarafından desteklenecektir. Ecevit, "Sol" parti adıyla, en gerici ve en insansız ve en halksız bir yönetime adaydır. Baykal'ı ve Ecevit'i mahkum etmedikçe SHP'nin bugünkü cansız halinden kurtulması mümkün değildir. Erdal İnönü ve ekibini, bunu anlayıp buna göre hareket etmedikçe hüsrana beklemektedir. ■

III

İÇ SAVAŞ İLAN EDİLDİ

Başbakanlık Almanya'ya geçti ve Washington, SHP'de kaybetti. Tam bu sırada, Bush'un Türkiye'ye geldiği ve Almanya'nın Orta Avrupa ve Orta Doğu'da daha açık nüfuz bölgesi peşinde koştuğu bir zamanda Türkiye'de iç savaş ilan edildi.

İç savaş, tam bir netleşmeye ve saflaşmaya gebe dir.

İç savaşla birlikte Kürdistan'ı etki alanı yapmak isteyenler, Washington, Ankara ve Bonn olmak üzere üçe çıktı.

İç savaş, devletin coğrafyasında egemenliğinin işlemediğinin kabulüdür.

Vedat Aydın ile İstanbul ve Ankara'da Dev-Sol mensuplarının öldürülmesi, Türkiye'de bir iç savaş ilanıdır.

İç savaş halklar savaşından ayırılır.

İç savaş, bir başka ulus üzerinde siyasal ve sınıfsal nedenlerle gedik açılmasının kabul edilmesinin sonucudur.

DGM VE İDAMLAR

Devletin artık önemli kişileri tutuklamama kararı aldığı anlaşılmaktadır.

İç savaş, düzenli veya düzensiz savaşlardan farklıdır.

Devlet, bir ara pek çok ümit bağladığı DGM'lere güvenmektedir.

Devlet, idamlar olmadıkça, devrimcilerin hapiste yatma dayanıklılığı karşısında da şaşkına düşmektedir.

Siyasi poliste görülen işkenceler, DGM yedek üyesi veya bir sorgu yargıcı ile sağlanan tutuklanmalar, bir süre sonra sonuçsuz kalmaktadır. Eninde sonunda, savunmaların da etkisiyle, kabaca da olsa bir hukuk çerçevesinde çalışmak zorunda kalan DGM'ler, devrimcileri yıldırarak

cezalar verememektedir. Bütün bunların ötesinde, General Evren'in acımasızlığı ortadan kalktıktan sonra, idam mahkumları da zindanları yırtarak dışarı çıkabilmektedir. Türkiye'de ciddi bir muhalefet partisinin ciddi bir baskısı olmadan idamlardan vazgeçilmesi ve idam hükümlülerinin de on yıllık bir hapisten sonra çıkabilmesi, devleti acz içine sokmuş olmaktadır. Devlet, tutuklama ve DGM yolunu, kendisi için işler bir yol saymamaya başlamıştır.

İNFAZ DEĞİL İÇ SAVAŞ

Vedat Aydın, hukuk önünde bir masumdur. Ancak zor zamanda Kürtçe konuşmuş ve konuşmanın yasak olmamasına karşın hapse atılmıştır. Sonunda devlet Kürtçe yazıyı da serbest bırakmak zorunda kalmıştır.

Vedat Aydın'ın yaşaması, devletin güçsüzlüğüdür. Öldürmesi gerekmektedir. Hukuk, öldürülmesine imkan vermemektedir. Öldürtülmektedir. İç savaştır.

Dev-Sol mensubu devrimciler, yakalanabilirlerdi. Ancak devlet yakalanmanın bir sonuç vermediğini düşünmektedir. Öldürülmeleri gerekmektedir. Öldürülmüşlerdir.

OTORİTEDE DELİKLER

Devletin iç savaş ilan etmesinde, kendi otoritesinin delindiği kanusunun önemli bir yeri vardır. Doğu'da komutanlık yapan korgeneral öldürülmüşlerdir. Adana'da görevli bir jandarma komutanı tuğgeneral öldürülmüştür. MIT müsteşar yardımcısı Hiram Abas'tan sonra 12 Mart'ta işkence köşkü yöneticisi bir emekli korgeneral de öldürülmüştür.

Bütün bunlardan ayrı olarak PKK gerillaları karşısında geçen yıllarda kurulan dengenin çözüldüğü değerlendirilmesinin yapıldığı anlaşılmaktadır. PKK, kamu yöneticilerini çalıştırdıkları veya dinlendikleri yerlerde öldürmeye başlamıştır. Ayrıca Kürtler arasında mücadele tabanı yayılırken bu yaygınlıktan doğrudan doğruya PKK'nin kazançlı çıktığı görülmektedir.

Irak Savaşı'nın Kürt Sorunu'nu enternasyonalize etmesi ve bundan yararlanarak Türkiye'nin emperyalist senaryolarla ortaya çıkması, bu nedenle de Kürtçe üzerindeki sansürü kaldırması ve şartlı salıverme yoluyla kısmi bir affı gerçekleştirilmesi de iç savaş için hazırlayıcı gelişmeler olmuştur. Devlet, önündeki sorunlarla ilgili bir hedef tasnifi yapmış, eski düşmanlarının bir bölümüne "özgürlük" verirken, diğer bölümü için de devlet legalitesini bir kenara atan bir savaş kararı almıştır.

WASHINGTON VE BONN

Türkiye'de iç savaşın ilan edildiği tarihin ABD Başkanı Bush'un Türkiye'ye ziyareti öncesine denk gelmesi ilginçtir. Amerika için Pak Americana uygulamasında en sorunlu bölge yine Orta Doğu olmuştur. Burada merkezi bir konuma sahip Türkiye'de ise hem Kürt gerillalar ve hem de silahlı devrimciler, Amerika'nın yaptığı dengeleri alt-üst edecek bir etkinliği sergilemektedirler. Bu durum, Türkiye'nin iç

savaşında Amerika'nın da taraf olması anlamına gelmektedir.

Ancak Irak Savaşı'nda Washington'un kuşkusunu çekmeden ayrı bir çizgi izlemeye çalışan Almanya, Yugoslavya'nın parçalanmasının söz konusu olduğu bir zamanda daha belirgin bir Alman politikasına yönelmiştir. Almanya, Washington'dan ayrı olarak Yugoslavya'nın bölünerek bir bölümünü eski imparatorluk dö-

neminde olduğu türden Alman bölgesi yapma politikası izlemeye başlamıştır.

Bu durum, Almanya'nın ilgisinin sadece Orta Avrupa'da kalmayacağı anlamına da gelmektedir. Almanya, bu yeni durumda, Orta Doğu ve Kürdistan'da da kendi çizgisini oluşturmak üzere dir. Türkiye'de Alamancı bir başvezinin hükümet başkanı olması Almanya'nın genişleme politika-

sının bir sonucu olarak da değerlendirilmesi gerekmektedir. Türkiye'nin Kuzey Irak'ta operasyonuna Almanya'nın sert bir biçimde karşı çıkmasını da kaçırılan Alman turistlerle ilgili bir pazarlıktan daha çok, Almanya'nın da, Amerika ve Türkiye'den sonra bir Kürdistan ilgisine bağlamak gerekmektedir. ■

Basın Açıklaması
15 Temmuz 1991

DEVLET İÇ SAVAŞ İLAN ETTİ

Devletin, Devlet Güvenlik Mahkemeleri ile son çıkartılan Anti-Terör Yasası'na güvenemediği ortaya çıkmıştır. Polisin, gözaltına almak ve mahkemeye tutuklama dosyasıyla göndermek yerine öldürmeyi tercih ettiği bir dönem başlamıştır.

Bunun, bir polis uygulaması değil devlet politikası olduğu açıktır.

Bu, bir iç savaş ilanıdır.

Türkiye Cumhuriyeti'nin çıkardığı yasalara ve kurduğu mahkemelere güvenemediği bir döneme girilmiştir. Devletin, DGM'lere ve yeni çıkartılan Anti-Terör Yasası'na dayanarak istediği düzeni kuramayacağı değerlendirilmesini yaptığı anlaşılmaktadır. Bu değerlendirme ile, göz altına alma ve DGM'lere sevketme yerine, siyasi polise seçilen devrimcilerin, evlerinde veya evlerinden alınarak polis otolarında ya da meçhul yerlerde öldürülmelerinin bir devlet politikası haline geldiği görülmektedir.

Yapılanları bir polis aşırılığı olarak değil resmi politika kabul etmek zorunludur.

Devletin kendi yasalarına ve kendi mahkemelerine güvenememesi, otoritesinin yetmezliği anlamına gelmektedir. Devlet için otorite yetmezliği ise bir iç savaş durumudur.

İstanbul'da Hatile Dilek ve İsmail Orat'ın evlerinden sağ olarak alındıktan sonra ölü olarak bir hastahaneye teslim edilmeleri, Diyarbakır'da Vedat Aydın'ın tanıdığı polislerce evinden alındıktan sonra işkence ile öldürülmesi, cenazesinde halka ateş açılması, yine İstanbul'da bir gecede onbir gencin, polis baskınlarıyla yaşamlarına son verilmesi, bir iç savaş ilanının eylemleridir.

İç savaşta seçilmiş kişiler öldürülürler.

Devlet, öldürülen kamu görevlilerine denk ölümler peşindedir ve bunu gösterişle yapmaktan çekinmemektedir.

Türkiye Devleti, Türkiye'de ve her tarafta gücünü geçiremediği ve kendi kurallarını uygulamakta başarısızlığa uğradığını kabul etmektedir. Bu kabul ile, sonu kestirilmesi mümkün olmayan bir iç savaş başlatmış olmaktadır.

Bu iç savaşın Türkiye topraklarında yabancı askerlerin harp durumunda oldukları ve Amerika Birleşik Devletleri Başkanı'nun Türkiye'ye gelmeye hazırlandığı bir zamanda ilan edilmesi ayrıca düşündürücü ve önemlidir. Bu durum, Devletin, iç savaş ilan ederken Washington'a yaslanma ihtiyacını ortaya çıkarmaktadır.

İç savaş hazırlığı bundan önceki hükümet tarafından yapılmıştır.

Yeni ve sözde "liberal" hükümet, iç savaş ilan etmiştir. Yeni bir hükümetin iç savaş ilanı ile işe başlaması, bu çatı ve yapıyla, Türkiye'nin yönetilemeyeceğinin işareti olmaktadır.

Ülkenin kendisine layık ve uygun yönetimi buluncaya kadar devam edeceği anlaşılan bir iç savaş başlamıştır.

Yalçın Küçük

IV

DEV SOLCULARIN ÖLDÜRÜLMELERİNİ CIA PLANLADI

Amerika, Humeyni etkilerine ve PKK ile Anti-Amerikan devrimci akımlara karşı bir polis istiyor. Yılmaz Hükümeti, Emniyeti, Şükrü Balcı'nun yetiştirmesi Amerikan yanlısı ekibe bıraktı.

Washington, Bush'un ziyaretinden önce, Dev Sol ile ilgili derlediği değerli istihbaratı, Ünal Erkan Ekibine verdi.

Yeni Emniyet Ekibi, iç savaşın ilanı ile birlikte, İstanbul'da ve Ankara'da Dev Sol kadrolarının bir bölümünü öldürdü.

Bu bölgede artık her türlü politikanın içinde olan Washington için en büyük tehlikelerden birisi Humeyni türü yönetimlerin çoğalmasdır. Turgut Özal rejimi ise Emniyet örgütünü tümüyle Nakşibendi tarikatına teslim etmişti. Alamancı Mesut Yılmaz, Amerika'yı memnun etmek için de olabilir, Emniyet'in başına, Nakşibendi kadrolarını temizleyecek bir ekip getirdi.

ŞÜKRÜ BALCI-ÜNAL ERKAN

Ünal Erkan ve Mehmet Açar, Şükrü Balcı kliğinden emniyetçilerdir.

Şükrü Balcı Eylülist terörde İstanbul Emniyet Müdürü'dür.

Ünal Erkan, Ankara Emniyet Müdürlüğü yaptıktan sonra İstanbul'a aktarılmıştır.

Yılmaz, ünlü MIT Raporu'ndan sonra İstanbul Emniyeti'nden Edirne Valiliği ile uzaklaştırılan Ünal Erkan'ı Emniyet Genel Müdürü yapmıştır.

Erkan, Emniyet Teşkilatı'ndaki bütün bağınaz müslümanları temizledikten sonra kendi ekibini kurmuş ve yanına İstanbul Emniyet Müdürü Meh-

met Açar'ı alarak hızla Amerika'ya gitmiştir. Yaz aylarında Şükrü Balcı kliğinden yeni Emniyet Genel Müdürlüğü yöneticileri Amerika Birleşik Devletleri'nde iki ay grup olarak eğitime tabi tutulmuşlardır.

TOPLUMSAL KURTULUŞ'UN YAZDIKLARI

Toplumsal Kurtuluş'un ciltleri yeniden okunmalıdır. "MIT-Hürriyet" ve Emniyet-Milliyet" karşılaştırmaları hep yapılmıştır. Ünal Erkan'ın başında bulunduğu sırada İstanbul Emniyeti ile MIT arasında hep sürtüşmeler olmuştur. Ünal Erkan, basınla çok iyi ilişkiler kurmuş ve basının bir bölümünü polisleştirmede başarı sağlamıştır.

"Ünlü" MIT Raporu, Hiram Abas ve Mehmet Eymür ekibini Amerikan-karşıtı ve "millici" olarak tanıtmaktadır; rapor, bu ekip tarafından yazılmıştır. Rapora göre Şükrü Balcı ekibi, mafya ve İstanbul basını ile çok yakın ilişkiler içindedir. Bu raporun yayınlanmasından sonra İstanbul Emniyeti'nde büyük değişiklikler olmuş ve Erkan ve Açar, başka

yerlere atanmışlardır.

Ankara Emniyet Müdürlüğü görevinde bulunan Mehmet Açar kısa bir zaman sonra İstanbul Emniyet Müdürlüğü görevini elde etmiş ve Mesut Yılmaz Hükümeti'nin kurulmasıyla birlikte Ünal Erkan da, Edirne'den Emniyet Genel Müdürlüğü koltuğuna aktarılmıştır. Bu ekip, iyi işleyen ve hızlı bir halkla ilişkiler mekanizması kurmuşlar ve Emniyet Teşkilatını Humeynici polislerden arındırmaya başlamışlardır. Bu ekip, devrimcilerin silahlarından koktuğu için in cognite yaşayan Şükrü Balcı'ya daha iyi ve yeni gizli bir görev vereceğini de basına duyurmuştur.

CIA'DEN İSTİHBARAT

Daha İstanbul Emniyet müdürü iken basınla sıkı bağlar kurmuş olan Erkan'ın sözlü ve geniş yetkilerle görevlendirildiği anlaşılmaktadır. Diyarbakır'da Vedat Aydın'ın polis olduğunu söyleyen ve Aydın'ın tanıdığı kimseler tarafından evinden alındıktan sonra ölü bulunmasının yarattığı tepkileri kolayca atlatmıştır. Bunun polis tarafından gerçekleştirildiği tartışmaları sürerken Paris'te Emekli bir "devrimci" olan Paşa, bilinmez bir biçimde öldürülmüştür. Basına sızdırılan bilgilerle bunun MIT ya da devletin başka örgütlerince gerçekleştirildiği izlenimi verilmeye çalışılmıştır. Paşa'nın ölümüyle birlikte Turgut Özal, nerede olurlarsa "öldürürüz" demiş ve çokları bunu, PKK'ya karşı bir açıklama saymıştır. Bu açıklamanın artık tutuklama ve DGM'ye çıkarma yöntemlerinin yetersiz kaldığını düşünen devletin doğrudan öldürme kararıyla ilgili olduğu görülememiştir. Paşa Güven kim tarafından öldürülmüş olursa olsun, bundan eski paşalara karşılık eski devrimcilerin de öldürüleceği mesajının verilmek istenmesi dikkat çekicidir.

Ünal Erkan ekibinin göreve gelmesinin hemen arkasından 11

Dev Sol elemanının çeşitli evlere düzenlenen baskınlarla ve nerede ise aynı zamanda öldürülmeleri, istihbarat kadar planlamanın da CIA tarafından yapıldığı izlenimini vermektedir. CIA'nin Amerikan yanlısı polis ekibini güçlendirmek isteyeceği tabiidir; öldürülen Dev Sol kadroları içinde Sağmacılar Cezaevi'nden kaçan İbrahim Erdoğan da bulunmaktadır. Bu, istihbaratın yeni olduğu izlenimini vermektedir; çünkü İstanbul polisi, bunu daha önce bilmiş olsa, hemen üzerine giderek prestij sağlamaya çalışabilirdi.

CIA'nin bu istihbaratı bir komşu ülkeden, şu veya bu yolla, satın alarak ya da bir başka istihbarat ile trampa ederek, elde et-

miş olması mümkündür. Dev Sol kadrolarının bir bölümünün, bu istihbarat ile, sınırdan itibaren izlenmeleri de ihtimal dahilindedir.

BÜROKRATİK VE ACIMASIZ YÖNETİM

Türkiye'nin bir polis devleti oluşu artık gün geçtikçe daha açık ortaya çıkmaktadır. İl emniyet müdürleri valilere bağlı olurken bugün tamamen bağımsız hareket etmeye başlamışlardır. Ayrıca Yılmaz Hükümeti pek çok valiyi değiştirirken basın ve radyolar valilerden daha çok emniyet müdürlerinin adlarını duyurmayı tercih ediyorlar.

Mesut Yılmaz, tekelli bürokra-

tik yönetime uygun bir tipoloji vermektedir. Bu yönetim acımasız ve kararlı olduğunu yaymak istemektedir. Son evde infazlar, bürokratik ve acımasız yönetimin habercisi olmaktadır.

Türkiye yönetimi giderek daha oligarşik bir hal almaktadır. Ancak oligarşi tanımına göre yüksek rütbeli subaylar ve polis şefleri de girmektedir. Tekelli bürokratik yönetiminde, bürokratlar günlük yaşamın önüne çıkmakta ve yetki ve imkanları artırılmaktadır. Tekelli bürokratik yönetiminde yüksek bürokratlar, bakanlar kadar yetkili olabilmekte ve şimdiye kadar alışılmamış ölçüde politik açıklamalar yapabilmektedirler.

İç savaş, Türkiye'nin yeni rengini oturtmak içindir. ■

V

KÜRT CEPHESİNDE NETLEŞME

Yaz sıcağında Kürt politikasında ikiye ayrılma daha da netleşmiştir.

Türkiye'nin Irak içindeki askeri hareketi nedeniyle Barzani'den sonra Talabani de Türkiye Cumhuriyeti yöneticileriyle açık temasa girmiştir.

Askeri hareket, Irak Kürtleri'nde PKK yönündeki kayışı artırıcı etki yapmıştır.

Yaz sıcağında gelişmelerin en önemlilerinden birisi, Türkiye Kürtleri arasındaki iki Kürt siyaseti çizgisinin bütün Kürtler'e yayılmasıdır. PKK'nin karakol basarak Türk askerlerine çok büyük sayılabilecek kayıplar verdirmesi ve bir bölümünü alarak götürmesi ve içlerinde çocuklar da olan on Alman turistini Türkiye Kürdistan'ında günlerce gezdirebilmesi, Yılmaz Hükümeti'ni, itibarını korumak için, Irak toprakları içinde bir askeri harekete zorlamıştır. Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti'nin bu operasyonu, so-

nuçta, Kürt politikasında netleşmenin coğrafyasını genişletmiştir.

BARZANİ VE TALABANİ

Hükümet, Irak'ta uçakla bombaladığı takdirde bundan en çok Barzani yanlılarının zarar göreceğini bilecek durumdadır. Çünkü Türkiye sınırlarına yakın yerlerde PKK yanlısı gerillaları, bulması halinde Barzani yanlılarının da yok etmeye çalışacağı biliniyor; PKK, Barzani hareketinin tabanında etkili olmaya başlamıştır.

Türkiye sınırına yakın aşiretler genellikle ve geleneksel olarak Barzani yanlısıdır.

Bombalama başlar başlamaz, Barzani, bombalardan kendi yandaşlarının zarar göreceğini haykırmuş ve temsilcilerinden birisini Türkiye'ye göndermiştir. Talabani ise, kaçırılan Alman turistler için, PKK nezdinde arabulucuk uslenmiş ve uluslararası politika adı tekrar duyurduktan sonra Türkiye'ye gelmiştir. Hem Barzani'nin temsilcisi ve hem de Talabani, Türkiye'de PKK aleyhine bir söylem tutturmuş ve Türk Hükümeti'ni övmüşlerdir. Talabani, bir de kendisini Türk doktorlarına emanet ederek, İstanbul'da Amerikan Hastanesi'nde sağlık muayenesinden geçmiştir.

"HEM DÖVERİZ VE HEM SEVERİZ"

Türk Hükümeti'nin bu hareket ve hareketi izleyen Kürt ricaları karşısında tutumu, "biz Kürtleri hem döveriz ve hem severiz" üslubünde olmuştur. Barzani'nin temsilcisi ile Talabani'ye, Irak'ta PKK'lıları daha iyi ancak Barzani ve Talabani kuvvetleri-

nin bileceği, bu nedenle PKK'ye karşı savaş açmaları gerektiği, açmadıkları takdirde bombaların yağacağı, açtıkları takdirde yardım geleceği anlatılmıştır. Dizai ve Talabani, Türk Hükümeti'nin çocuğunu hem döven, hem seven baba rolünü kabul etmişler ve buna uygun demeçler vererek Türkiye'den ayrılmışlardır.

Hükümet, Samanlı Karakolu'nun basılmasının yarattığı sorularla karşı karşıya gelmiştir; MIT'ten aldığı şöven bilgileri haber yapmada usta Hürriyet, Samanlı Karakolu'nu Türk tarihinin büyük savunmalarından birisi haline getirmiş adeta bir destan edebiyatı döktürmüştür. Tabii bu tutum, PKK'yı küçümsemek isteyen taraflarca son derece yanlış bulunmuş ve böylece Hürriyet'in PKK propagandası yaptığı ileri sürülebilmektedir.

On turistin kaçırılmasının yarattığı prestij kaybını ise daha sonra Kozakçıoğlu ile Hükümet sözcüsü İmren Aykut'un bir Alman-PKK senaryosu ile örtmek istemelerine karşın, ciltleri yerel tene uymayan, çocukların da bu-

lunduğu on Alman'ın T.C. egemenliği altındaki topraklarda günlerce yakalanmadan gezdirilmelerinin akla getireceği soruları cevaplandırmak kolay olmamıştır. Hükümet, karakol baskını ve turist kaçırmasının da içinde olduğu bir dizi olay nedeniyle güçlü olduğunu göstermek gereğini duymuştur.

"KARGALAR UÇUYOR VE CESETLER VARDIR"

Cephane toplamak işi ayrıdır; ancak, bu operasyon nedeniyle, PKK'ye önemli bir zarar verdirilemeyeceğinin önceden bu hareketi planlayanlar tarafından da bilindiğinden kuşku duymamak gerekmektedir. Fakat bir yandan "sert" ve "kararlı" hükümet imajının yerleştirebilmek ve diğer yandan da egemenlik tanımında ortaya çıkan boşlukları telafi etmek için Kuzey Irak'a, havadan ve karadan hareket planlanmıştır. Bu hareketin başarısı ise hareket alanındaki kargaların sayısı ile ölçülmüştür. Resmi televizyon spikerleri, kargaların sayısını

göstererek bunların buldukları yerlerde mutlaka PKK cesetleri olduğunu söyleyip tekrarlamışlardır. Böylece dünyada bir askeri hareketin başarısının karga sayısıyla ölçüldüğü ilk kez görülmüştür.

Gerçekte ise bu hareket ile Barzani ve Talabani'nin ayaklarının altındaki topraklar biraz daha erimiş görülmektedir. Çünkü hem Barzani ve giderek de Talabani, Türkiye Cumhuriyeti ile yakın ilişkilerin Kürtler için hayırlı olacağı görüşünü savunuyorlar. Hem Barzani ve hem de Talabani, Özal'ı ve Türk Hükümeti'ni övmeyi bir politika haline getiriyorlar. PKK ise bunun tersini savunuyor. Son bombalamalar ile PKK'li olmayan Kürtler, Barzani ve Talabani'nin söylediklerine kuşku ile bakmaya başlıyorlar. Son askeri hareket, Türk Hükümetleri'nden olumlu bir iş beklemeyi savunan PKK çizgisine kayışı hızlandırmış oluyor.

Böylece Kürt Hareketi'ndeki iki çizgi bütün parçalara yayılmış olmaktadır.

Yazacağı Kürtler arasında netleşmeyi artırmıştır. ■

"SINIR ÖTESİ" SAVAŞ

TSK "P.K.K'yi kazımak" amacıyla 5 Ağustos'ta P.K.K'nin Durji Kampı'nı bombalamaya başladı.

İki gün saklandıktan sonra büyük sansasyonla resmi duyurusu yapıldı.

Sekizinci günün sonunda birkaç yaralı ve şehite karşılık 35 P.K.K'linin öldürüldüğü ve "operasyonun" bitiği açıklandı.

Kürdistan'a yığınaksa sürüyor.

YAYILMACILIK DENEMESİ

Öğrenme takitle başlıyor. ABD, Irak'ı havadan çökertip sonra karadan girmişti ya Türkiye'de P.K.K kamplarını havadan yok edip sonra karadan girecek ve böylece bölgeden "kazıyacak"tı.

Samanlı çatışmasıyla bire bir ilişkisi Genel Kurmay'ca açıklanarak her ne kadar Durji çatışmasını anlık bir kararmış gibi göstermek istesede, "operasyon"un

hemen öncesinde, çeşitli ülkelerden ve bu arada Türkiyeden çeşitli gazetelerden basın mensuplarının bölgedeki kamplara gitmesi ve hükümet sözcüsü İmren Aykut'un; "sivilleri önceden uyardık" şeklindeki açıklaması, "hareket" in önceden planlanan bir rüşt isbat hazırlığı ya da taklit denemesi olduğunu açığa çıkarıyor.

"Tampon bölge, sürekli kalma" konusu hem açıklandı hem yalanlandı. Bugün "harekat" bitti deniyor. Oysa yığınak sürüyor. T.C yayılcılık hazırlığında rüşt isbatında mı?

Genel Kurmay Başkanı'nun bir gazeteyle yaptığı açıklamalarda, Hürriyet Gazetesi'nin tabiriyle, "tarihi Samanlı direnişi"nin ardından Başbakan'ın da katıldığı bir toplantı oluyor. Ve anında müdahale kararı veriliyor. Oysa bu açıklama aradan epey zaman

33 Mehmetçiğe, 150 teröristle 3,5 saatlik savaşın öyküsü

Öldüler... Bayrağı indirtmediler

ERKEN

geçikten sonra yapıyor. Hükümet sözcüsünün daha önce yaptığı ilk açıklamasından ise "hareketin önceden planlanmış olduğu" anlaşılıyor.

SAMANLI "DİRENİŞİ"İNİN "TARİHE GEÇEN" ÖYKÜSÜ

Çatışmanın yaşandığı yer Şeşindinli'deki askeri birliklere dört kilometre mesafede bir sınır karakolu. Çatışmanın ilk resmi açıklamalarına dayanan gazete manşetlerine göre "devriye görevi yapan nöbetçiler sabah nöbetten dönerken pusuya düşürülüyor" bunlardan üç asker ölüyor ve yedi askerden haber alınamıyor. Haberlin boyutu BBC yayınında ve Avrupa gazetelerinde Türkiye'de çıkan gazetelerin haberlerinden daha kapsamlı yer alıyor.

Buna şaşılmıyor, biliniyor, basın kendisine söyleneni yazıyor, araştırmıyor, yerel muhabirleri

haber geçse de, merkez, resmi kaynağı kullanıyor ve bir müddet geçiştirmeyi yeğliyor.

HÜRRİYET'İN PKK ÖVGÜSÜ

Hürriyet haberi ilk verdiğinde üç saatlik çatışmada dokuz ölü ve üç esir olduğunu yazmıştı. Haber küçük boyutlarda veriliyordu. Aradan yaklaşık bir hafta geçiyor ve Hürriyet Gazetesi, gerekli bekleme süresini doldurduktan sonra sekiz sütüne manşetten, "33 mehmetçiğin, 150 teröristle 3.5 saatlik savaşın öyküsü"nü veriyor ve yine sekiz sütüne manşetten, "öldüler... bayrağı indirtmediler" diyerek öyküye devam ediyor. Genel Kurmay Genel Sekreteri ise "bir saatlik bir çatışma" olduğunu, "dört kilometre yakındaki alay komutanlığından destek sağlandığı" nı açıklıyordu. Böylece Hürriyet, karakoldaki, sonradan yapılan resmi açıklamalarla sayısı 45 olan

askerlere ek olarak, yine resmi açıklamalarda belirtilen "alaydan yardım" gelmesiyle TSK'nin düzenli birlikleriyle 150 PKK gerillasının "dokuz askeri öldürdüğü yedi askeri de kaçırdığı" çatışmayı tarihselleştirirken PKK övgüsü de yapıyordu. Sol basın için, bu arada bizim için DGM'lerde bir nispet olarak faydasından da bahsetmek gerekir!

Aradan biraz zaman daha geçince PKK, kamplarındaki esir askerleri basına gösteriyor, öncekilerden farklı haberler yer almaya başlıyor, resmi basında.

"Nöbetten dönen askerler", "üç er esir", sonra "bir saat çatışma", "üç buçuk saat çatışma", "yedi esir", "otuzüç asker", "45 asker", "nöbet dönüşü pususu", "yemekhanede esir düşmek", "üniformasız asker".

Sonuçta Hürriyet'in tarihselleştirdiği, Kaniye, Plevne ve Anafartalar "destanları"na ekleyip, dördüncü direniş destanı yaptığı "samanlı direnişinin destanı" nı, ardından gelen Durji kamplarının bombalanması ve çatışmaların boyutlanması öyküyü biraz gölgede bıraktı.

SUSKUNLUK ve SANSASYON

Samanlı çatışmasının peşine gelen Hava "hareketi" ni ve çatışmaları, devlet, ilk günler sakladı. Çeşitli kaynaklardan alınan haberler ve çeşitli yayınlar, bu arada P.K.K'nin açıklamaları ve devletin resmi açıklama yapmadan sızdırdıkları, çatışmanın büyük bir sansasyonla açıklanmasının önkoşullarını hazırladı. Üçüncü gününde devlet büyük bir sansasyonla, basın da tam bir ağız birliğiyle P.K.K'yi yıkımın eşiğinde lanse ettiler.

Silahlarını bile bırakan gerillaların "dört saat içinde terkettikleri" mevzilerinden "ölülerini taşıdığı", utangaç bir edayla söylendi. Bu arada çok sayıda

ölünün muhtemel olduğu, hangi Vestern filminden alındığı anlaşıl-
lamayan bir sahneyle, gökyüzün-
de bir akbabanın dolaşiyor olma-
sıyla açıklandı. Daha ilk anın
şaşkınlığıyla, "acaba durum ger-
çekte nedir" diye merakla bekle-
yenler, böylece dağın fare doğur-
makta olduğunu anlamakta
gecikmediler.

P.K.K NE YAPIYOR?

Devlet, P.K.K'yi kamplardan
"kazımaya" çalışırken, bu arada
P.K.K gerillaları, ten rengi, dili
vs. kendilerine benzemeyen on
insanı Nemrut'tan gezintiye çıkar-
ıyor. Yakın yöre dağlarının 'tu-
ristik' gezisi sürerken P.K.K'nin
bu on kişiyi İran ya da Irak'a gö-
türmüş olabileceği, yoğun "takip
ve operasyonların" sürdüğü açık-
lanıyordu. Bir yandan devlet
güçleri diğer yandan yardıma ça-
ğırılan kurt köpekleri bir sonuç
getirmedi ve P.K.K Avrupa Tem-
sirciliği'nin açıklaması doğrultu-
sunda alındıkları yere yakın bir
yerde bırakılanların, ne menem
turist oldukları hakkında basında
spekülasyonlar bir birini kovaladı.

Kimi köşe yazarları, neredey-
se siyasi polisle birlikte sorguya
katılacak kadar heves ve ihtiras
sergiliyorlardı.

Kamplarında vurulduğu söy-
lenen P.K.K, kamplarının dışında
da ses getirci eylemleriyle pek
de vurulmuşa benzemiyordu.

KÜRT HAREKETİNDE İKİ ÇİZGİ

Kürt hareketinin ikiye ayrıl-
masının netliği, her olayla yeni-
den kanıtlanıyor. Bir yanda dev-
rimci çizgi, bir yanda uzlaşmacı
çizgi; her somut adımda bir bi-
rinden iyice ayrışıyorlar.

İdeoloji düzeyindeki bu ayrı-
lık, beraberinde pratik sonuçlar
da doğuruyor. Bu sonuç devrim-
ci çizgi lehinedir.

Talabani'nin kendisi, Barza-
ni'nin adamı Ankara'ya gelirken,

Ankara bu liderlere ve yandaşla-
rına "yardım" üstüne yardım va-
ad ve pratikleri sergilerken, yine
bu liderlerin "tabanımız" dedikle-
ri, P.K.K saflarında çatışmalara
katılıyorlar.

Devletin 600-700 olarak açık-
ladığı kamptaki gerilla sayısını,
bir "caş" 60-70 olarak düzeltiyor.
Operasyonun birinci haftasında
Milliyet'te sözleri çıkan bir başka
"caş" ise "başlangıçta 2.000" ola-
rak verdiği sayının "Irak Kürtle-
ri", "Peşmergeler" in katılımıyla
6.000'e çıktığını söylüyor. TSK'nın
operasyona katılan gücü ise, sürekli
arttığı söylenmekle birlikte baş-
langıçta 20.000 kişi olarak verili-
yordu.

Kürt liderleri T.C'ye yaklaştık-
ça tabanları P.K.K'ye katıyor.
Böylece Samanlı'daki gerilla ça-
tışması, Durji'de cephe savaşına
dönüşüyor. Ve her dış savaşın
aynı zaman da bir iç savaş, her iç
savaşın da aynı zamanda bir dış
savaş olduğunun bir kez daha
görülmesi somut olarak mümkün
oluyor; 14 Ağustos 991 tarihli
Milliyet'in 13. sayfasında şöyle
bir paragrafta yer alıyor:

"İran topraklarında, İran Kür-
distan Demokrat Partisi'ne bağlı
2 aşiret arasında henüz öğrenile-
meyen bir nedenden dolayı bü-
yük bir çatışma çıktığı ve 35 civa-
rında kişinin öldüğü haber alındı.
Önceki gün meydana gelen çatış-
madan sonra bölgede aşiretler
arasındaki gerginliğin sürdüğü
bildirildi."

Aşiretler arasındaki çatışma-
nın boyutunu ve nedenlerinin ta-
mamını istihbari olarak bilemiyo-
ruz, ancak sürmekte olan TSK-
PKK çatışmasıyla hiç bir ilgisinin,
bağlantısının olamayacağı yönlü
bir yorum yanlış olacaktır, bir il-
gisi vardır ve aydınlanacaktır.

Yine çatışmalar sürerken bir
yandan peşmergeler cepheye ko-
şuyor, öte yandan Zaho'da T.C
aleyhinde gösteriler düzenleni-
yor, Talabani, Barzani-T.C görüş-
meleri de sürüyordu.

Anlaşılan, PKK Irak'ta gizli
örgütleniyor.

Çatışmanın sürdüğü tarihler-

de bir çok ilçede kepenk kapama-
lar, köylerden ilçelere yürüme-
ler, farklı bir olaya, "cizre olayına
tepki" diye duyurulduysada, bu
da tek başına bununla açıklana-
maz. Devlet korktuğu noktada
gerçeği çarpıtması için 'basın ko-
lu'ndan gerekli yardımı fazlasıyla
görmektedir.

DAĞ FARE DOĞURDU

"Yüzlerce ölü", "yerle bir
kamplar", "kısıtlanan konvoy",
"kökünden kazıma, imha", vs, vs.
Sekiz günden sonra yapılan res-
mi açıklama 35 P.K.K'linin öldü-
rölmüş olduğu. Görüntülü açık-
lamalarda ise komutanlık
'otağı'nın dimdik ayakta duran
görüntüsü, hergün ceset göster-
meye alışmış olanların ceset gös-
termeme 'saygınlığı.

Buna Oktay Ekşi'nin bile yü-
reği dayanmıyor. "İyi de... Oldu
mu?" demekten kendini alamı-
yor. Bir dahaki sefere kalemi bı-
rakıp, masadan cepheye gidece-
ğe benziyor. Mehmetçik Ekşi
'daha çok' için cepheye gidecek
mi acaba?

Kendini resmi açıklamalar-
dan başka şey yazmamaya mah-
kum etmiş olan "devletleşmiş ba-
sın", resmi açıklamaların
kesilmesiyle 'hiç birşey yokmuş
gibi yapıyor. Buna mahkum, ilk
açıklamaların sansasyonu, yerini,
aynı çapta bir sessizliğe terket-
miş oluyor. "35 ölü" ve her geçen
gün miktarı artan "silah ve mü-
himmat"

Hepsi bu kadar.

Bu arada sosyalist basın istih-
baratına ise her zamankinden
daha sıkı bir denetim uygulandı.
Ağustos ayının bu son günlerine
kadar, ta ay başından beri tek
önemli mektup, tek dergi çıkmadı
postamızdan. Yapılana yabancı
değiliz, ancak bize ulaştırılmak
istenenler varsa, ki vardır, daha
duyarlı olmaya, değişik kanalları
denemeye yönelik bir mesajımız
var o kadar. ■

VI

AYDIN CEPHESİNDE NETLEŞME: "Hoş Geldin Vali Kozakçıoğlu" Bildirisi

Yaz sığacağı aydın cephesinde de netleşmeyi hızlandırdı. Murat Belge'nin yazdığı ve doksanbeş aydının imzaladığı belge, Türkiye aydınında iki cephe arasında köprülerin atılışına işaret ediyor.

Netleşme, Garbaçov'u yönetimden uzaklaştırmaya yönelik müdahaleden sonra daha hızlandı. Aydınların bir bölümü Bush gibi düşünmekten, tepki göstermekten ve üzülüp sevinmekten çekinmez ve sıkılmaz oldular.

İç savaşın temel özelliği netleşmedir.

Doksan beş aydının bir araya gelerek, İstanbul Valiliği'ne atanan Olağanüstü Hal Valisi Hayri Kozakçıoğlu'na "hoş geldin" bildirisi yayınladılar.

"Hoş geldin" bildirisini "sivil toplum" mimarı Murat Belge kaleme almış ve doksan dört aydın da, görüşlerine katılmamakla birlikte, buna imza atmışlar.

"Hoş geldin" bildirisi milletler için ayrılma isteğinin ilerici olmadiğini keşfediyor ve yazıyor. Aynı bildiri, Kürtler'in şiddet kullanarak haklarını aramalarına da karşı çıkıyor. Özetle şiddet kullanma ve bağımsız devlet isteme dışında bütün Kürt isteklerini savunuyor.

Bunlar Hayri Kozakçıoğlu'nun da görüşleridir. Şiddet kullanma ile ayrı devlete giden yolu açık tutan tek hareket PKK'dir. "Hoş geldin" bildirisi PKK dışındaki bütün Kürt hareketlerine "evet" diyor. Bu, Hayri

Kozakçıoğlu'nun da görüşüdür.

* İTİRAFÇI AYDINLAR

"Hoş geldin" bildirisi Murat Belge için olmamakla birlikte altına imza atan bir bölük aydın için pişmanlık dilekçesidir. Buna göre, Türk aydınlarının, "iki yüz yıllık bir batlaşma çabasından sonra Avrupa Topluluğu'nun üyesi olmak gibi bir meydan okumayla da karşı karşıya" olduklarını bile-rek hareket etmeleri lazımmış; çok çok güzel. Buna imza atanların bir bölümü daha düne kadar Avrupa topluluğu üyeliğinin meydan okumasıyla değil, Avrupa Topluluğu'na meydan okuma ile meşguldüler; demek şimdi pişman olarak tam saf değiştiriyorlar.

Pişmanlık dilekçesinde şunları da imzalamışlar: "Türkiye'nin siyasi kültürünün en olumsuz yanı zaten budur. Bir düzeyde milletçiliği bayrak edinen siyasi

partiler, bir düzeyde siyasi akımlar, örneğin kemalizm, devletçilik, islamcılık, sosyalizm ve bu arada Kürt milletçiliği, büyük harflerle yazılan bir takım kavramlar adına, toplumu ve kendi yandaşlarını, itaatkar ve homojen bir yığın haline getirme eğilimini fazlasıyla taşımışlardır." Çok güzel; pişmanlık dilekçesi vermenin heyecanıyla Türkiye aydınları için ucunu tümüyle kaçırmışa benziyorlar.

Bir. Faşizmi yazmayı unuttukları kesindir. Böylece Türkiye aydını kendisini bütün ideolojilerden temizlemiş oluyor. Kozakçıoğlu'na hoş geldin demeye tertemiz çıkıyorlar ve bütün ideolojileri kötülüyorlar.

İki: Sosyalizmi, islamcılıkla yan yana kötölemekten utanmıyorlar.

Bunların içinde eski sosyalistler ve hatta şimdi adında "sosyalist" sözcüğü bulunan parti mensupları da vardır. Bunlar için töbekarlığın bir sınırı olmadığı anlaşılıyor. Bunlar Kürt milletçiliğini kötölemek için sosyalizmin kötülenmesine razı oluyorlar. Bunlar, sosyalizmin devletçilik ve kemalizm ile aynı yerde kötülenmesinden utanmıyorlar.

Bu bildiri bir itirafçılık belgesidir.

Bu bildiri bir pişmanlık dilekçesidir.

Uzun yıllar "Atatürk Milliyetçiliği" savunması yaptıktan sonra Kürt milletçiliği biçimlenirken, milliyetçiliğin kötü olduğunu keşfetmek ne ilericiliktir ve ne de aydın olma anlamına geliyor.

Bu doksan beş aydından imzasını geri almayanlarla yollar kesinlikle ayrılıyor. ■

ACIKLAMAYA İMZA ATANLAR:

Panayot Abacı, Adil Ağaoğlu, Oktay Akbal, Çarşamba Anadolu, Metin And Asaf Savaş Akat, Mehmet Aközer, Kemal Anadol, Fahri Aral, Yemin Aral, Sadun Arın, Ergin Atasü, Kamil Ateşoğulları, Rıfkay Aziz, Rafet Ballı, Hüseyin Baş, Abdullah Baştürk Cengiz Bektaş, Fatmagül Berktaş Halil Berktaş, Serpil Bildirici, Akın Birdal, Tanıl Bora, Ali Bulut, Kürşat Bumin, Tulin Bumin, Metin Cengiz, Demirtaş Ceyhan, Hasan Hüseyin Ceylan, Engin Cınmen, Umur Coşkun, Ruşen Çakır, Tefik Çavdar, Murat Çelikkhan, Yavuzer Çetinkaya, Zülfi Dicleli, Abdurrahman Dilipak, Mehmet H. Doğan, Koray Düzgören, Aydın Engin, Nazlı Eray, Füsün Erbulak, Enver Ercan, Hüseyin Ergün, Canan Gerede, Veli Gürcan, Gencay Gürsoy, Nevzat Helvacı, Mustafa

Irgat, İhsan İplik, Yusuf İplik Orhan Kâhyaoglu, Lutful Kaleli, Safa Kaplan, Yaşar Kaplan Ercan Karakus, Ömer Kavur, Yaşar Kemal, Çağlar Keyder, Ümit Kıvanç, Fadıl Kocagöz, Samim Kocagöz, Yıldırım Koç, Orhan Koçak, Komet, Derya Köroğlu, Aydın Köymen, Onat Kullar, Ahmet Leventoğlu, Zülfi Livanlı, Hüsnü Okçuoğlu, Zühal Olcay, Özcan Ökten, Selim Öçer, Yavuz Önen, Mahmut Tali Öngören, Coşkun Özdemir, Halidun Özen, Erol Özkök, Şevket Pamuk, Faruk Pekin, Rahmi Saltuk, Emil Galip Sandalcı, Orhan Siller, Ayşe Siliçli Halit Spatar, Fikret Toksoz, Erbil Tuşalp, Semra Tuşalp, Mete Tunçay, Neşe Tunçay Gürel Tüzün, Aydın Uğur, Atif Yılmaz, Can Yücel.

VII

AYDIN CEPHESİNDE NETLEŞME: Bush'la Düşünen ve Bush'la sevinen Aydınlar

Türkiye'nin "sol" aydınları Garbaçov'a müdahale karşısında yeniden sınıfta kaldılar.

Bush ve Özal gibi düşünmekten geri kalmadılar. Müdahalenin, Pax Americana'ya karşı bir müdahale olduğunu görmediler.

Bunlar, devrim ve sosyalizmi bir mektep tartışması sayıyorlar.

Kafalarında ne olduğu bilinmez bir sosyalizm adına Sovyet sistemindeki her adıma, üstelik birbirinin tersi adımlara da, karşı çıkıyorlar.

Garbaçov gidicidir. Garbaçov gitmelidir.

Mutlaka gidecektir.

Moskova'daki müdahalenin hazırlıksız yapıldığı ortaya çıkmıştır. Yönetim kadronun bir biriyle anlaşamadığı ortaya çıkmıştır. Bunların çoğu Garbaçov'a bulaşık kimselerdir ve bu yüzden kararlı hareket edemeyecekleri ortaya çıkmıştır.

Ancak yaptıkları doğrudur.

Yaptıklarının doğru oluşu, Washington'daki, Londra'daki, Paris'teki tepki ve kaygıdan da anlaşılmalıdır.

Türkiye aydınlarının çoğu, Bush ya da Major türünden tepki göstermişlerdir.

DEVİRİMİ ANLAMİYORMUSUNUZ?

Amerika ve CIA bölgeye hücum etmiştir. Irak Savaşı ve Sovyet sisteminin çözülüşü üzerine bölgede kararlarını tek başına dikte eden bir güç haline gelmiştir. Amerika'yı böyle tek başına bırakan, Garbaçov yönetimidir.

Amerikan diktasının kırılması, bölge devrimi için gereklidir. Moskova müdahalesinin Amerikan diktasını kırıcı bir eğilimi olduğu ilk günden bellidir.

SOSYALİZM SİZİN NEYİNİZE?

Bunlar, kafalarında bir sosyalizm kurmuşlar ve kurdukları sosyalizm, sosyalizme giden bütün yolları kapatıyor. Bunlara sormak gerek: Sosyalizm sizin neyinize? Kurulacak sosyalizmin, Washington ile savaş anlamına geldiğini bilmez misiniz? Sovyetler Birliği'nde sosyalizmin şu veya bu biçimde olması, bölge devriminden daha mı önemlidir?

Sovyet sosyalizmine, kafalarındaki "mükemmel" bir sosyalizm modelinden bakmak, mektepli işidir. Ciddi olmak gerekir. Devrimci ciddidir ve kendi bölge devrimini düşünendir.

Devrimci, Sovyet sistemini gerekli ciddiyetle inceleyendir. Bugün Sovyet sisteminde Brejnev dönemindeki sosyalizm kadar bir sosyalizmin bile şansı yoktur. Bugün Sovyet sisteminde doğabilecek en "ileri" hükümet, Rusya'nın değerlerine inanan, Stalin'i hem bir eşitçi ve kurucu ve hem de bir "büyük" Rus olarak sayan, Amerika'ya karşı, Sovyetler'in üçüncü sınıf bir devlet durumuna düşürülmesine razı olmayan bir hükümettir. Bu hükümet, hem Sovyetler ve hem de bölge açısından

bugünkünden çok iyidir.

Bunu görememek ciddiyetsizliktir. Türkiye solcuları bu ciddiyetsizlik lekesinden kurtulamayacağına benzemektedir.

GİDİCİDİR

Garbaçov'un gideceği kesindir. Yerine ya tamıtamına kapitalizm batağında boğulan ve bundan sonra, en fazla bir Almanya olabilen bir Rusya devleti gelecektir ya da Rus ve Sovyet başarılarından gurur duyan, eşitliği korumaya çalışan, nativist değerlere bağlı bir düzen çıkacaktır. Birinci düzen sosyalizme kesin kes kapalıdır. İkinci düzen sosyalizme açılacaktır.

Bütün bunların Avrupa'da gerçekleşmeyen hareketleri Garbaçov-Yeltsin Sovyet Rusya-sı'ndan beklemek sadece mekteplilere yakışan bir bilgiçliktir.

TEKRARLANABİLİR Mİ?

Demokrasi edebiyatının boş olduğu ortaya çıkmıştır. Müdahaleye karşı halk hareketi cılız kalmıştır. Bu son derece düşündürücüdür. Sovyet halkı, kendi yazgısına ilgisiz bir hale gelmiştir. Bunda Sovyet komünizmi ve marksizminin olumsuz etkisinin büyüklüğü tartışmasız kabul edilmelidir.

Halkın Yeltsin'e de müdahaleci kadrolara da ilgisiz olduğu bir durum ortaya çıkmıştır. Asıl düşündürücü olan budur.

Toplumsal Kurtuluş'un insanların sürüleşmesi saptaması ve devrimin giderek az sayılarla gerçekleşeceği görüşleri, Moskova'daki son müdahale ile de doğrulanmıştır. Bunun gözlenebileceğini tahmin etmek zor olmamalıdır. Ancak bu gözlemden hem yeni hazırlıklar ve hem de karşı hazırlıklar doğacağı kesindir.

Garbaçov'a müdahale, Türkiye aydınında netleşmeyi hızlandırıyor.

İç savaşın başlangıcında açık-lik yararlı oluyor. ■

BEŞ BAYAT SÖZ; HÜRRİYET'TE BİR ARAYA GELDİ

Mihail Garbaçov'u uzaklaştırma yönelik müdahaleye karşı en büyük direnişlerden birisi Türkiye'de gerçekleşti. Türk televizyon ve basını, Yeltsin'in yardımına koştu, bu Amerikan uşağını kahraman ilan etti ve müdahalenin başarıya ulaşamayacağını anlatmaya çalıştı. Devlet ve devletleştirilmiş basın, emperyalizmin uşağı Sovyet karşı devrimcilerini kahraman ilan etmek, müdahalecileri de mahkum etmek için elinden geleni yapmaktan geri kal-

madı. Kapitalizm batağına doğru hızlı yol alışı durdurmaya yönelik müdahaleyi mahkum etmek için "Türk solcuları" olarak beş kişiyi de yardıma çağırdı.

Bunlardan en zavallısı hiç kuşku yok, Murat Belge'dir.

"Kutuplaşmanın ortadan kalktığı bir dünyada" böyle müdahaleleri çok kötü bulduğunu açıkladı. Dünyada kutuplaşmaların ortadan kalkmasından sevinenlerin solcu sayıldığı tek ülke Türkiye'dir. Nabi Yağcı, Mehmet Ali

Aybar, Ertuğrul Kürkçü, Doğu Perinçek, Türkiye gericiğinin şımarık çocuğu Belge'nin yanında yer aldılar.

Bunlar ne sosyalizmden ne de devrimden anlıyorlar.

Bunlar, Bush'un, Özal'ın rahatsızlığından bile bir ders çıkarıramıyorlar.

Acaba dertleri sadece sosyalizm ve devrimle midir?

21 Ağustos 1991 tarihli Hürriyet'ten beş bayat sözü ve sözcülerini aktarıyoruz.

Belge, Perinçek ve Yağcı'nın resimleri tazedir. Aybar ve Kürkçü ise böyle önemli bir günde arşivden çıkarılıyorlar.

Kürkçü ve Aybar, söyleyecekleri arşive kalkmış sözün, karşı devrime yarayacağını bile göremeyecek hale gelmiş görünüyor. Çok yazık ve Kürkçü "Rus Paşaları" nitelemesiyle Aybar ile Perinçek arasında bir yere düşmekten her halde kaygı duymuyor. Pek yazık. ■

Türk solcuları, darbeye karşı

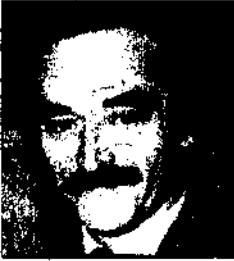
Ayda ŞEKER/ İSTANBUL

TÜRK sosyalizminin tanınmış isimleri Haydar Kutlu,

Mehmet Ali Aybar, Ertuğrul Kürkçü ve Murat Belge Sovyetler Birliği'ndeki son olayları onaylamadıklarını belirtirken, Sosyalist Parti Genel Başkanı

Doğu Perinçek, darbeyi Sovyet hakim sınıfındaki iki kanadın hesaplaşması olarak yorumladı. Sosyalist Birlik Partisi İstanbul İl Örgütü de yaptığı açıklamayla

olayların dünya barışı ve demokratik gelişmelere darbe vurduğunu söyledi. Türkiye'deki sosyalizmin öncü isimleri şu yorumları yaptılar:

Haydar Kutlu:

"ASKERİ DARBE"
"SÖVYETLER Birliği'ndeki gelişmeyi bir askerî darbe olarak değil, sosyalizmin savunulabilir yanlarını da ortadan kaldırmış oldu. Gelişmeler, dünya barışının yumuşaması açısından da zarar verici, şimdi dünyada militarizm eğilimleri kıprıdayabilir. Garbaçov'un başlattığı yeniden yapılanma da çok zarar gördü.

Mehmet Ali Aybar:

"YIPRATICI"
DÜNYANIN neresinde olursa olsun askerî darbelerle karşıyım. Garbaçov'un serbest piyasa ekonomisi ile getirmek istediği yeniliklerin sosyalizme hizmet edeceğine kesinlikle inanmadım. Serbest piyasa ekonomisini kapitalistler düzenler. Sovyetler Birliği'nde ise kapitalist yok. Ancak bunun, ordu, KGB ve tutucu komünistler tarafından yapılan bir darbeye önlenebilir de sosyalizm için yıpratıcı.

Ertuğrul Kürkçü:

"12 EYLÜL, GİBİ"
DARBENİN asil nedeni generallerin ve tek parti bürokratlarının, iktidar temellerinin nispeten özerk örgütlenmelerle sarsıntıya uğramasıdır. Bundan sonra ne Garbaçov'un geri dönüşü, ne Yanaçev'in iktidarı ne de Amerikancı Yeltsin'in sahte ayaklanma çağrısı söz konusu olabilir. çözüm, emekçilerin, iktidar Rus Paşalarından, bürokratlardan ve yeni kapitalistlerden geri alacağı yeni bir Ekim Devrimi'ndedir.

Doğu Perinçek:

"SİYASİ BÜROKRASI"
DEVLET burjuvazisi adımı verebileceğimiz Sovyet hakim sınıfının iki kanadı arasında hesaplaşma dönemine girdi. Bir yanda Yeltsin ve Garbaçov'un temsil ettiği, daha çok işletme yöneticilerine dayanan piyasa programının uygulayıcıları var. Karşısında "Siyasal Bürokrasi" adını verebileceğimiz kesim bulunuyor. Siyasal bürokrasi tükenecek ve çıkmaza giren bir rejimin temsilcileri olarak baslaya başvurmadan edemez.

Murat Belge:

"İÇ SAVAŞ ÇIKARILIR"
SÖVYETLER Birliği'nde yaşananlar çok kötü. Kutuplaşmaların ortadan kalktığı bir dünyada böyle bir olay dünya için de Sovyetler için de geri adımdır. Sovyetler Birliği geniş bir savaş alanına dönebilir.

Sosyalist Birlik Partisi:
"BARİŞA YENİ ENGEL"
(SBP) İstanbul İl Örgütü darbe yekarsı olduğunu bildirdi.

Basın Açıklaması
21 Ağustos 1991

RÜZGAR SOLDAN ESİYOR

SOVYET KOMÜNİZMİ, SOSYALİZME SAHİP ÇIKIYOR

RUS HALKI ONURUNU HATIRLIYOR

DÜNYADA AMERİKAN DİKTASI PARÇALANIYOR

Moskova'daki müdahaleye "tank" edebiyatı ile karşı çıkmak, ulusal ve uluslararası zorbalık karşısında yenilgiyi kabul etmek anlamına gelmektedir. Tank cansızdır; tanktan önce tankı harekete geçirenlerin kimliği ve amaçları önemlidir. Moskova'da tanklar, Sovyet halkının kapitalizm batağında boğulmasını önlemek için hareket etmektedir. Moskova'da tanklar, Sovyet halkının, Amerikan boyunduruğu karşısında, onurunu korumak için harekete geçmiştir.

Moskova'da, Garbaçov Dejenersayyonu'na "dur" demek için başlatılan müdahaleyi, dünyada rüzgarın yeniden soldan esmesi için önemli bir adım olarak görüyorum. Müdahalenin sonuçları henüz kesin değildir; ancak sonucu ne olursa olsun, bu müdahale ile, Sovyet komünizmi, kazanımlarını korumak için harekete geçmiş olmaktadır. Bu müdahale ile, Rusya halkı da, Amerika karşısında, Mihail Garbaçov yönetimiyle, düşürüldüğü aşağılatıcı durumdan kurtulmak için başını kaldırmış olmaktadır. Diğer halkların ve özellikle Türkik kökenli halkların da bu başkaldırıya katılmalarını beklemek gerekmektedir.

Kalkan, yükselen, yüksekte duran ve daha da yükselmeyi arayan her başı heyecanla selamlıyorum.

Moskova Müdahalesi'ni umutla ve sevinçle karşıyorum.

Dünyanın uzun ve karanlık bir on yılından sonra, Çaykovskiy'i, Çehov'u, Gorkiy'i, Kolantay'ı, Lenin'i yetiştirmiş Rusya halkının köksüz yankee emperyalizmine başegmeyeceğini ve Yeltsin türünden Amerikan uşaklarının entrikalarına katılmayacağını umuyorum.

Dünyada sosyalizm için ve Amerikan emperyalizmine karşı mücadele eden devrimci işçi sınıfı ve halklarının yalnızlık kompleksini geride bırakmalarını diliyorum.

Bölgede sosyalizm ve ulusal hakları için mücadele eden devrimcilerin daha büyük bir kararlılıkla ileriye atılmalarını bekliyorum.

Moskova müdahalesinde yeni bir dönem için bir soluk alma şansı görüyorum.

Şu anda Sovyetler Birliği'nde ileri sosyalizm için bir imkan görmüyorum. Garbaçov dönemi, sorunların, daha açık ve kabaca ortaya konduğu bir zaman parçası olmuştur. Bu dönem aynı zamanda, sosyalizmin sınırlarının çözümünün, sadece ve sadece, yine sosyalizmde olduğunu göstermiştir. Bu dönemin, yalnızca bu yanıyla geride kalacağını umut ediyorum.

Müdahale'nin yöneticilerinin sosyalizm yolunda daha büyük adımlar atmalarını diliyorum ve başarı dileklerimi iletiyorum.

Yalçın Küçük

Rüyanın Sonu

"Kaç yıldır, dünyanın çok büyük bir bölümü gerçek sanılan bir rüya yaşıyordu. Önce Reagan'ın Amerikası ve Thatcher'ın İngilteresi, ardından Batı'dan Doğu'na tüm Avrupa, Türkiye, Üçüncü Dünya'ya doğru gitgide genişleyen bir çemberde görülen bir rüya idi bu: İdeolojiler tükenmişti; daha doğrusu ondokuzuncu yüzyılın başlarına, Marksizm öncesine uzanan bir liberalizm anlayışı, geçerli tek ideoloji olarak zaferini ilan etmişti. Artık her yerde serbest piyasa ekonomisinin sözü edilecekti. Vahşi liberalizm her yerde hükümünü yürütecekti."

Biz bu görüşe yürekten katılıyoruz.

Dünyada tek yolun, vahşi kapitalizm, kıran kırana rekabet olduğu inancı, bir rüyadır. Çağımız bir arayış çağıdır. Uygulanagelen komünist modelin çöktüğü ortamda, meydana boş bulan kapitalizm, şimdilik tek alternatif olarak görülmektedir. Ama insanlık eninde sonunda orta yolu bulacak, vahşi kapitalizmi törpüleyecek ya da otoriter sosyalizmi demokratikleştirecek, piyasanın kaptır ve acımasızlığını planın aklılcığı ile frenleyecek, yeni bir model ortaya çıkaracaktır.

Aslında rüya eski Doğu Almanya'da sarsılmaya başlamıştı bile. İşsizlik, enflasyon, kitleleri sokağa dökmekte. Başbakan Kohl, gittiği yerlerde yumurta yağmuru ile karşılanmaktadır.

Ama asıl tehlikeli olan rüya, halkı hiçe sayan, demokrasiyi rafa kaldırmayı amaçlayan bir darbeyi çözüm olarak görmek, umudu ona bağlayarak övgü yağdırmasıdır. Ve bunu "daha hakça bir toplum düzeni" adına yaptığını söyleyebilmektir.

Tehlikeli bir rüyadır, çünkü bu rüyayı görmekte ısrar edip uyanmamakta direnenler, yıllardır sosyalizm adına diktatörlüğü, demokrasi adına darbeyi, kitlelerin kurtuluşu adına kitleleri ezen rejimleri savunmuşlar, bazıları isimlerinin önündeki akademik unvanları da ustaca kullanarak 'sureti haktan' görünmeyi başarmışlardır. "Hoca böyle söylüyorsa, herhalde bir bildiği vardır."

Oysa hoca vardır, hoca vardır. Kendini bilime, araştırmaya, kitaplarına vermiş hoca vardır; hocalık unvanını her kaptırı açan bir anahtar gibi kullanan ya da o unvanın arkasına sığınarak devleti yönetmeye, politika yapmaya, gerçekleri tersyüz etmeye çalışan hoca vardır.

Batı'da bir profesör, bilim adamı olarak saygı görür, o kadar. Gördüğü saygı, işini hakkı ile yapan dürüst bir mühendisten, bir doktordan ya da bir işçiden fazla değildir.

Az gelişmişliğin bazı özelliklerinden hâlâ kurtulamayan Türkiye'de ise "hocam" sözcüğü, çoğu zaman bir eziklik duygusunun, aşırı hayranlığın, abartılı saygının izlerini de taşıyor. Hoca konuşursa, dinlenir. Hoca yazıyorsa, bir bildiği vardır. Hoca söylüyorsa doğrudur. Kendine güveni henüz tam olarak gelişmemiş toplumlar, o güvenlik duygusunu, asker, paşa, hoca ya da güçlü liderde ararlar.

Bu nedenle Batı'daki "hocalar" uzun süre rüya âleminde yaşamazlar. Rüyalarında ısrar ederlerse, isimlerinin önündeki unvana karşın toplumda en ufak bir saygınlıklarının kalmadığına tanık olurlar.

Türk toplumunda ise bazı hocalar, "ben yazarsam olur" rahatlığı içinde rüyalarından bir türlü uyanmazlar. Moskova'daki darbeyi destekledikten birkaç gün sonra demokrasiyi en ateşli biçimde savunurlar. Çin'de Tiananmen olayını "canın, devletin yapacağı başka şey de kalmamıştı" diye geçtirmenin ardından büyük bir rahatlıkla insan hakları hakkında zehir zemberek yazı döşenirler. Afganistan'a yapılan müdahaleyi, 1 milyon insanın ölmesini, 5 milyon insanın da göçmen durumuna düşmesini es geçip 3. Dünya halklarının sömürülmesi konusunda destanlar döktürürler.

Hem demokrasiyi savunurlar hem demokrasiyi rafa kaldırmayı amaçlayan darbeyi; hem insan haklarını savunurlar hem insan haklarının tanklar altında ezilmesini; hem sosyalizmi savunurlar hem kitlelerin isyan edip yere çaldığı bürokratik diktatörlükleri. Hem özgürlüğü savunurlar hem tepeden inmeçilliği.

İnsanlığın önünde tek yol olarak vahşi kapitalizmin kaldı-

GÜNEŞLİK

Ahmet Tezcan

Darbeden sonra neler oldu?

Sovyetler Birliği'nde halkın tepkisi yüzünden başarısız olan darbe girişimi, dünyayı şaşkına çevirdi. Darbeyi yapanlar bir uçağa atlayıp kaçtı. Nereye, bilmiyoruz.

Bir ihbar değerlendiren polis Doçent Yalçın Küçük'ün evini basarak arama yaptı. Önceki gün CNN televizyonunu seyretmeyi unutarak "Darbeyi sevinçle karşıyorum" diyen Doçent Küçük'ün, kaçak darbecilerle yataklık ederek onları evinde sakladığı ihbar edildi. Bunun üzerine arama yapılan evde, darbeci Mareşal Yazov'un Sabah Gazetesi'nden kesilmiş bir resmi ile "Sovyetler Birliği'nde Sosyalizmin Kuruluşu" isimli bir kitap, bir adet daktilo, bir adet çamaşır makinesi, bir adet buzdolabı ve çok sayıda bilimsel doküman ele geçirildi.

25 Ağustos, Milliyet Fıkralı Tepki

BU kadar kıradan sonra bir haber... Bu haber Sovyet Rusya'daki darbecilerin kaçıp, Gorbaçov'un, Kırım'dan Moskova'ya döndüğü gün yayınlanmıştır.

"ANKARA (ANKA) - Yazar Yalçın Küçük, Sovyetler Birliği'ndeki müdahaleyi 'Sovyet komünizmi, sosyalizme sahip çıkıyor. Rüzgâr soldan esiyor. Rus halkı onerunu hatırlıyor' diyerek değerlendirdi. Müdahaleyi umutla ve sevinçle karşıladığını belirten Yalçın Küçük yaptığı yazılı açıklamada, dünyada Amerikan diktasının parçalanmakta olduğunu ifade etti. Küçük, açıklamasında şu görüşe yer verdi:

- Moskova'daki müdahaleye 'Tank edebiyat' ile karşı çıkarak ulusal ve uluslararası zorbalık karşısında yenilgiyi kabul etmek anlamına gelmektedir. Moskova'da tanklar Sovyet halkının kapitalizm batagında boğulmasını önlemek için hareket etmektedir. Moskova'da Gorbaçov dejenereasyonuna dur demek için başlatılan müdahaleyi, dünyada rüzgârın yeniden soldan esmesi için önemli bir adım olarak görüyorum. Rusya halkı, Amerika karşısında Gorbaçov yönetimiyle düşürüldüğü aşağılatıcı durumdan kurtulmak için başını kaldırmış emperyalizme baş eğmeyeceğini ve Yeltsin türünden Amerikan uçaklarının entrikalarına kabılmayacağını umuyorum." (22 Ağustos 1991, Cumhuriyet)

24 Ağustos, Sabah Enginin Tepkisi

Ben size bir şey söyleyeyim mi, aslında bazı Türk sosyalistlerin "19 Ağustos tavanda" o kadar da kötü not almamıştı. Yani, söz konusu kişiler onurlu davandılar.

Ama hemen hepsi, darbenin sökmeyeceğini, Gorbaçov'un üç gün içinde geri döneceğini göremeyip şiştiler. Her men herkes gibi.

Buna karşılık siyasi psikopat Yalçın Küçük, darbecileri destekleyip savunduğu demecinde şöyle dedi: "Sovyet komünizmi, sosyalizme sahip çıkıyor. Rüzgâr soldan esiyor. Rus halkı onerunu hatırlıyor. Moskova'da tanklar Sovyet halkının kapitalizm batagında boğulmasını önlemek için hareket etmektedirler. Rusya halkının köksüz Yankee emperyalizmine baş eğmeyeceğini ve Yeltsin türünden Amerikan uçaklarının entrikalarını katılmayacağını umuyorum."

HASAN PULUR

Birkaç fıkra ve fıkraya gibi bir haber

SEVİNMEYİN DEMİŞTİM FOSİLER

DÖRDÜNCÜ İÇ SAVAŞ*

Yalçın Küçük

Üçüncü iç savaş kaybedildi; kayıp mutlaktr. Kaybın en önemli nedenini, bir perspektif olmayışında görüyorum. Üçüncü iç savaşta ilerici tarafın bir perspektifi yoktu; savaşıma kararlılığını, ne istediği konusunda kararsızlığı ortadan kaldırıyordu. Bu, birinci tezimdir.

Üçüncü iç savaş zaman kesiti konusunda çok net olamıyorum. Ayıntılarını, Türkiye Üzerine Tezler dizisinin üçüncü kitabında irdelemeye çalıştım. Türkiye tarihinin en acımasız, en görkemli, en kütesel iç savaşıdır. Ancak bunda, ilerici taraf, bir iç savaş yaşadığını bilmiyordu. Bilinç eksikliği, savaşın kaybında önemli bir rol oynamıştır; bu, ikinci tezim oluyor.

Şimdi Dördüncü İç Savaş dönemi başlıyor. Elimden gelen, bütün bilimsel riskini üstlenerek, bunu haber vermek oluyor; insanlarımız, iç savaş koşullarında yaşadıklarını bilmek durumundadırlar.

Savaşlar, ilan üzerinedir. Hem çağdaşları ve hem de sonraki tarihçileri bilebiliyorlar. İç Savaşlar'ı saptama ise politik olduğu kadar teorik bir yük taşıyor; Türkiye'nin yazılı tarihinde iç savaş belirlemeleri oldukça eksik görünüyor. Bu eksikliği, artık onuncusunu hazırlamış olduğum Tezler Dizisi içerisinde gidermeye çalışmış bulunuyorum.

Her iç savaş bir dış savaştır.

İç savaşlar, çok cephelidirler

Dış savaşlar, eninde sonunda, felsefi bir statüko'durlar.

İç savaşlar, teorik açımları zorluyorlar.

Her düzen sızması, bir iç savaşla geliyor.

Saptayabildiğim birinci İç Savaş, Üçüncü Selim ile başlıyor ve Üçüncü Selim'in "Yeni Düzen" adıyla, bir yeni ordu, Nizam-ı Cedid, kurma girişiminden çıkıyor. Ordu bir araçtır; emperyal sistemlerde çok büyük önem kazanabiliyor. Araç olduğu için sermaye kesiminin ilgisini daha çok çekebiliyor; Nizam-ı Cedid kurulurken mevcut düzenli ordu olan Yeniçeri Ocağı, sermaye kesimiyle bütünleşmiş durumdadır. Yeni Ordu, Yeni Düzen anlamına geliyor.

Üçüncü Selim'in katledilmesi, çalışmalarında büyük bir sevgiyle sözünü ettiğim, belki de Türkiye tarihinin ilk önemli konspirasyon yöneticileri olan Ruscuk Yaranı beş aydının çabaları, Alemdar Mustafa Paşa'nın bulunup seferber edilmesi, İkinci Mahmut'un ölümden dönmesi, Mahmut'un, Alemdar'ın sıkıştırılmasına göz yumması, bu arada Yunan Sava-

şı, büyük bir ilerici-gerici çatışması, hepsi hepsi bu dönemde. Bu dönem, Türkiye tarihinin bir diğer önemli 15-16 Haziran Günü'nde sona eriyor; 1826 yılında, tutucu ordu, Yeniçeri Güruhu, topa tutularak eziliyor.

Saray Burnu önünde Boğaz'ın yeniçeri cesetleriyle görülmez olduğu yazılıyor; Mahmut, yeniçerilere kininden, yeniçerilere benzememek için, başında "mışri" denilen bir şapka ile Saray'ın burçlarına çıkıp yeniçeri cesetlerini seyrediyor. Kinine doyamıyor ve mezarlıklardaki bütün kavuklu mezar taşlarının kırılmasını emrediyor.** Hiç kimse bu kinin, bir yeni düzen başlangıcı olabileceğini bilemiyor.

"Vakay-i Hayriye" ya da Hayırlı Olay ile Tanzimat açılıyor.

Tanzimat, önce Türkiye'de ilerici sayılmıştır. Kemalizm, kendisine çok benzediği için reddediyor: Türkiye solculuğu, kemalizmi solculuk olarak da yaşatmak istediği zamanda, Tanzimat'ı, işbirlikçi olduğu gerekçesiyle, reddetme gereğini duyuyor. Tanzimat, kemalizmin öncüsüdür ve kemalizmden çok daha radikal olabiliyor. Marksist anlamda ve Türkiye'nin modernizasyonu çerçevesinde ileri bir adım olarak ortaya çıkıyor.

Birincisi, Tanzimat'ı ve ikinci İç Savaş ise Cumhuriyet'i doğuruyor. Birincisinde, ön planda Ruscuk Yaranı var; ikincisinde, başta Enver olmak üzere, Niyazi, daha sonra Cemal ve Talat adlı gençler öne çıkıyorlar. Hem Ruscuk Yaranı ve hem de İttihat ve Terakki triumvirası, Enver, Cemal ve Talat da, öldürülüyorlar; iç savaşlar, çok zaman öncülerin ve seçkinlerin karşılıklı ölümü ile sembolize oluyorlar.

İkinci İç savaş da, aynı zamanda dış savaşta yaşıyor; birinci Dünya Savaşı, bu uzun iç savaş döneminin içine düşüyor. Hem iç savaşın başlangıcı ve hem de sürdürülüşü, Birinci Dünya Savaşı, bunu izleyen işgalci emperyalistlerin tutuklamaları ve Malta sürgünleri nedeniyle iç savaşta ilerici tarafın liderliği, tu-

*- Ağustos Ayı'nda, Çanakkale Festivali çerçevesinde, Çanakkale Belediyesi sosyal tesislerinde verdiğim konferansa dayanıyor.

** - Yeniçeriler ile Bektaşî bağlantısı yüzünden Aleviler, Mahmut'tan nefret ederler. Türbesinin önünden geçerken tükürmeyi ihmal etmezler.

tucu kadrolara kalıyor; Kemal, İsmet ve Fevzi triumvirasını, hem daha tutucu olmak ve hem de Kurtuluş hareketi'ne çok sonra katılma tanımıyor. Fakat Cumhuriyet, bu daha tutucu ve daha uzlaşmacı kadroların yönetiminde doğuyor; bunlar, kendilerinden daha radikal olanların ardılarını temizleme gereğini de duyuyorlar. 1926 yılını, İkinci İç Savaş döneminin sonu sayıyorum.

Bundan bir yıl önce de Şeyh Sait ve arkadaşlarıyla Seyit Abdülkadir ve arkadaşlarının idamları yer alıyor. Kürt liderlerinin idamları, 1930 yıllarının sonlarına kadar devam ediyor. Kemalizm'in Kürt çizgisi, Mahmut'un Kürt çizgisinin bir devamı niteliğindedir; ancak Sait ile Rıza arasındaki gelişmeleri, daha çok bir türkiyifikasyon harbi olarak görüyorum.* Teorik olarak iç savaşı, bir egemenlik coğrafyasında otorite yetmezliği olarak tanımlıyorum.

Üçüncü İç Savaş'ı Türkiye Üzerine Tezler dizisinin üçüncü kitabında yazmaya çalıştım; başlangıç tarihi 1965 yılından sonraki her hangi bir yıl olabilir. Net olamıyorum; altıncı Filo'nun Dolmabahçe'den denize dökülmeleri, İstanbul Teknik Üniversitesi'nin polis tarafından basılarak devrimci gençlerin öldürülmesi, Doğu Mitingleri, gençliğin silahlı şiddet yolunu bir mücadele biçimi olarak seçmelerinin belirginleşmesi, hepsi hepsi, Üçüncü İç Savaş ilanı için önemlidir. Kesin olan, 1970 yılları olmuştur. İkincisi, Amerika Birleşik Devletleri tarihinde ve buradan aktarılarak dünya tarihinde en "demokratik" lider olarak Abraham Lincoln görülüyor. Lincoln, bir iç savaş kahramanıdır. Amerikan iç savaşı, tarihinden çıkarılırsa, Lincoln'ü de çıkarmak zorunluluğu doğuyor.

1978-1980 yıllarını, ikisinden birisini, Üçüncü İç Savaş döneminin sonu olarak kabul etmek mümkündür; 1981 yılına ulaşıldığında iç savaş bastırılmış görünüyor. Burada önemli olan şudur: Bastırma sonucunda çıkmaya başlayan düzen, Üçüncü İç Savaş taraflarının perspektifi ve gündeminde görünmüyor. Bir taraf, ilerici cephe, yer yer sosyalizm sözcüklerini de telaffuz etmekle birlikte, en çok sosyalleştirilmiş ve dünya emperyalist sisteminden bağımsızlaştırılmış bir "demokrasi" peşinde koşuyor ve bunun için savaşıyor. Diğer taraf, gerici parti, solculuğun püskürtüldüğü ve son derece muhafazakar bir sanayi demokrasisi için şiddet kullanıyor. Tarih, her iki partinin de son derece safdil olduğunu gösteriyor; ilerici cephe, pek çok kahramanını toprağa verdikten sonra, büyük bir yenilgiyle karşı karşıya geliyor. Muhafazakar sanayi demokrasisinin temsilcisi Demirel ise, kendisine bütün iktidar yollarının kapatıldığını, büyük bir şaşkınlık ve kinle görüyor.

Üçüncü İç Savaş'tan sosyalizmi hedeflemeyen

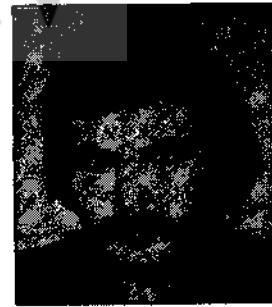
* Eylül başında yayınevime vermeyi umduğum Türkiye Üzerine Tezler dizisinin beşinci kitabında, "türkiyifikasyon" kavramını geliştiriyorum.

Türkiye, Erbakan ve Türkeş'in kenara itildiği, teknik anlamda marjinalleştirildiği, bir tekelli düzen ile çıkıyor. On yıllık bu kısa dönem, dünyada belki de eşit olmaz bir biçimde, sosyalizmin ülküsünün Türkiye'de söndürülemediğini ortaya çıkarıyor. Söndürüldüğünün sanıldığı bir zamanda Kürt Devrimci hareketinin yükselişi, tekelî düzen için son derece büyük bir şanssızlık olarak gerçekleşiyor. Solda ikircikli aydın hareketinin dışında bir tek yaprağın kımıldamadığı bir zamanda başlayan Kürt Devrimci hareketinin niteliğinin ve mesajının anlaşılmasında, Türkiye'de ilerici taraf ya da parti açısından büyük bir kayıp ve büyük bir ayıptır; iç savaş dönemlerinin böyle kayıp ve ayıpları affetmeyeceğini söylemek durumundayım.

İç savaşlar, çok cepheli savaşlardır; hedefe yönelik müdahaleleri çok dikkatli bir biçimde değerlendirmeyi gerektiriyor. İç savaşlar aynı zamanda düzen sıçramalarını anlatıyor. İçine girilen iç savaşın da böyle olacağını düşünüyorum.

Bu iç savaş ne için sahnededir? Böyle bir soruya net bir cevap vermeyi hiç kimsenin aklına getirmemesi gereklidir; çünkü, çok zor görünüyor. Ancak tahmin yapılabilir ve büyük bir yanılma payı ile bu tahmin ortaya konabilir. Büyük yanılma ihtimalini kabul ederek söyleyebileceğim şudur: Emperyalizm, tekelli düzenin diğer yüzü oluyor ve kendi iç dünyasında devrimci sol hareketlerin kökünü kazımayı anlatıyor. Bir toplumda devrimci sosyalist hareketin kökünü kazımak, tüm bireyleri sürüleştirmek; tarafların birisi, mutlak sürüleştirmeyi amaçlıyor. Diğer taraf ise insanın yükselişini ve yiğitlemesini temsil etmek zorundadır. Ben, insanın yükselişinin ve yiğitliğinin, hala ve yalnızca, sosyalizmde olduğuna inanıyorum.

M. ZEKİ YUMURTACI

10 Eylül 1980'de
İstanbul Emniyet Müdürlüğü 1. Şube Ekiplerince gözaltına alındı.

17 Eylül 1980'de İstanbul Avcılar semtinde öldürüldü.

Arkadaşları ve tüm sevenleri adına
FARUK AYDIN

AYDIN HAREKETİ VE SOLDA YÜRÜNÜLEN YOL ÜZERİNE GÖZLEMLER DÜŞÜNCELER

Şevki Ömeroğlu

ATALET VE HAREKET

Türkiye yaşamına uzun süre hareket egemen oldu. 1960-80 yılları arasında yoğunlaşan sosyal mücadeleler bugünkü politik yaşamın doğal kaynağı olmayı sürdürüyor. Bu süreç eylülizmle kırılmaya, durdurulmaya ve ANAP modeliyle de asimile edilip yönlendirilmeye çalışıldı. Bu son on yılın dünyadaki gelişmelerle birlikte (ki dünya süreçleri eylülizmin programını belli ölçülerde bozdu) yarattığı bir çok değişim ve sonuç var. Birçok alandaki yanılsamalar da bu sonuçlar arasında. Geneldeki sonuç ise büyük bir toplumsal yorgunluk ve atalettir.

Bu son on yılda konsensus sabuklamasıyla geniş toplumsal güçler ve aydın hareketi renksiz, dilsiz ve etkisiz bir konuma doğru geriledi. Eylülizmin sosyal mücadeleleri tasfiye programına katıldılar. Toplumsal bilinçten silindiler. Sinik, hiçbir toplumsal imaj ve saygı uyandırmayan, eylemleri toplumun bilincine pek az şey kazıyan, kendi sosyal dinamiklerinden uzaklaşmış sosyo-politik hareketler yaşamın ve mücadelenin egemen görüntüleri haline geldiler. İmaj oluşturmamış demeyelim ancak böylesi olumsuz bir imaj uyandırmayı başarabildiler.

Paralize olan bu güçler, ironik olarak sosyalist sistemin içerisinde egemen ideolojiyi paralize ederek etken sonuçlara ulaşan başını aydınların çektiği bir toplumsal hareketi eşzamanlı olarak yaşadılar. Toplumsal süreçlere ilişkin projeksiyon çekme yetenekleri yerinde duruyor ve bazılarının egemen ideolojiden memnuniyetsizlikleri devam ediyorsa da bu onları derin bir kaderciliğe ve subjektivizme kapılmaktan alıkoyamıyor. Bir kısmının ise tarihsel güç oldukları iddialarının kof bir yanılsamadan ibaret olduğu anlaşılıyor. Sınıf mücadelesini tasfiye ederken yükselten eylülizmin birtakım güçleri ve kişilikleri anlamsızlaştırdığı saçmalattığı görülüyor. Kendi yanılsamaları içerisinde boğulanlar ancak her türlü direniş ve mücadeleyi paralize etme isteğinde kendilerini ifade edebiliyorlar.

Atalet içerisinde de yaşamaya ve yönetmeye alışkan rejim, hele bu atalet, toplumsal muhalefeti etkisiz hale getirip, bir yandan da çözüyorsa, kendi ideolojisine eklemliyorsa, bilinçli bir politika olarak da sürdürülebilir; bu süreçten çıkma işaretleri veriyor. Ataletle itilemeyen, teslim alınamayan toplumun devrimci güçleri on yılda bir cunta geleneğini anımsatır bir tarzda bir iç savaşın nesnesi haline getiriliyor.

Amerika'nın Körfez Savaşı ve daha sonraki Irak Kürdistan'ından gelen sinyaller daha uzun erimlidir. Rejimin emperyalist Türkiye özlemi toplum bilincinde yer arıyor. Atılan her adım bu stratejiye uygun düşüyor. Özal'ın Amerika'yı ziyareti ve stratejik işbirliği isteğini, Irak Kürdistan'ına Amerikan müdahalesi ve 36. paralelden sınır çekilmesi sonra da Çekiç Güc'ün oluşumu izliyor. Bunu Kontr-gerilla'nın 20 eylemlik Diyarbakır kampanyası takip ediyor. Bush'un ziyaretini ise Devrimci Sol'un mücadele tarihinde belirgin yerleri olan insanların açık katliamı önceliyor. Adı belirtilmeyen emniyete yakın kaynakların demeçleri, ısrarla, CIA-Siyasi Polis işbirliğinin altını çiziyor. Diyarbakır'da Kontr-Gerilla'nın, İstanbul'da CIA'in, açık savaş güçleri içinde yer aldığı, kamuoyunun bilmesi değil, beynine kazınması isteniyor. Rejim Irak sınırının sözkonusu olmadığını bildiriyor. Operasyonla tampon bölge oluşturma hazırlığına giriyor. PKK dışındaki kürt güçlerine artık tarafsız kalamayacaklarını bildiriyor. PKK: "Doğru, sınır diye bir şey yok. Biz Kürtlerin olduğu her yerde siyasi ve askeri olarak varlığımızı sürdürüceğiz" açıklamasını yapıyor. IKDP, "PKK ya silah bırakır ya bölgeden çıkarılır, Türkiye'ye karşı eylemlere izin vermeyiz" tavrına geliyor.

Kısr döngüyü kırmanın, ataleti yıkmamanın en iyi yollarından biri, projeksiyonlarımızı engelleyen kısıtlamalardan sıyrılmak ve gerekli siyasal cesareti, siyasetimizin mantıksal silsilesi içerisinde gösterebilmektir. Bir siyaseti mantıksal sonucuna kadar götürebilmektir. Temel dayanakların potansiyelin tam bir seferberliği ve dinamiklerin katı bir disiplinle güçlendirilmesidir. Türkiye rejimi emperyalist Türkiye yolunu böyle yürüyor.

Peki biz nasıl bir yolda yürüyoruz? Bu yürüdüğümüz yol nereye çıkar? Nedir bizim kilometre taşlarımız daha da önemlisi köşe taşlarımız?

Rejimi toplumsal süreçleri büyütme, yükseltme ve enternasyonalize etmeye kararlı, solu ise atalet, tıkanıklık, politikasızlık ve örgütsüzlükten yakından bir tablonun içerisinde ben mantığımı dört konuda, güncel ve kendi özgül alanları olan gelişmeler içerisinde sorgulamak istiyorum.

RAMSEY CLARK KOMİSYONU

Ramsey Clark eski bir Amerikan Adalet Bakanı. Bir insan hakları mücadelecisi. Bakanlık yılları da ırk-

çılığa ve yoksulluğa karşı mücadele kampanyalarıyla geçiyor. Bugün "ABD'nin dünyanın en büyük hapis-hanesi" olduğunu söyleyen, türünün son örneklerinden bir demokrat. Görüşleri ve çizdiği ABD toplumu portresi Kurtuluş okurunun yabancıları değil. Clark, bin Amerikalı aydının katıldığı toplantılarla oluşturulan ABD'nin Orta Doğu'daki Savaş Suçlarını Araştırma Komisyonu'nun başkanı. 1992'de kurulacak bir mahkemede Bush ve diğer Amerikan yöneticileri yargılanacaklar. Bush'un görevden uzaklaştırılması mücadelesi veriyorlar. Alpaslan Işık, Haluk Gerger, ve Doğu Perinçek Türkiye komisyonu girişimci üyeleri. ABD'nin ve Türkiye'nin bölgedeki suçlarını araştırmak için, geniş bir yelpazede aydın ve politikacı katılımıyla Türkiye komisyonu oluşturuluyor. 3 ve 4 Ağustos tarihlerinde İstanbul ve Diyarbakır'da yapılan, Clark'ın da katıldığı toplantılarla komisyon Türkiye raporunu açıklıyor.

Türkiye komisyonu varlığını şöyle açıklıyor: "... Kuşkusuz, çalışmalarına katıldığımız Araştırma Komisyonu ve Uluslararası Mahkeme, esas olarak, kaba kuvvetten ve şiddet içeren yaptırımlardan anlayan yöneticilere karşı böyle bir güce sahip değildir. Buna karşılık, gücümüzün kaynağını tarihte, uygarlığın ulaştığı ahlaki değerlerde insanlık onurunda, toplumun vicdanında ve yaşamın yasalarında buluyoruz. Çalışmalarımızda her türlü medya kanalıyla yoğun bir yanıltma saldırısı karşısında bulunan kamuoyuna, görüntünün ardındaki gerçeklerle saldırı ve savaşın çirkin yüzünü göstererek önemli bir hizmet yaptığımıza inanıyoruz"

Rapor, ABD'nin işlediği ve Türkiye'nin ortak olduğu suçları ve ABD'nin Türkiye'ye karşı işlediği suçları tespit ettikten sonra, Turgut Özal, MGK üyeleri, Akbulut ve Yılmaz kabineleri bakanlarını, Özel Harp Dairesini ve ANAP parlamento grubunu "barışa insanlığa, BM sözleşmesi, savaş hukuku kurallarına ve ilgili uluslararası hukuk normlarına karşı işlemiş ABD suçlarına ortak olmak ve Türkiye'deki icraatlarından dolayı suçlu" buluyor.

Türkiye komisyonunun çalışmalarında tartışma odağını çekiç güç oluşturuyor. Amerikan emperyalizminin uygarlık boyutu Türkiye'nin kimi aydınlarında ve solda bir yanılsama olarak varlığını sürdürüyor. Bir eski ABD Adelet Bakanı "bir halk için en büyük kötülük o halkın bir süper güçten medet ummasıdır" diyor ve Türkiye Adalet üçgeninin savunma ayağının en büyük kurumunun başkanı Turgut Kazan "Diyarbakır'da nasıl toplantı yapılır. Kürtler Çekiç Güç'e taraftar" diyebiliyor. Turgut Kazan'dan ilerici kamuoyu Kürt halkının diğer istem ve özlemlerinde de aynı heyecanla savunmanlık bekliyor.

Günöbirlik yaşama ve düşünme, varolan duruma tam bir teslimiyet bir hastalık olarak varlığını sürdürüyor. Olayların nasıl gelişeceği üzerine mantık yürütmek, gelişim eğilimlerini saptamak ve iddialarda bulunmak, projeksiyon çekmek bu tür oportünizme ürkütücü geliyor. Yaşamdan koptuklarını düşündü-

Savaş sonrası, başta Noam Chomsky, Amerikalı aydınlar dünyaya şöyle bir bilgi yaydılar: Başkan seçilen Bush'a bir rapor sunuluyor. Amerika, döneminizde eğer zayıf bir düşmanla karşılaşır, onu sadece yenmemeli, perişan etmeli. Böyle bir rapor sunulan kişi eski bir CIA Başkanı ise artık onun zayıf bir düşmanı da yaratabileceği kuşkusuzdur. Ve ABD'den savaş sonrası yayılan demerler Vietnam Sendromu'nun aşıldığı üzerinedir. Vietnam Sendromu süreci bir çeyrek asıra yayılıyor. Amerikan emperyalizminin hegemonyası bu yıllarda sayısız darbeler alıyor ve yıpranıyor. Sosyalist sistemin yanılsamalar denizinde yüzdüğü çözümlü sürecinde ABD yaşadığı büyük zorlukların da itilimiyle son kez olacağı artık belirginleşen hegemonyasını yenileme atılımını gerçekleştiriyor. Körfezdeki Amerikan savaşı insan aklının evrimine karşı küçük bir iştir. Ama yanılsamalarla yürüyen bir çağda büyük bir olay olarak kabul edilmelidir. Orta Doğu'ya böyle yüklenen, çaresizlikler içindeki bir ABD'nin yerel insiyatifleri ve hesapları küçülteceği nasıl düşünülüyor?

25 yıl aşağıya inen bir grafik çizgisi var. Ve bu durduruluyor. Çizgiyi yükseltecek hamleler küçük, görünen ve görünmeyen atılıyor. Amerikanın yeni düzeninden heyecanlananların bu uygarlığın aynı zamanda ilkel, hoyrat ve hak tanımaz karakterlerinden habersiz olmaları sadece ulusal uyanışlarının başlangıcındaki Kürt kitleleri açısından anlaşılabilir bir durum olabilecekti. Kaldı ki Kürtlerin de bu konuda bir hayli mücadele birikimi oluşmuş bulunuyor. Bu geleneksel kürt siyasetlerinin yoğun bir kitlelilikle aşılmasında ve "Kürdün dostu yoktur" sözünde ifadesini buluyor.

Kürt halkının değişik örgütlü güçleri var. Ve iki ayrı siyaset var. Mandacılık ve devrimci kurtuluşçuluk. Soruna şekilsiz yığınlardan bahsederek, diplomatça yaklaşmanın bir anlamı yok. Son olarak İran Kürtleri, Komala aracılığıyla bölgedeki Amerikan varlığına karşı çıktığını açıkladı. Geriye, başarısızlıklarından işbirliğine mahkum Irak Kürdistanı Cephe kalıyor.

Gözler önündeki gelişmeler gözümüzü kapıyor ve ABD'yi hala binlerce mil ötede bir süper güç ve dünyanın her yerinde olduğu gibi bölgemizde de söz hakkı bulunan, BM'nin en etkili üyesi olarak görmek istiyoruz. Böylece belli tasarruflarına Turgut Kazan'ın "Çekiç Güç bir temel ihlaldir. Ama..." düşüncesinde olduğu gibi anlayış göstermek mümkün oluyor.

Nail Satıhan'ın mantığı bir konsensus arayışı içinde böyle işliyor. Ona göre de "Irak Kürtlerinin tamamı ve Türkiye Kürtlerinin bir kısmı çevik güce sırtak bakıyor." Ama biz iddianamelere bir hayli alıştık ve ABD için bu kez biz hazırlıyoruz. İddianamelerin gözükürdür. Siyasi tercihleri bilinçli ve katıdır. ABD'nin geliştirdiği, zenginleştirdiği bir halk örneği vermek gerekiyor. İddianameler kötü niyetlidir. Açık kapı bakan, şans veren, tolerans gösteren savcılar emekleniyor. Vietnam sendromunu yendiğini düşünen ABD'nin suç işlemeye devam edeceğinden bizim hiç

bir kuşkuymuz yok. Kötü niyetli olmaya da son derece hakkımız var. Amerikayı arkasına alan rejim iç savaş ilan ediyor. PKK genel sekreteri sürekli ABD'yi uyarıyor. Ve biz bunları tartışıyoruz.

Nail, düşüncelerimin, ancak T.K sayfalarında yer bulabileceğini, komisyon toplantısına katılmayacağını söylüyor. Marksistlerin Kürt hareketinde iki çizgiden biri yönünde tercih yapabileceklerini, kendisinin de yaptığını, yazdıklarımıza katıldığını ama burada konsensus gerektiğini söylüyor. Evet yine o saçma konsensus. Türkiye'de son on yılın deneyimiyle hiçbir fikir ve politik mücadeleden çıkmaması ve bulaşık bir sosyal temeli olması gereken olgu olarak tanımlanan kavram. Nail'in de bildiğim fikirleriyle toplantı özelinde bile kimle nasıl bir konsensus aradığı belli değil. O konsensusun ne işe yarayacağı hiç belli değil.

Geriye yeni düzen kavramının perişan olmasından perişan Zülfü Dicleli kalıyor. Rapor kavramı pejoratif (küçümseyen) anlamda kullanıyormuş. İnsanın ufku karartmamak gerek. Evet biz sosyalistler böyleyizdir. İnsanda ufuk, hayal bırakmayız. Birileri dünyanın geleceğini karartır. Bizim sözcüklere ancak gücümüz yeter. Çekiç Güç BM şemsiyesi altında gelebilmiş. Toplantıyı yöneten Haluk Gerger'e Uluslararası İlişkiler Hocası olduğunu anımsattırıyor ve uslu uslu hocasını dinliyor. Haluk Gerger herhalde ABD-BM ilişkisini üniversite I. sınıf öğrencisine daha iyi anlatabileceğini düşünüyor.

Orhan iyiler global bir perspektif arayış ve sunuş çabası içinde. Komisyon ise kendisini Clark komisyonunun faaliyet alanı ile sınırlı tutuyor. ABD'ye karşı uyanıklık, enfarmasyon sunma, siyasi açıklık ve hedef suçlular. Güzel de savaşın başında ciddi batı basını: "Savaşta ilk kayıp gerçek" manşetini kullandı. Gelişmeleri çözümleyen geniş bir aydın ağı dünyaya yayılmış durumda. Global bir perspektife sahip ABD'nin yeni hegemonya sürecinde attığı her adımı karşılamaya yönelik kurumlaşmalara ihtiyaç var. Clark komisyonunun Türkiye çalışması böyle bir ihtiyacı kanıtladı.

Rejimin siyaseti Amerikanlaştırmak için атаğa kalktığı bir dönemde Amerikan demokratik aydın hareketiyle sıcak tanışmanın Amerikan demokrasisine daha reel bir bakışı geliştirmesine ve sıcak bakışları sorgulamasına vesile olması da bu arada dilenebilir.

MEHMET ŞENER OLAYI

"PKK Dirilişi kurduk" açıklamasıyla PKK'den ayrılan Mehmet Şener'in 28 Haziran 1991 tarihli Zaho'dan gönderdiği açık mektup-bildiri önümüzde duruyor.

PKK tutuklusunu Mustafa Karasu'ya hitap eden bildiride şu sözler dikkati çekiyor: "Orta Doğu 'yeni dünya düzeni' politikalarına bağlandı. Düzenin sınırları müthiş çizilmiş, çizgi dışına çıkmak kimsenin aklında değil, kutsal olan mücadelemiz de 'yeni dünya düzeni' sınırlarına mahkum edildi; Irak bu politikaya

bağlandı; şimdi Arap-İsrail sorunu bağlanıyor ve Arap-İsrail bağlantısıyla birlikte bizde bağlanmış oluyoruz. Neden mi? Çünkü ta baştan biz bu çatışmanın bir bağlantısı olarak ele alındık, bize gösterilen bölgesel hoşgörünün temelinde kara kaşımıza hayranlık yoktu."

Mazlumun kaderciliği olarak değerlendirdiğim bu görüşler ekseninde Şener, parti gerçeğine tavır almadığını açıklıyor. "Birand ve Cıvaoğlu diplomatik gazetecilik faaliyeti içerisinde 'dayatılan 'yeni dünya düzeni' politikaları temelindeki anlaşma hangi esaslara dayandırıldı?' sorusunu soruyor. Ve Öcalan'ın Orta Doğu'nun labirentlerinde can telaşına düştüğünü ileri sürüyor. Irak Kürdistanı'ndaki ayaklanma sırasında "2500 gerillanın sınırda sırtüstü yatırıldığı" kendilerinin savaşa girdiği ve tutuklanmak istendiğini söyleyen Şener'in mektubu, "KDP ve Yekiti'nin başını çektiği Kürdistanı Cephe'yle ilişki içerisinde bağımsız bir güç oldukları" iddiası ile ve Karasu'nun suçlamalarına duygusal çıkışlarla son buluyor.

Politik iradenin bütünlüğü ve özellikle ideoloji'ye günümüzdeki misyonuyla büyük önem verdiğimiz biliniyor. Bu önem içerisinde "Şener Olayı" yazımın konusu. Sırlı bir çekirdek olarak ideolojinin bir çok unsuru bu türden politik gelişmelerde 'işsel' bir tavır almayı zaten imkansızlaştırıyor. Bu, politik ve yaşamsal olmayacaktır. Öte yandan, Şener'in mektubu Kürt hareketindeki iki çizgiyi pratikte bir kez daha şekillendiriyor. Kürt toplumunun yaşam gerçeği içerisinde bu çizgiler kolay çekilmiyor ve düz de değil.

Mücadele ve eylem içerisinde ayrışma doğaldır. Ulusal ve sınıfsal siyasetlerin gelişen bir sosyal mücadelede ayrışması da bütünlümesi de mümkündür. Gelişmenin önemli bir yönü, bu tür gelişmelerde, kopan tarafta politik iradenin giderek kırılması ve silikleşmesidir. Türkiye solunun çözülmesi büyük oranda böyle bir hat izledi.

Aynı siyasal hatta ayrı ideolojik konumlanmış ve bunlardan kaynaklanan taktik farklılıklar bulunabilir. Tarihi ve deneyleri bulunan bir siyaset teorik olarak bu farklılıkları dengeleyebilir. Siyasal yaşamını bu ilişkilere göre örgütleyebilir. Pratik durursa, gelişmezse ayrılık gelişir. Mehmet Şener burada subjektif davrandığını kabul ediyor ve duygusal bir savunuya geçiyor. "Parti gerçeği" ona artık katlanılamaz geliyor.

İdeolojiye tutkunluk, ki zaaf saymıyoruz, yakın ilişkilerde tahakkümü geliştirebiliyor. İki siyaset arasında da gelişebilen böylesi durumlarda tahakkümü reddedenin şunları demesi doğaldır: Hayır ben senin ideolojik alanın içerisinde değilim. Benim de içinde yaşadığım, toplumsal süreçlerde oluşturduğum politik alanlar ve toplumun bilincine çıkardığın siyasal sonuçlarla ilişkideyim. Senle olan ilişkim bu dar mekanda değil geniş toplumsal alandadır. Eylemini ve tavrını bana değil topluma göster. Benden de karşılığını orada bekle. Senin kendinle ilgili söylediklerin, projelerin iddiaların sadece materyaldir. Toplumsal yapıda yarattığın sonuçlar ve gelişme yönün ve man-

tiğin esastır. Birlik gelişmenin içeriği ve yönü üzerinde eylemli anlaşmadır. İdeolojiye tutkunluk değil bir başka ideolojiyi tanımlayamamak, ondan pratik olarak kendini ayıramamak zaafıdır. İktidarsızlık işareti- dir. Bulaşıklık zaafıdır. Gelişmenin önünde engeldir.

Model bütünlüğü ve gelişme yönü itibariyle in- nılan bir ideolojik politik hatta yürümek korkak- lıktır. İlk politik ayrı düşmede kopmak bölüktür. Yılların pratiğinde o siyasette kendini yeniden ürete- memek, yaratıcılığın durması, perspektif kaybı, örgüt yaşamına yabancılaşma o ideolojik-politik hattan dü- şüştür. Bu tür süreçlerin de politik ve devrimi geliştiri- ci bir hatta durmadığı bu topraklarda karakteris- tiktir. Politik irade ve eksen bir süre sonra dağılmaktadır. Merkezîyetçi devrimci geleneğin, ha- kim siyasal eğilimle farklılaşan her tutumu, ta baştan hizip gelişmesi tavrıyla boğmaya çalışması, o tutumu içerip konumladırılmayışının yarattığı sonuçlar gide- rek ağırlaşmaktadır. Örgüt içi politikanın açık ve da- ha yüksek bir dille örgütlenilemeyeşinin sonucu bir çok idealistçe kopmadır. M. Şener'in ne derece uy- gun bir örnek olduğunu bilemiyorum. Genel ve so- yut yazıyorum. Ancak bölgenin ve PKK'nin katı ger- çeği karşısında bir idealistin saflığı içerisinde görünüyor.

MURAT BELGENİN DİPLOMATİK İŞLERİ

Murat Belge artık Helsinki Milliyetler Komisyonu Türkiye temsilcisidir. Diyarbakır olayları bardağı ve sabrını taşıyor ve Belge yazıyor, 95 aydın ve politi- kacı da imza veriyor.

"Politikacı"yı anlamak mümkün. Aydınların terör konusundaki yakınmaları ve sorularını vurgularken takındığı naiflik maskesi, herhalde dünyanın en ko- mik maskelerinden biridir. Gerçi biz, kim saf kim ya- nılsamalar üreten oportunist biraz karıştırmış bulu- nuyoruz. Ama bu o kadar önemli değil.

Politik süreçlerin yoğun şiddeti içerisinde tüm ya- şamını geçiren Gorki, bitiremediği romanı Klim Sam- gin'de, bir tipini şöyle konuşur: "Realitenin zehirli acılığı hümanizmin süzölmüş balıyla tatlandırılmı- yor." Bu, saflara uygun bir açıklama yerine geçebilir.

Şiddet vaazlarla paralize edilemiyor. Paralize olan da ancak vaaz verebiliyor. O artık bir pasifikatördür.

Şiddetin, bu arada Kürt meselesindeki şiddetin kaynaklarının tartışmasına girmek, şu an için (belki de bütün zamanlar için) gereksiz. Ancak Kürt şiddeti- nin ve rejimin şiddetinin, tarihsel olarak tanımlandığı ve gerekçelendirildiği, bunun da masa başında yapılmadığı, bu sürecin geçmişi ve geleceği bir bütün ola- rak kavradığı ortadadır. Savaş içinde nesil değişiklik- leri gerçekleşiyor. Bu konumlanış tarihseldir ve yapısalıdır.

Bir bilim adamı ya da bir aydının asgari formas- yonu bu sürecin nesnel yasalarını çözümlenektir. Ge- lenekselleşen bir ilerici ve devrimci aydın tutumu var. Hak mücadelesini tanımak, toplumsal gelişimi açıklayarak teorize ederek hızlandırmak ve bunun

için de ilerici devrimci güçlerden yana tavır almak.

Belge, diğer muhafazakar devletçiler, Kürt mese- lesindeki yeni duruma alışamayacaklarını, bu yeni ta- rihi kabul etmediklerini ilan ediyorlar. Devletten de daha devletçi bir tazda.

Olgunluk ve gelişmişlik kriterleriyle aydın gelene- ği, bilimin ve tarihin yasalarına yüksek uyum bekli- yor. Büyülü sözcük ise tüketektir. 21. yüzyıla girer- ken bildirge, artık tarihin biraz daha kolay ve hızlı işlemlerini emrediyor. Politik ve sosyal kategorilerin halkaları hızla birbiri içinde dönerek kaybolmalı ve biz gelişmişlik çemberini yakalamalıyız. Peki üret- mek? Bunların bu konuda hiçbir sorumluluk taşımak istemedikleri anlaşılıyor. Bunlar tüketicidir. Hiçbir görev almayacaklar. "21. yüzyılın insanların mutlu, huzurlu, güvenli, şiddeti geride bırakmış, demokrasi- nin temel ilkelerinde fikir birliği içindeki Türki- ye"sine siyasal ve sosyal sorunları beyinlerinde hızla tüketerek varmışlar ve bizi bekliyorlar. Sosyal müca- delelerin kaotik ve karmaşık süreçlerini, yaratıcı faali- yetleriyle armonize etmiş, insanlaştırmış, sosyalleştiri- miş bilimcilerden, edebiyatçılardan, sanatçı ve aydınlardan; önemli olan 'dünyayı anlamak değil de- ğiştirmektir' diyen devrimci politikacılarından "fantas- tik kişilikler" olarak sözedilen bir dönemde yaşıyor olmalıyız.

Kürt aydınlanmasından bir kahr ve keder belgesi üretiyorlar. Bütün üretimleri bu.

Buraya kadar yazdıklarımız iyiniyetli ve iyimsiz düşüncelerimizdir.

Bu traji-komik belgenin siyasal boyutu "Türkiyeli olmak" temasıyla tanımlı. Türkiyeli olmak için "Türk" olma zorunluluğu aranıyor. "Milliyetçiliğin doğru- su yoktur" deniyor ve metin baştan aşağı hiçbir isteği, özlemi ve kişilikleri üzerine düşünmedikleri Kürt te- balarına Türkiyeli olma özgürlüğünü tanıyan, ünvan- larını ve servetlerini kaybetmiş Türk aristokrat beyle- rinin havasını taşıyor.

Rejimi gönülsüz reformlarla güveni zedelemekle eleştiriyorlar. Sizin gönlünüzde ne var ne yok? Murat Belge çok kötü diplomat olmuş. İnsan Türkiyeli kim- liğiyle beraber yaşayacağı insanlara bir kaç kardeşlik gülü atmaz mı?

Sorun bu değil ki, onlar "öldürmenin en şaşmaz çözüm gibi görüldüğü bu toplum biçiminden "çık- rak" bilinçli, sağduyulu, insanların sorunları tartışa- rak çözdüğü bir topluma ve siyasi geleneğe geçmek" istiyorlar.

Ne dersiniz bu huzursuz insanlar, saf, acınamaz gereken insanlar mı yoksa peşlerinde sopayla koşaca- ğımız oportünistler mi?

Her halükârda 21. yüzyıla girmeleri zor gözükü- yor.

BİLAR MESELESİ

Kurtuluş'un Kagarlatskiy ve Mandel toplantıları ile ilgili yorumları, Bilircilerde ve troçkistlerde tartışılmaktadır. Bu toplantılarda ve tartışılarda tartışılmayan bir heyecan dal- gası yaratmış görünüyor.

Birbiri ardışına çıkan yazılarda sergilenen mantık, bize, "Bilar'ı biraz provoke etmemiz iyi olmuş galiba" dedirtecek. İstanbul Bilar'la ilişkilerimiz artık legalleşti. İlişkilerdeki enformasyon oranı yükseldiğine göre gerçek ilişkilerin düzeyi de umarız artık yükselebilir.

Y. Küçük'le A. Nesin'in kavgasının şahsi olduğunu nereden öğrenecektik. Y.K-A.N ihtilafı Bilarcılarını ilgilendirmemiş, hiç araştırmamışlar.

Türkiye'de ne hoş şeyler oluyor. 1987, Çağaloğlu'ndan bir taksi tutuyoruz. Şoför bir süre sonra konuşmalarımızdan ve bindiğimiz köşeden Cumhuriyet'te gazeteci olduğumuzu düşünüyor ve soruyor. Y. Küçük, "yanlış sayılmaya uzun süre çalıştım" diyor. Mehmet Sert, hocayı şoföre tanıtıyor. Şoför arkasına dönüyor, "hocam çok üzülüyoruz, Aziz beyle kavganıza, nasıl gelişti" diye soruyor. Şoför milleti düşünüyor, bilim araştırmacıları düşünmüyor. O soruları soran insan mutlaka araştırmalarına devam etmiştir. Bulup kendisinden konferans dinlemeniz gerekiyor. Yalçın Küçük o an sıkıntılı. İndikten sonra ise keyifli; "ah Aziz Aşam şoför milletin diline düşürdün bizi" diyor. Herhalde meseleleri şoför milletin diliyle konuşmamak gerekiyor.

Artık, "Yalçın Küçük'ün, Marx'ın bayağı bulduğu türden bir bilim adamı olduğu"nu, "TK ile Küçük'ün güvenilmezlikleri"ni de öğreniyoruz.

Durum trajik olmasa, ortada yarışı var diye gülmek gerekiyor. Bilar'la ilgili nasıl bir reel politik hesabımız olsun. Sizlerin reel politik bir konumu yok. Zaten bunu diliyoruz. Biz burjuva ideolojisinin manüplasyon alanının genişlemesine dikkat çekiyoruz. Bize ne Mandel'den, Kagarlatskiy'den. Devletin yeni mevzileri mi sorusu, bunların düşüncelerinin manüplasyon alanına girebileceği yorumumuzdan doğuyor. Kagarlatskiy, ideolojik ve politik olarak küçülen Sovyet gerçeğinin, küçük, vulgar bir yazıcısıdır. **Düşünen Sazlık** kitabı övülüyor. Bir tek *Bolşevikler, Devrim Partisi, Düzen Partisi* alt başlığı ile yazılanlar bile ne idüğü belirsiz bir batı ve uygarlık hayranlığı ile kerte rizi şaşmış(!) uygarlık-barbarlık ikilemi ile zorlanan ilkel bir tarih yazıcısı ile karşı karşıya olduğumuzu gösteriyor. Bence Ertuğrul Kürkçü, ülkesinin nesnelliliği ile ilişkisinde, kendi deyimini ile "tarih yapma" bilincine ve imkanına Kagarlatskiy'den çok daha yakındır.

Kagarlatskiy'nin yapımına katkıda bulunduğu tarihle, maalesef dünya eğleniyor. Bu arada **Sınıf Bilinci**'de Mandel'le ilgili eski tüfek edebiyatı yapıyor. Mandel'in ve troçkistlerin, bu günün dünyasında devrimci poatik bir ağırlığı ve ufku bulunmuyor.

Yalçın Küçük Bilar için bunu demiş, troçkistler için şunu demiş. Kurulan bu referans ilişkisine şaşır-mamak mümkün değil. Yalçın Küçük, troçkistler ortodoks marksizmi iyi bilirler, eğitimde katkıları olabilir demiş. Politikayı da iyi bilirler ve devrim yaparlar mı demiş?! Bilar'ın da artık aydın kazanını kaynata-madığı söyleniyor. Herşey bu kadar basit.

Şu ana kadar dayanışma içerisinde olduğumuzu

öğreniyoruz. Belki biz 'platonik dayanışma' türünü bilmiyoruz. Sol yelpazenin her kesimiyle politikamızı sergileyerek kavga da ederiz, uzlaşmaya da gideriz. Biz, birileriyle lahmacunlar gibi üst üste düşmeyi ise politika olarak görmüyoruz. Politikayı spekülasyondan ve demogojiden arındırmak temel bir solculuk görevidir. Birbirlerini barikatın aynı yanında görenlerin işi o kadar kolay değil. Önce yapılanlara ciddi bir ilgi ve ciddi bir ilişki gerekir. Çalışmalarınıza ilişkin düşüncelerimiz çok açık. En ciddi işlerimizi size getirdik. Açıkladık. Önerilerde bulunduk. Sizin bizle ilgili araştırma ve düşüncelerinizin gevşek ve vurdumduymaz niteliği son tartışmalarla gün ışığına çıkıyor. Politikanın bu düzeyde vulgarizasyonu Bilim Araştırma Kurumu'nun emekçilerine yakışmıyor.

TK'un Bilar yorumları, aydın mücadelesine ilişkin politikasının doğal bir uzantısıdır. Aydın mücadelesi ülkemiz siyasetinin amerikanlaştırılmasına karşı mücadelenin doğal ve önemli bir unsurudur ve zamana bırakılacak bir kavga değildir. Her türlü kavgadan kaçmak, sulandırmak ve saçmalatmak bu olumsuz süreçte hizmet edecektir.

Kagarlatskiy ve Mandel'le oyalanacaksınız ve Kurtuluş'un SB süreçleriyle ilgili çalışmalarınıyla eğleneceksiniz. Böyle bir lüksünüz bulunmuyor. TK, Sovyetler Birliği tarihi ve son süreçle ilgili birçok yaratıcı soru sordu. Y. Küçük bu tarihe, perestroyka sonrası iç gündeme en yoğun biçimde girebilen politik kişiliktir. Bu sürecin her anında görüş belirtmiş tavır almıştır. Siz arkadaşlarımız gibi politikasızlıktan bu süreç içerisinde kaybolmamıştır. Sovyet Marksizmi içinde doğuş ve sonrası ortada politik bir eylemci, sosyalizmin kültürü içinde geniş bir hareket alanı olan bir teorik kişilik var. Bilar emekçilerinin ise emeğe bile saygısı görünmüyor. Siz neredesiniz? Kerteriz şaşmasından sözedenlerin kerterizi bile yok. Ya da kerterizler farklılaşmış.

Kurtuluş'un da taraf olduğu bir aydın mücadelesi epeydir sürüyor. Her mücadele taraflar için iyi ya da kesin bir sonuç vermeyebiliyor. Bu kez de olan bu. Biz, olumlu irade kullanmak geleneğini savunuyoruz. "Siz başlattınız" denecektir. Yazılardaki düzeye TK yorumunun yolaçtığı ani bir kriz sizi düşürmediyse, ortada başlatan falan yok, gerçekler var. Uğraşarak değiştirilecek gerçekler. Bizler böyle ilişkiler ve konumlar oluşturmak için yazmıyoruz. Aydın hareketinin ve solun direncini ve kavgasını yükseltmeye çalışıyoruz. Yazdıklarımızı gerçek ilişkiler ve konumlar oluşturmayacaksa yeni yaşam ve mücadele alanı açmayacaksa niye yazalım? Solun özenetim mekanizmalarının gevşemesinin çok mu yararını gördük? Bu sorumluluğu da arkadaşlarımız, dileriz tek başına yine bize bırakmazlar.

Nüanslarıyla birçok aydın siyaseti var. Ama aydın hareketinde de iki çizgi oluşuyor. Çizgi oluşturmak, taraf olmak günah değildir. Dilsizlik ve kopuşta cesaretsizlik aydını silikleştiriyor. Aydınlarla Yalçın Küçük ve Aziz Nesin cesareti gerekiyor.

Değerli sosyolog, İsmail Beşikçi'nin tutuklandığı günlerde, İlhan Selçuk'un, Beşikçi'yi "hırçın" diye niteleyen makalesi üzerine, Yalçın Küçük 3 Ağustos 1991'de Selçuk'a bir mektup gönderdi, yayınıyoruz.

"CUMHURİYET TÜSİAD GAZETESİDİR"

Sevgili İlhan Selçuk,

Bugün gazete okuma günümdü ve "Beşikçi'nin Tutuklanması..." başlıklı yazını okuyunca, Sana, bu mektubu yazma gereğini duydum. Hem içerik ve hem de biçim açısından son derece talihsiz bir yazı olduğunu belirtmek zorundayım.

Bu yazını ben sevmedim. Yönü, bizim yönümüz değildir.

Bu yazını sevenler olacaktır. Yazını seveceklerin yönü bize terstir.

Bu yazının, Seni, bizim içinde olduğumuz bir yol ve yönden ayırmasından kaygılanıyor, bunun için de yazıyorum.

Rahatsızlık duyduğumuz görüşleri açıklayanları "hırçın" olarak sıfatlandırmayı doğru bulmuyorum. Kendinizde, İsmail için, "ama bilim adamlığını bir yana bıraktı ve hırçınlaştı" deme yetkisini bulmamış olmanızı isterdim. Ben henüz bilim adamı olamadığımı düşünüyorum, üniversitelerde doktora düzeyinde bilim felsefesi dersleri veriyorum ve bilim adamlarını tanıyabiliyorum. Buna göre İsmail'e "hırçın" demek, hem yanlış ve hem de büyük bir haksızlıktır. İsmail'i, Ankara'da Fakülte yıllarından beri biliyorum. Erzurum Üniversitesi'nin kıraç ve gerici ortamında bin bir baskıya karşın bilim yapmaya çalıştı ve tarih-i ilm, bilim yolundan hiç sapmayan bir derviş oldu. İsmail'i bir derviş olarak görüyorum; yumuşak kişiliğine çok uygun düşüyor. Erenler arasına doğru yol alıyor.

Biz Türkler'in onurudur.

Bir toplum ve bu arada biz Türkler, İsmail Beşikçi türünden insanlarla zenginleşiyoruz.

Büyük bir haksızlığın üzerine, yumuşak kişiliğinden zırhlanmış bir buldozer gibi yürüyor. Büyük bir korkusuzlukla yıllardır tersine bükülmüş çubuğu yeniden tersine büküyor. Gözünü kırpmadan on bin dolarlık ödülü reddediyor ve aynı biçim ve biçimde hapislere giriyor.

İsmail'e daha soğukkanlı bakmanızı diliyorum. İsmail, yaşlı yazarınıza ırkçı demekle doğru ve iyi yapmıştır. 1970 yıllarında, hiç bir yasal engel yokken, bir dergiye Kürtçe ad konduğu için savcılarını göreve çağıran bir hukuk profesörü ırkçıdır. Bu profesörün Cumhuriyet Gazetesi'nde yazması gerçeği değiştiriyor ve sadece Cumhuriyet Gazetesi'nde ırkçıların da yazdığını gösteriyor.

Bugün Cumhuriyet Gazetesi Kürt konusunda "özgürce" yayın yapabiliyor. Hakkınız var mı? Kürt gerçeğinin üzerindeki karanlığı yırtmak için herhangi bir zahmete katlandınız mı? İsmail, hapise gire çıka bu karanlığı yırtmaya çalışırken Cumhuriyet ne yap-

tı? Ben koynumda Apo mülakatı polisten kaçarken bu mülakatı yayınlaması için Hasan Cemal'e de haber gönderdim; şimdi Kürt sorununun iyice tartışılmasını tavsiye etmek, bir rahatlıktır.

Yazının biçimini de beğenmiyorum: "Ah bir tutuklu olmasa, biz ona ne cevaplar veririz" diyen bir havası seziyor. Sevgili İlhan Selçuk, bana göre, Cumhuriyet Gazetesi ideolojisinin verebileceği bir cevap yoktur.

Bir: Artık kitaplarımızla bir muza benzediğini gösterdiğimiz Misak'ı Milli ile bir yere gidilemeyeceği kabul edilmelidir.

İki: Mustafa Kemal, uzlaşmacı ve tutucu bir örgütçüdür. Kurtuluş Hareketi'ne sonradan katılmıştır ve kendi önündekileri temizlemeyi başarıyor.

Üç: Ülkeyi bölme suçlaması artık giderek daha çok anlamını yitiriyor.

Dört: Birlik, daha büyük bir bölgede yatıyor.

Beş: Altı yüz yıllık bir yönetimin güllerle kurulduğunu iddia edecek değiliz. Bu yönetim Türk köylülerine olduğu kadar, Ermeniler'e, Kürtler'e, Helenler ve Bulgarlar'a çok çekirmiştir. Biz "Türkler" bunları kabul etmek durumundayız; bu nedenle kardeş halk ve ulusların zaman zaman sergileyecekleri aşırılıkları büyük bir hoşgörülle karşılamak durumundayız. Zaman zaman Türklüğümüze karşı ağır hücumları sabırla, bir derviş serinkanlılığı ile karşılamazsak, bu bölgedeki zengin ve bereketli yeni oluşumda bir yerimiz olabileceğini sanmıyorum.

Altı: Kürt Ziya Gök Alp'in biz Türkler'in bilinçlenmesinde yaptığından çok daha fazlasını İsmail Beşikçi Kürtler için yapıyor. İsmail ile biz Türkler, Kürt kardeşlerimize borcumuzu ödüyoruz.

Ziya Bey'i bilim adamı sayıp İsmail'i saymamak bir büyük haksızlıktır.

Yedi: Kürt kardeşlerimizle, Ermeni kardeşlerimizle, İraki ve Suriyeli Arap kardeşlerimizle, Helenlerle, mümkünse Bulgarlarla, daha büyük bir coğrafyada, eşitlik içinde özgür seçimle oluşacak bir beraberliğin peşinde olmalıyız. Bu arada, hem bize yöneltilen sert, fakat haklı ve haksız, eleştiri ve hücumlara karşı soğukkanlı olmak ve hem de aramızdan Beşikçi türünden insanların da çıktığını hep ön plana çıkarmak zorundayız.

Sekiz: Bugün Kürtler de ikiye ayrılıyorlar. Kürtler, Mandacı Kürtler ve Devrimci Kürtler olmak üzere iki tayfadır. Ben Devrimci Kürtler'in Sevr Antlaşmasını savduklarını duymadım. Sevr, emperyalizmin belli bir tarih noktasında dayattığı geçici bir çözümdür. Devrimci Kürtler, emperyalist

çözümlere değil kendi güçlerine güveniyorlar.

Dokuz: Biz Türkler açısından Sevr kötüdür. Ancak Lozan bir şaheser değildir. Kalıcı olabileceğini de düşünmüyorum.

Sevgili İlhan Selçuk, bunları uzatmak istemiyorum. Benim üzüldüğüm yan, Senin içinde olduğun devrimci kanaldan zaman zaman çıkışlarla geleneksel düşünme eğilimleri göstermemdir. Sana yakıştıramıyorum. Bana göre Sen ve Uğur Cumhuriyet Gazetesi'nin büyük değerlerisiniz.

Kürt Kardeşlerim içinde Uğur'a çok kızanların olduğunu biliyorum. Uğur'un devrimci Kürtler'e yönelttiği eleştirilere katılmıyorum. Fakat Uğur'un genel gerici karşıındaki sağlam duruşunu, Adalet Partisi, Doğru Yol Partisi, Anavatan Partisi karşısında eğilmemesini, belli bir çizginin gerisine düşmemek için çok titiz davranmasını hep önemli ve sevindirici buluyorum. Her zaman gazete okumuyorum; yine de Senin, genel insanlık değerlerini savunmandan habirim oluyor ve bunlardan büyük dersler çıkıyorum. Irak Savaşı konusundaki tutumunu, belki duymamışsındır, pek çok yerde övdüm ve böyle aydınlarımız olduğu için sevincimi dile getirdim.

İsmail'den yaptığın aktarmayı buraya alıyorum.

"Türk basını dördüncü kuvvet falan değildir. Türk basını, Türk Milli İstihbarat Teşkilatı'nın bir şubesi gibi çalışmaktadır. Türk basını Türk polisinin itibarsız bir yardımcısıdır."

Sevligi İlhan, İsmail'in bu sözlerini alıyor ve bunları hürçünlüğünün bir kanıtı olarak gösteriyorsun. Pek çok yazık! Bu görüşler bizim de görüşlerimizdir. İsmail, haklıdır. Bu görüşler çok büyük bir bilimsel gerçekliktir.

Sevgili İlhan Selçuk,

Ben, yeniden üniversiteye döndüm. Üniversite bir devlet kuruluşudur. Ben şimdi bir devlet kuruluşunda çalışıyorum.

Fakat Sevgili İlhan Selçuk, ne yazık, Sen de bir devlet kuruluşunda çalışıyorsun.

Bilim adamı olmaya özendiğimi söyledim. Bu özentile yazıyorum: Cumhuriyet Gazetesi, bir devlet kuruluşu olmuştur.

Ben çalıştığım devlet kuruluşundan kısa bir zaman sonra ayrılacağım. Ancak şu anda çalıştığım devlet kuruluşundaki benim rolümün önemli olmadığını belirtmek durumundayım. Sınıfa giriyorum ve tekelli düzenin öğrenmemek için dirençli yaptığı gençleri, bildiklerimle, aydınlatmaya çalışıyorum. Siz ise bir başka devlet kuruluşunda her gün sizleri okuyanları aydınlatma durumundasınız. Yanıltma, cahilleştirme, koşullandırma ters yöne düzenleme imkanlarını da ellerinizde tutuyorsunuz. Bu anlamda daha önemli bir devlet kuruluşunda çalışıyorsunuz.

Çalıştığın yerin bir devlet kuruluşu olduğundan kuşku duymamanı istiyorum.

Bir: Hasan Cemal de artık bir genel müdürdür. 16 Temmuz 1991 tarihli Cumhuriyet Gazetesi'nin birinci sayfasını kitaplarıma alacağım. HEP Diyarbakır Başkanı Vedat Aydın'ın, İstanbul'da bir gecede onbir in-

sanımızın katledilmesinden hemen sonra, sıcağı sıcağına, bıçak türünden çıkartılmış bir sayı var ortada: Üste Bush'un yatacağı yatağın ve oturacağı masanın, sandalyeler ilavelidir, iki fotoğrafı yer alıyor. Altta Çellist Ofra adlı bir hanımın büyük boy bir fotoğrafı veriliyor. Bu çok büyük ve çok önemli haberlerin yanında, "Güvenlik Güçlerine Saldırıda Artış" üst başlık ve "Diyarbakır" üst başlığıyla "14 Kişi Kayıp" haberleri, küçümen boyutlarla, görülüyor.

Üniversiteden uzaklaştırıldığı zamanların birinde basında ve bu arada Cumhuriyet'te çalıştım; iç savaşın en vahşi bir biçimde ilan edildiği bir zaman kestitinde Bush'un yatağını, masasını, sandalyesini, çellist hanımı sergilemenin ne demek olduğunu herhalde sana yazmak zorunda olmamalıyım. Bu gerçeklerin üzerini örtmede Bab-ı Ali basınının pek bilinen bir yöntemidir.

Bu sayfayı kimin düzenlediğinin araştırılmasının zahmete değeceğini düşünüyorum.

İki: Hasan Cemal, Doğan Avcıoğlu'nun yetiştirmesidir. Az olmakla birlikte benim de katkım var. Ölümüne yakın Doğan'la hep beraberdim. Cumhuriyet hakkında, "Yalçın, Hasan'ı tanımasam,.....eline geçmiştir diyeceğim" diyordu. Şu anda ne dediğinin bir bölümünü yazmak istemiyorum. Ancak Doğan, sürekli olarak Cumhuriyet'ten "Tüsiad Gazetesi" diye söz ediyordu.

Doğan 1983 yılında öldü. Artık Cumhuriyet Gazetesi'nin Tüsiad gazetesi olduğundan hiç kuşku duymuyorum.

Üç: İki İktisat muhabiriniz Tüsiad'ın ödülleri almışlar, Cumhuriyet, bu 12 Mart faşizmini desteklemek için kurulan sanayici ve iş adamları derneğinin ödülleri kimseye bırakmıyor. Ben bunları işlerinizden atmanızı beklerken, Siz, bunlardan birisini ekonomi seksiyonunun başına getirdiniz. Önce Tüsiad ödül veriyor ve sonra siz yetki veriyorsunuz.

Artık sıkılma tarafı da kalmanuş görünüyör.

Dört: Bu Tüsiad'tan ödüllü ve sızden terfi alan hanımın iktisatla bir ilgisi olamaz. Bu hanım, holding yöneticilerinin makyajcısıdır.

Beş: Benim arkadaşım, 12 Mart'ta çok işkence gören Füsün da, holding karı ve kızlarına makyajcılık eğilimi gösteriyor. Uyarmalısınız.

Altı: Her gün gazete okumuyorum. Okusam daha çok malzeme çıkacağını biliyorum. Dikili'ye giderken de gazete okudum. 24 Temmuz 1991 tarihli Cumhuriyet'te Ali Sirmen Arkadaşım, "Saygı" başlığıyla, Bush'un ziyareti nedeniyle yaratılan trafik hapsinden söz ediyor. Bu yazıyı okuyunca içim sızladı; Ali'nin Mart ve Eylül darbelerinde hapisliklerini hatırladım ve hiç de hak etmemiş olduğunu düşünüyorum. Ali, İstanbullular'ın o günlerde yaşadığı trafik sıkıntısını, "nitekim seçkin işadamlarımızdan İshak Alaton da" diye başlayarak, İshak Bey'in o gün holdingine geç gitmek tehlikesiyle karşılaştığını ve bu nedenle "isyan etmiş" bulunduğunu belirterek anlatıyor. Ben bu anlatımı bir dünya ve düzen değişikliği olarak görüyorum. Öyle anlaşılıyor, Ali zengin sofraları yazarken

zenginler dünyasına fazla giriyor ve altından hiç çıkmıyor.

Bush'un ziyareti nedeniyle İstanbul halkının çektiği sıkıntılardan sadece trafikle ilgili olanını sadece bir holding yöneticisinin holdingine gecikme tehlikesiyle açıklayan bir gazete, Tüsiad gazetesidir. Bu, ispattır.

Sevgili İlhan Selçuk, lütfen basını ve Cumhuriyet Gazetesi'ni savunmayı üstlenmeyin.

Biz çok yazdık: Basın ile MIT içiçedir. Basın devletleştirilmiştir. Basın, MIT ve holdingler bütünleşmiştir. Tekelli düzende devlet büyümüştür. Basın, devleti oluşturan temel öğelerden birisi haline gelmiştir.

İstanbul'daki gazeteciler cemiyeti başkanı Nezih'tir ve basın konseyi başkanı da Oktay'dır. Ben daha ne yazabilirim?

Basında stratifikasyon artmıştır. Genel müdürler, daire başkanları, şube müdürleri, bunlar seksiyon başlarıdır, çok para alıyorlar. Artık basında seksiyon başlarına getirilenler, Meral Hanım sizdeki terfilerden birisidir, gazeteciğili iyi bildikleri için değil, gerçekleri devlet tarafına bükme konusunda güvenilirliklerini kanıtladıkları için bulunuyorlar. Bu nedenle çok para alıyorlar. Artık basında kim haberleri, devlet ve holdingler tarafına daha çok bükabiliyorsa, o daha çok para alıyor.

Artık gazeteci nesli tükeniyor. Yerini, devletin basındaki bürokratları alıyor.

Eskiden "basın" dediğimiz zaman Cumhuriyet'i ayırıyorduk. Şimdi ayıramıyoruz. Siz de ayırmıyorsunuz. Eskiden basına yönelik eleştirileri üzerinize almaz ve daha önemlisi basındaki pisliklerin üzerine giderdiniz. Unuttunuz.

Siz, lütfen, basını ve Cumhuriyet'i savunmaktan vazgeçin. Bunu yapmanız, Sizi, bizden ayırmaya götürür. Ben, senden ayrılmak istemiyorum. Ben seni ve Uğur'u gerçekten önemsiyor ve önemli buluyorum.

Sevgili İlhan, rica ediyorum, lütfen bugünkü Cumhuriyet'i önemseyerek sizi önemseyenlerden ayırma düşmeyin. Lütfen, Cumhuriyet'i savunabilmek için, önce Cumhuriyet'i Hasan'ın Aydınlik Gazetesi'nden transfer ettiği başta Şahin Alpay olmak üzere pek çok devrim haininden, Hasan'ın haberleri Washington lehine tahrif etmesi için Washington'a yerleştirdiği Ufak'tan, pek çok holding bürokratından, Cumhuriyet'e gelmeden önce istihbarat ile ilişkileri pek çok kez yazılmış olanlardan temizleyin. Önce fosillerden temizleyin. Lütfen önce temizleyin ve sonra hep birlikte savunuruz.

Sevgili İlhan Selçuk,

Dünyanın merkezi bu bölgeye kayıyor.

Türkiye, ikinci sınıf bir emperyalist ülke olmaya yöneliyor.

Bu nedenle ve Bush'un geldiği sırada yeni bir iç savaş ilan edilmiştir.

Bu, safların netleşmesi demektir.

Bu, yeni kahramanlara ve şüphesiz yeni hainlere hazırlıklı olmak demektir.

Bu, yeni ayrılıklar ve yeni beraberlikler demektir.

Bu, bizlerin, içimizdeki geri ve şoven tortulardan arınarak, bütün gücümüzle, daha renkli, çok dilli, zengin uluslu, bir bölgesel düzen ve birlik için savaşmamız demektir.

Bu, biz Türkler'in, tarihsel olarak çok zengin, çok uluslu, bir büyük siyasal organizma içinde erimemiz ve bu organizmanın kurucu elemanlarından birisi olmamız demektir.

Bu, bir büyük heyecandır.

Ben, görev ve sorumluluklarımız karşısında büyük heyecan duyuyorum.

Bu mektubu da aynı heyecanla ve büyük bir sorumluluk duygusuyla yazdığımı güven duymanı diliyorum.

Bu imkandan yararlanarak, Sana, iç savaş konusundaki basın açıklamamı, son zamanlarda çıkan bazı kitaplarımı gönderiyorum.

Sevgilerimi de gönderiyorum.

İŞTE EN BÜYÜK EKONOMİ HABERİ !

İşte ekonomiyi bataktan kurtaracak ip ucu!
İşte "solcu" gazete Cumhuriyet'in bütün gazeteleri atlatması!

Makyajcı Meral Tamer, önce Tüsiad'tan ödül aldı!
Makyajcı Meral Tamer, sonra Cumhuriyet'in Ekonomi sayfasını aldı!

İşte iş adamlarının makyajcısının en büyük haberi!
İşte Vehbi Koç'un büyük yaşağı!

İşte büyük sırf!

Koç, Koç'u yasakladı!

Görmeyenlere biz yardım ediyoruz!

En büyük ekonomi haberini kaçırana sunuyoruz!

İşte Makyajcı Meral, işte Koç ve işte sol gazete!

Makyajcı Meral Tamer açıklıyor:

! Meral Tamer'in Haberidir. 10 Ağustos 1991 Tarihinde Tüsiad'tan Haberler Veren Cumhuriyet'te Yayınlanmıştır.

Küçük Koç'a yasak geldi

Koç Holding Yönetim Kurulu Başkanı Rahmi Koç'un 3 oğlundan en büyüğü olan Mustafa Koç'a dedesi Vehbi Koç'tan "yasak" geldi. Otomobil yarışlarına meraklı olan Mustafa Koç, geçen ay bir ralli sırasında kaza geçirmiş, bu kazanın ardından da dedesi Vehbi Koç tarafından kendisine "ralli yasası" konmuş.

Koç'un Dış Ticaret Şirketi Ram'ın yönetiminde olan Mustafa Koç'un değişik sporlara merakı olduğu biliniyor.

SIĞINMACILARA KÜÇÜK DERSLER

Y. K

Bilar, Türkiye aydınının çaresiz bir sorumluluk arayışının arkasından ve bir pratik zorunluluktan doğdu. Aydın Belgesi'nin arkasından, Ekin'i kurmaya çalıştık; Devlet ürktü ve devletten gizli "Bilar" adında bir şirket kurmayı denedim. "Denedim" diyerek birinci teklil şahıs yazıyorum. Pek çok kimseden ve bu arada Aziz Nesin'den gizli kurdum. Yakınlarıma da Aziz Bey'e söylememelerini özellikle söyledim; çünkü, durmaz ve hemen telaffuz ederek, kuruluşunu bozabilirdi.

Aydın Belgesi'ni, Ekin'i ve arkasından Bilar'ı, TIP-TKP hazmedemedi; bunu bir "cephe" olarak gördü ve sabote etmeye kalktı. Her sabotede Aziz Nesin'in hizmetini sağlamak kolaydır; "biz" çekildik. Politikanın bir eğik düzlem olduğu bir kez daha ortaya çıktı; duramadılar ve devletle işbirliği yaptılar.

Devletle işbirliği yapmayacaklarına inandığım bazı aydınların Bilar'ın İstanbul kolunda çalışmalarını sevinçle karşıladım. Trotskistler'in ortodoks marksizmi bildiklerini düşünüyordum ve genç insanlara ortodoks marksizmi aktarma gereğine inanıyorum.

Devletle mücadele de bir eğik düzlemidir.

Ayrıca İstanbul'da daha zordur. İstanbul'da hem proletarya var ve hem de sünepe ve zevzek eğilimler için ciddi bir besleyici bulunuyor.

İstanbul Bilar'daki aydınlar, sünepe ve zevzek eğilimlere prim vermeye başladılar. Ortodoks Marksizm yerine lezbiyonizm üzerine dersleri tercih ettiler. Mandel, Kaldor ve Kagarlatskiy'in gelişleriyle ilgili yazımız üzerine aşırı tepki göstermişler; birkaç imzayla, önce Demokrat Dergisi'nde bir açıklama çıkartmışlar ve ayrıca da bir de küfürname dağıtmışlar. İkisini de okumadım. Ancak hangisinde olduğunu bilmiyorum, Dünya Solu'nda gerici yazarların çevirisiyle Kagarlatskiy arasında bir paralellik kurduklarını, bana, söylediler. Diğer argümanlarıyla da ilgili değilim; "Küçük Dersler" böyle bir ilgisizlik ve bilgisizlik içinde yazılıyor.

Bir: Benim kurduğum, adını koyduğum, hala Bilgesu ile önemli hissesine sahip olduğumuz Bilar, Aziz bey ve arkadaşlarının eline geçince, hemen devletle işbirliğine başladılar. Yarı-resmi Mülkiyeliler Birliği ile MHP'den transfer Kültür Bakanı Zeybek'ten para alarak sinema şenlikleri düzenlediler.

İki: Bilar İstanbullu aydınların pek çoğu sosyal bilimcidir. Aziz Nesin ile birlikte çalışmanın devlet gözetimi olduğunu bilirler.

Üç: Aziz Nesin'in bir "devlet görevi" var. Nazım Hikmet, bu ülkede yeniden doğarken, "pis" dedi ve o zamanki TKP ve şimdiki Aziz dostları, "Aziz Nesin

Sen Nesin" kampanyasını açtılar. İsmail Beşikçi, bir önemli kanal açarken, "İngiliz Ajanı" diye kampanya açtı. Ahmet Arif kütlelere yaklaşıırken "deli" diye kitap yazdı. Benimle ortak iş yaptıktan ve devlet rahat-sız olmaya başlayınca "Yalçın Küçük hırsızdır" bayrağını açtı. Benimle olanı, Aziz Nesin'in kimliğini net bir biçimde ortaya çıkardı. Berüm için de netleştirdi.

Bilar, İstanbullu aydınlar şimdi bu net kimliğe dayanmak durumundalar.

Dört: Ben bir yana, bir programlarını gördüm. On kadar kadın sanatçıyı çağırılmışlar da sanatı tartışıyorlarmış; içlerinde Bilgesu Erenus yok. Sıkıştıkları zaman, imza atmak istediklerinde, Kürdistan'a gidecek olurlarsa, bunlar Bilgesu'nun eteğine yapışurlar. Ancak "kadın sanatçılara" program yaptıracakları zaman Aziz Nesin'den ve aynı anlama gelmek üzere devletten, devletten ve aynı anlama gelmek üzere Aziz Nesin'den korktukları için Bilgesu'yu kurucusu olduğu Bilar'a çağırılmazlar. Devletten korkarlar. Aynı zamanda şükran nedir bilmezler.

Beş: Çok açık yazıyorum, Marx, Hegel'e önemli ölçüde bağlı kaldığı için devlet'i açık yazamamıştır. Lenin, bu alandada, Marx'ın çok sadık öğrencisi olduğu için daha ileri adımlar atamamıştır. Devlet bir kuvvetler toplamıdır ve kuvvet, tıpkı matematik ve fizikte olduğu türden yönlüdür.

Kuvvetinizin yönüne bakarız.

Bugün PKK karşıtı yönde bir eğilim, devlet yanlısı ve parçası olmak demektir.

Bugün Devrimci Sol karşıtı bir eğilim, devlet yanlısı ve parçası olmak demektir.

Bugün Toplumsal Kurtuluş karşıtı bir eğilim, devlet yanlısı ve parçası olmak demektir.

"Biz" bunu biliriz ve "biz" bunu yazarız.

Bu nedenle benim sevgili aydın solcu arkadaşlarımla alınmasınlar. Ben, yazdıkları türden yazıları okumam. Demokrat Dergisi'ni ilk çıktığında, bir-iki sayı okudum. Bana modern töbekarlık göründü ve bir daha okumadım. Ne yazık, Sevgili Kürkcü'nün de orada yazdığını işittim ve yine de okumuyorum. Ben hiç Gelenek okumadım. Ulucanlar merkez cezaevinde iken bir sayısı benim üzerime imiş; DS davası sanıklarından Tayyar ve Mehmet Çolak çok ısrar ettiler ve yine okumadım. Ben Haluk Yurtsever'in çıkardığı kitabı da okumadım. "Biz" yönümüzü biliriz. Sadece yönümüze uygun yayınlar okuruz.

Dikili'de kitap imzalıyordum. Bir genç geldi. Mandel üzerine bilmem nerede yazılmış bir yazıdan söz etti. Mandel'e nasıl devletle ilişkili dermişiz; bunun üzerine konuştu. Mandel'in bir iktisatçı olarak önemli

olduğunu söyledim. Bir trotskist olarak kuş beyinli olduğunu ekledim. Dünya da ilk kez "biz" söyledik; bolşevizmden ciddi ölçüde ayrı bir akım olarak trotskizm yoktur. Sovyet sistemi çöktüğü zaman, dünyanın, trotskizme ihtiyacı kalmaz. Bunları anlattım. Devlet Üniversitelerinin Mandel'e konferans salonlarını açtığını ve yarı resmi Mülkiyeliler Birliği'nin, moda sözcükle sponsor olduğunu da ilave ettim. Şaşırdı ve bana, "devrimci marksizmin merkezi" bir adama bunların söylenemeyeceğini söylemek isterken, söyledikime şaşırdı ve çekti gitti. Aktarıyorum.

Devrimci marksizmin merkezi buradadır. Bu bölgededir.

Brüksel'de devrimci marksizmin merkezini aramak, TKP kafasının simetriğidir.

Brüksel'de devrimci marksizmin değil NATO'nun merkezi vardır.

Devrimci hareketin olmadığı yerde devrimci marksizmin merkezi olmaz.

Devrimci marksizmin merkezini Brüksel'de arayanlar o kafayı kesip atmalıdırlar. "Biz" bu konuda zorlukları varsa, yardımcı olabiliriz.

Bunlar nettir: Bilal İstanbullu arkadaşlarım bu küçük dersleri iyice okumalıdırlar.

İçlerinde şu anda devletle bütünleşmiş olanlar var. Böyle giderse bütünleşecekler var.

Bilar'ın son genel kuruluna gittik. Öğle sonrasıydı. Aziz Nesin ve Cevat Geray geciktiler. Yemektelemiş ve bu arada Cahit Talas'ın odasında gazete ve broşürlere bakıyordum Bir tarih vakfı kurulduğunu gördüm. İçinde tenekeçiler vardı, kunduracılar vardı, tarihle hiç ilgisi olmamak bir yana belki de bir tek tarih kitabı okumamış olanlar vardı, kuşkusuz "devrimci marksist" mesen Osman Kavala da vardı ve ben yoktum.

Bunu kuran arkadaşlarımızın bir bölümünün şu günde bile bana sevgilerini anlatırken gözlerinin yaşardığını biliyorum. Bana hayranlıklarını ifade ederken kendilerinden vazgeçtiğini biliyorum. Türkiye'de resmi tarihin alt-üst edilmesinde yaptıklarım da biliniyor. Bilinenlerin hepsi bu kadar. Anlatacaklarım şudur: Devlet yönü olan bir kuvvetler toplamıdır. Bu arkadaşlarımız devlete yönlerinin ne olduğunu belli ediyorlar.

Ben şu anda, devlet için de, devlete yön bildirmek için de, bir mesaj işlevi görenlerden birisiyim. Bunu biliyorum. Bildiğim şudur: Devlete yanaşmak isteyenlerin yönü bana karşıdır. Bildiğim şudur: Bu düzenle mücadele edenlerin yönüyle benim yönüm aynıdır.

Hepsi bu kadar.

İki öğüdüm var. Birincisi, yayınlarımızda çıkanları iyice okuyun. Benim kitaplarımı iyice okuyun. Bunlar üzerinde seminerler yapın. Tartışmalar açın. Gerekirse beni çağırın, ek tartışmalar yapın. Doğmakta olandan kopmamak için bunu yapın.

İkincisi, bir de kendiniz olun da, bir gün bir çadır kurun. Bir tek gün bir çadır kurun. Hiç olmazsa bir

arkadaşınızdan bir çadır alın ve bir deniz kenarına gidin ve bir çadır kurun. Böylece çadır kurmaya başlarsınız. Bu da bir başlangıçtır.

Lütfen bir çadır kurun. Lütfen bir söz söyleyin.

"Biz" ise kendi yolumuza gideriz.

Peki "biz" kimiz? Bize sürekli olarak "Kuvvetli değilsiniz" diyorlar. "Biz" hiç kimseye kuvvetli olduğumuzu söylemedik. Söylediğimiz kendi kuvvetimizden memnun olduğumuzdur. Eksik buluyoruz, ama, çok memnunuz. Bize "örgütlü değilsiniz" diyorlar. Örgüt iş yapmaktır. "Biz" iş yapıyoruz. "Sizler" bizden daha örgütlü olun ancak biraz iş yapın. Bakın "biz" Dünya Solu'nu çıkarıyoruz. Bakın "biz" Ekin-Belieten çıkarıyoruz. Bakın "biz" yeni yayınlar peşindeyiz. Bakın "biz" iki yayınevimiz olduğunu söylüyoruz. Bakın "biz", eylülüst dönemde ilk 1 Mayıs toplantısını yaptık. Bakın "biz" Aydın Belgesi'ni hazırladık. Bakın "biz" Ekin'i kurduk ve Ekin Geceleri'ni yaptık. Bakın "biz" sonradan adı İnsan Hakları Derneği olan derneğin bütün kuruluşunu hazırladık ve ilk toplantılarını yaptık. Bakın, hepimizin evi vardı. Bütün açıklık grevleri benim ve Bilgesu'nun evinde yapıldı.

Banka soyamıyoruz. Kuyumcu soyamıyoruz. Eylülüst dönemden önce bir hareketimiz yok. Ama bütün bunları yapıyoruz Bürolarımız var. İnsanlarımız var. Ama inanıyoruz, sizler bizlerden kuvvetlisiniz. İnanıyoruz, sizler bizlerden örgütlüsünüz. Sizler varolun, kuvvetli ve örgütlü olun. "Biz" yönümüzden memnunuz.

Bize, gizli partimiz olmadığı söyleniyor. Bu ekimiz hep yüzümüze vuruluyor. "Biz" iktidarı almak için gizli partinin kesin gerekli olduğunu söylüyoruz. Ne yapalım, bizim yoksa sizin olur. "Biz" hiç bir yerde gizli partimiz vardır, demiyoruz.

İşleri ve güçleri çok; biz'den hep ayrılmalar oluyormuş ve "bizim" dışımızdakiler buna çok üzülüyorlar. "Biz", varsa, ayrılmalardan memnunuz. Bizden önemli bir ayrılma olmadığını da düşünüyoruz. Şimdiye kadar bir tek "ayrılma" olmuştur ve eğer ayrılma ise Haluk Yurtsever ayrılmıştır. Bakın, "bizim" yayınlarımızda, bu konuda hiç bir yayın yapılmıyor. Bu ahlak ve terbiyeyi de öğrenmelisiniz. Haluk Yurtsever'in önce bir broşür ve daha sonra dayanamayarak bir kitapçık çıkardığını işittim. Okumadım. Zamanım yok. Ancak meraklılar için söylemeliyim: Haluk Yurtsever, bizden ayrılmadı ve uzaklaştırıldı. Toplandığımızda katılanlardan ben ve bir yoldaşın dışında herkes, Haluk Yurtsever'in Kurtuluş Hareketi'nden uzaklaştırılmasını istedi. İçinden geldiği TKP'nin olumsuz kişiliklerini bannırdığı ileri sürüldü. Ben, arkadaşlarımı, aksine ikna edemedim. Haluk Yurtsever de yardımcı olmadı ve ben, çok büyük bir çoğunluğun kararına uydum.

Hepsi bu kadar.

"Biz" nereye gittiğimizi biliyoruz. Kendi hızımızla yarışıyoruz.

"Biz" en uzlaşmacı Sovyet ve Amerikan yazarlarının yazılarını çevirip, Türkiye devrimcilerini bilgilene-

dirmek için, yayınlıyoruz. Bunu konferans verdirmekle karşılaştırmak, hep bizi örnek alma eğilimi göstermiyorsa, çok büyük bir demogojidir. Korotîç'e, Kağarlatskiy'e konferans verdirmek, Sovyet düşmanlığı ile gözleri kör olup sosyalizm düşmanlığı yapmaktır. Bunlarla tartışırız ve yanlışlarını gösteririz.

İşimiz budur: Doksan beş "aydının", Osman Kavalâ'nın memuru Murat Belge'nin üstad kaleminden çıkmış "Hayri Kozakçioğlu'na Hoş Geldin" bildirisini de, az daha kaçırıyordum. Günler sonra gittiğim bir üniversite öğretim üyesi arkadaşımın evinde öğrendim. Cuhuriyet'i buldular ve sonra okudum. Bu doksan beş kimseyle "hesabımız" var. Bu gerçekten İstanbul'a atanan eski Kürdistan valisi Kozakçioğlu'na bir "hoş geldin" yazısıdır.

Bilar İstanbul ekibinden ismini bildiğim arkadaşlarımın burada imzalarının olmamasına pek çok sevindim. Bu küçük dersler'i bu sevincimle bitiriyorum. Bu ülkede ortodoks marksizmin öğretilmesi ve devrimci marksizmin canlandırılması konusunda işbirliği imkanlarımızın kapanmadığına inanmak istiyorum.

Son nokta; işitmiş olabilirsiniz . Bilar'ın genel kuruluna gittiğimizden söz etmiştim. Aziz Nesin ile Cevat Geray, yemekten geç geldiler; geldiklerinde kafayı bulmuşlardı ve bizi görünce birden sarhoş oldular. Hiç beklemiyorlarmış ve Haluk Gerger de yoktu; sarhoş kafayla yanlış hesap yaparak bizim genel kurulu alacağımızı sanmışlar. En ağza alınmayacak küfüre başladılar. Aziz, iki de bir yanına geliyor. "Yalçın ben sana hırsız demedim mi, neden buraya geldin" deyip kaçıyor. Bense içimden sayıyordum; ya ölüverirse...Cevat, benim pek az yerde duyduğum küfürleri bütün hecelerine basarak sıralıyordu. Hükümet Komserine yalvanyolar, genel kurula çağırını eksik yaptıklarını, bizlere çağrı yazısı gönderdiklerini, ancak kendilerine çağrı göndermedikleri için usulsüz olduğunu, bu nedenle genel kurulun yapılamayacağını anlatmaya çalışıyorlardı. Cevat ise naralarını yükseltiyordu. Sonra olmayacak göründü ve bir arkadaşımız gözlüğünü ve ceketini çıkardı. Sustular.

Sığınağınızda bu sinirlilikle lezbiyonizm seminerlerini yine de size yakıştıramıyorum. Siz benim sözü-mü dinleyin ve bir çadır kurmaya çalışın.

Karınca

Bir dağ üstünde karınca
Durur düşünür
İnsanlardan kurtardığı aklını
Bu dağ başında yitirir
Gökler yine mavidir
Geceleri yıldızlar doluşur
Üşür aklı karıncanın
Düşünür
Bir dağ üstünde karınca
Durmuş bize karşı
Büyür

Müştak Erenus

MURAT BELGE'NİN BELGESİ

Nejdet Kanbir

"Yapının temelindeki küçük bir sarsıntı çatıda daha şiddetli bir şekilde duyulur." Toplumun temel devrimci dinamiklerine yöneltilen saldırılardan en çok ve en hızlı etkilenen, kendini çatıda hissedener oluyor. Korkuyu daha çok hissedip teslim oluyorlar. Burada durmak mümkün olmuyor, hizmete giriyorlar.

Murat Belge, bu yarışta ön saflarda yer alan bir hizmetkardır.

Batıcılık, batılılaşma, uygarlaşma bu anlamda algılanmıştır, bu topraklarda hep kötü bir taklit olarak yaşanmıştır. Sivil toplumculuğun Avrupa'da yıldızının söndüğü bir dönemde, yeni bir toplum projesinin kalmadığı, bunda boş söylemden öteye gidemediğinin kanıtlandığı bir dönemde Türkiye'de acentaları bulundu. Eylülist dönemin gereklerinden biri olarak sahnedeki yerini aldı.

Türkiye'deki sivil toplumculuk, Plehanov'un aktarmasıyla, " 'seçmeci dilenci çorbası' büsbütün özgün bir yemek gibi" sunuldu. Onca 'teori'si yapıldı, çeviriler yayınlandı vs. özledikleri etkiyi gözleyemediler. Oysa 80' sonrası kuşak, özellikle teorik açıklık hissedene, bol bol sorgulayan ve araştıran-okuyan bir kuşak olarak görünüyordu.

Belge ve benzerlerinin dergilerini, kitaplarını, çeviri kitaplarını okuyup teorik gıda sağlanmalıydı. Yanıldılar. Çünkü gerçekliğin soğuk yüzüne çarpınca hayallerle yaşamaları engellenmiş oldu. Bu topraklarda ve bu dönemde "somutun zenginliği", her hangi bir başka yer ve zamanki somuttan daha zengin olduğundan, yeni kuşaktaki teorik eğilim hayallerden çok gerçeklerin motivasyonu yön buldu. Devrimci teori ve pratik yönümüz oldu.

Bunun hezimetini yaşayanlar, yine Fuerbach'tan bir aktarmayla, "geviş getirenler", bu kez pratik politika yapmayı, daha doğrusu pratiklerini güncelle ilişkin de yapmayı bir zorunluluk saymış oldular ve sonuçta hiç de güncelle sınırlı kalmayacak, kendi yapında belge niteliği taşıyan, "Türkiyeli 95 Aydın"ın Milliyetçiliğin 'Doğrusu' Yoktur" metni çıkmış oldu.

Diğerlerinin yanında, bu sayfalar da bizlerin belleğidir. Bir diğer anlamda kimi cürüm ve şecerelerin aydedildiği defterdir. Unutmamak ve unutturmak için bu sayfalar yazılıyor. Belge'nin belgesi sayılabilecek bu metni 95 "aydın" açısından da buraya not liyoruz.

Dünyanın yirmibirinci yüzyıla "daha güzel bir

çehreyle" girmek üzere olduğu ve Türkiye insanının da, bu yüzyıla "daha demokratik bir toplumsal yapıyla girmeyi hak ediyor" olduğunu öğreniyoruz. Şimdiye kadar, Murat Belgelerin olmamasından olsa gerek, bu toplum daha iyisini hak etmemiş, bunu da öğreniyoruz. Anlaşılan M. Belge türü hizmetkarları çıkarmış olan bir toplum, onların kafasındaki projeye göre, dilek ve temennileri sayesinde, "daha demokratik" bir yapıya kavuşabilecek.

Daha önce öğrendiklerimiz de var ve bunları Belge türü insanlara hatırlatarak bir 'hizmet'te de biz bulunalım: İnsanlık tarihi bedelsiz hiç birşeyin elde edilemeyeceğinin tarihidir. Bu bedeli ödeyen mücadeleçilerin kazanımı ise tüm insanlığın kazanımıdır. Mücadeleye seyirci kalanlar da bu kazanımdan yararlanırlar, mücadeleçiler bu konuda kışkıracı değiller; çünkü, sonuçta mücadelelerinin insan için olduğunun bilgisiyle mücadele etmektedirler. Belge türü insanlarsa gittikçe seyircilikten çıkıp ayak bağı olmaya ve daha da giderek karşı olmaya doğru yol almaktalar.

Belge sosyoloğluğu da gelişiyor. "Uygar dünyanın" insanının kimliğinde ulusallığı ancak bir parça olarak görüyor. Bu 'ideal' yargısının ötesinde, Belge'ye şunu sormak lazım; "uygar dünyada" insan kaldı mı?

Hayatla ilişkisi günlük yaşam kaygısının ötesine geçmeyen, dışındaki dünyanın amansız bir baskı ve sömürüsü sayesinde "refah" denilen günlük maddi yaşamın kolaylığıyla, eşya ile örülmüş kapalı bir dünyada yaşayan insan insan mıdır?

Ulusallığı kimliğin bir parçası saydıktan sonra, Belge, şunları da söyleyebiliyor; "halkların birarada yaşamalarını kolaylaştıran federasyon, konfederasyon gibi kurumsal yapılar" çözüm olarak söyleniyor. "Yıllardır süregiden anlamsız kavgada ölen, yaralanan şu ya da bu biçimde zarara uğrayan birçok insan, onların yakın çevreleri var", bunlar "olayın gerçek mahiyetini kavraması engellenmiş" insanlar, bu böyle devam ederse, Belge'ye göre, "sudan ... nederlerle galeyana gelebilir"ler.(abç.) Aman ha felaket geliyor!

Herşeyden önce Belge'nin kimin çözümünü önerdiğini kayda geçmeliyiz. Belge tekellerle bütünleşmiş, bir zamanlar şöyle ya da böyle sola bulaşmış, sol arığı, tekellerin hizmetinde biridir.

Kavala sermayesi başka şeylerin yanında Türkiye'nin sayılı silah ticareti yapan bir sermayesidir ve

bununla Belge'nin kişiliği bütünleşmiştir. Bu öyle bir bütünleşmedir ki sadece Belge'nin yayıncılık faaliyetinin Kavala sermayesiyle organik bağı ile geçiştirilemez. Böyle olsaydı, "alan memnun veren memnun" türünden bir ticari ilişki sayılabilirdi.

Oysa Belge, yayınlarının niteliğinden anlaşılan amaçlılığının yanında diğer davranışlarıyla da sınıfsal yerini bulmuştur. Birkaç ay önce İletişim Yayınları'nda çalışan insanlar sendikalaşma çabasına girdiler. Bu süreçte bir çarş durumu ihbar edince bir çok insan işten atıldı. Bu da belirleyici önemde olmayabilir. Ama Belge'nin ağzından çıkan cümleler onu daha yakından tanımamıza, kişiliğini, sınıfsal konumunu tesbite yardımcı olabilir. Belge, işten atıkları işçilere, geride kalanlara ders olsun diye şöyle diyor: "Kapitalizmi ben yaratmadım, hem-burası bir kapitalist işletme sayılmaz ki, istediğiniz zaman her sorunuzda bizimle görüşebiliyorsunuz."

Belge'nin özlediği "daha iyi toplumsal yapı"nın ne olduğu anlaşılıyor. İşçiye, patron ya da yönetici ile görüşebilme, dertleşebilme imkanı tanıyan bir kapitalizm, örgütlenme ve mücadeleye gerek yok. Hepsi bu kadar.

İkincisi, Belge'nin kapitalizm içi bir çözüm önerisi son belgede de ifade ediliyor; "uygar dünya'nın "federasyon" ya da "konfederasyon"ları öneriliyor. Bu Belge'nin keyfinin bileceği iştir. Ama kalkıpta bir yandan marksizmden bahsedip diğer yandan tekellerin çıkarını savunmaya kimsenin hakkı olamaz. Marksist çözümün ne olduğu Belge'nin söyleminde ifadesini bulamaz, çarpıtmalara ise izin vermeyeceğiz. Belgenin dillendirdiği çözüm devrimcilerin, marksistlerin değil, statükocuların, işbirlikçilerin ve tekellerin onlara dayattığı çözümdür.

Peki, devrimci Kürtlerin ve Türkiyeli devrimcilerin "ulus devlet"i, devrimci çözüm olarak, tek "doğru" diye ileri sürdüklerini kim söyleyebilir?

Bizse şunun söylenmediğini ve bizim de söylediğimizi kayda geçebiliriz; Kürt-Türk ulusu ve diğer uluslardan, halklardan oluşan bir bölgede, çok dilli, çok kültürlü, çok halklı vb. bir sosyalizm istiyoruz.

Belge, tekelli düzende, kapitalizmde bir federasyon ya da konfederasyon öneriyor. Bizse istediğimiz düzende, çok uluslu bir düzende kapitalizm istemiyoruz. Bu farkta bu kadar.

Bu konuda Kürt devrimcilerinin düşündüklerini merak edenler Toplumsal Kurtuluş'un birçok sayısında yanıda bu sayıdaki yazıya da bakabilirler.

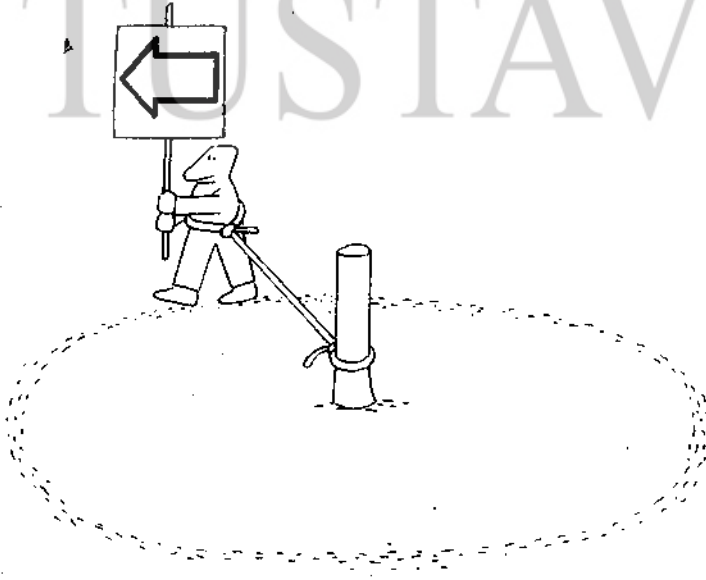
Dahası şunu da söyleyebiliriz: Kapitalizmde federasyon, konfederasyon her halükarda ekonomik etki alanlarını da ifade eden sınırları korur ve insanların kimliklerinde ulus özelliğini dejenere ederken sistem için gerektiği kadarla koruyan bir özellik taşımaktadır. Bizse bölge içi sınırları, giderek dünyada sınırları reddediyoruz. Bu kuşkusuz idealde böyle ve kuşkusuz bu ideal hiçbir zaman birilerine dayatılamaz. Ama o birilerinin sesi olmuş devrimciler böyle bir bakışı ideolojilerinin gereği taşıyorlarsa, kapitalizm de bay Belge de akıl hocalarıyla kalacaklar.

Üçüncüsü: Belge, boyunu aşılıyor, her ne kadar "zaten Belge'nin yeri belli" denilebilirse de son söyledikleri onu iyice küçültüyor: "Anlamsız kavga", yıllardır süregelen, binlerce devrimcinin uğruna öldüğü, yüzbinlerce insanın işkenceden geçirildiği, dünyanın başka yerlerinde ender görülebilecek kadar, insanların aşağılandığı bir düzenden kurtulma mücadelesini, bir Kürt-Türk kavgasına indirgeyip anlamsız addediyor.

Murat Belge, "her dış savaş aynı zamanda bir iç savaştır". Bunun örneklerini tarihte bol bol bulmak mümkün. Bir örneğini de metninizin "ana konu"sundan, yanbaşınızda süren savaştan verelim. Kürt devrimcileri de hem T.C ile, dikkat edin Türklerle değil, T.C devleti ve egemenleriyle savaşıyor, hem de kendi içlerindeki stütükocu ve işbirlikçilerle, gericilerle savaşıyor. Yıllardır süren bu mücadele son "Sınır Ötesi" boyutunda da bu konuya ışık tutmakta. Bir yanda çatışmalar sürüyor, bir yandan Ankara ile Barzani-Talabani görüşmeleri. Görüşmelerin ana konusunu ise Barzani-Talabani güçlerini PKK güçlerinin üzerine salmak. Bu gün bu işbirlikçiler kendilerine bağlı güçleri,

belkide kaybetmek korkusuyla değil, güçlerin PKK saflarına geçmesi ihtimalini düşünerek henüz silahlı çatışmaya sokmuş değiller. Politika cephesinde ise epeydir sürüyor. Bunu burjuva basını bile yazdı. Sizse, "bunu görmüyorsunuz" demiyorum, bunu saklamak sizin misyonunuzdur, açıklamak da bizim.

Siz nasıl olurda ulusal ve toplumsal bir mücadeleyi aile kavgasına, kan davasına, Kürt-Türk düşmanlığına indirgeyebilirsiniz.

"Sudan... nedenlerle galeyana" gelen, yakınlarını kaybetmiş, kan davası peşinde olan insanlar mı bu düzeni değiştirecek. Korkarım ki siz, bu son 'atağınızla' yeterli bir galeyan kaynağı oldunuz, ama hemen hatırlatayım ki tek başınıza ve sadece kendi adınıza olmasın korkunuz, özdeşleştiğiniz tekellerle birlikte, bir "galeyan" günü bu toprağın yaşadığı kavga'nın kızıl şafağında bu topraklardan atılacaksınız. Sizin için asıl felaket o gün olacak.

Belge'nin felaket tellalığından başka incileri de yer alıyor belgede.

Aydınım "önyargılardan daha kolay sıyrılabilen ve geleceğe geniş bir perspektiften bakabilen insan" olduğunu da okuyabiliyoruz. Ama, ne yazık ki bu "geniş perspektife" sahip aydınım mutlaklaşmış baskı ortamında ... halklarının yanında yer alma zorunluluğu" duyduğunu da öğreniyoruz. Demek oluyor ki baskıyı mutlak olmaktan çıkarıp nisbileştiriniz mi aydınları halklarından uzaklaştırabilirsiniz. Bu hangi "aydın"ın işidir?

Bu olsa olsa kendini aydın sanan, belli bir kültürel ve mesleki bilgi biriktirmiş, bu birikimleri oranında ve faydalılık alanlarıyla belirlenen fiyatları olan elitlerin işidir. Ama hiçbir zaman gerçek aydınların değil.

O gerçek aydınlar ki baskı ve sömürünün her tür-lüsünden kurtulması için ve yeni bir dünya yaratılması için tüm varlıklarıyla bu mücadelenin içinde, önündedirler. Onların her hangi bir fiyatları olmadığı gibi, misyonlarının, mutlak baskıdan nisbisine geçişi, uzlaşmayı sağlamak değil "dünyayı değiştirmek" uğraşının içinde var olmak olduğu bilinmektedir.

Milliyetçiliğin iyisi/kötüsünü tartışan Belge'ye katılmak bir noktada mümkün, ama Belge'ye şu hatırlatılmalı; kapitalizm evrenseldir, sosyalizm de. Şimdiye kadar ölüm uykusunda olan kimi Kürt aydınlarının mücadeleye ısınmalarını milliyetçilik olarak karalamak, olsa olsa Belge'nin evrensel kapitalist kampın selameti için üstüne düşeni yapma uğraşısıdır. Bizim yazdıklarımız da sosyalist kimliğimizin evrenselliklerinden dolayıdır.

"Kemalizm, Devletçilik, İslamcılık, Sosyalizm, ve bu arada Kürt Milliyetçiliği, büyük harflerle yazılan bir takım kavramlar adına, toplumu ve kendi yandaşlarını, itaatkar ve homojen bir yığın, haline getirme eğilimini fazlasıyla taşımışlardır... bireylere farklı olma hakkı tanımayan genel ve total bir ideolojinin mutlak egemenliğini kurmaya çalıştıkları ölçüde, kendi içlerinde demokratik değildirlere. Bu siyasal kültürümüzün başlıca ekisidir."

Paragrafın mantığını tersinden yürütürsek; Belge'nin siyasal kültürü nedir acaba, Kemalizm mi?, Devletçilik mi?, İslamcılık mı?, Sosyalizm mi?, Kürt Milliyetçiliği mi? Acaba hangisi, hepsinden biraz biraz mı yoksa hepsinin 'üstünde', 'dışında' bir siyasal kültür mü? Pek belli olmuyor. Çünkü hem hepsini yan yana yazabiliyor, farksız sayabiliyor ve "kendi

yandaşlarını" deyimini kullanarak hepsinin dışında duruyor. Sonrada "siyasal kültürümüz" diyor. "Seçmece dilenci" kültürünü ifade etmiş oluyor.

Yaşanmış pratikler bir yana sosyalizmin değil olgun projelerinde, ilk projelerinde bile "itaatkar", "farklı olmayan" birey, "homojen" kütle tarifi var mı?

Küçük bir ayrıntı ama değinelim: Devletçilik, bundan Türkiye'deki anlatılmak isteniyorsa, Belge'nin dediği gibi, hiç bir zaman "siyasal akım" olmaması, hep bir politika olmuştur.

Belge'nin "aydın"lık, bilgiçlik gösterisine de dönüşen metinde, "egemenlik" kavramı tartışması da bir şarkının sözlerini hatırlatıyor; "kökü dışarda, kökü dışarda."

"Bu metinde ana konumuz olan Kürt sorunu, 1980 müdahalesinden sonra ve onun somut uygulamasıyla bu günkü biçimini aldı. Kürtleri askeri yöntemlerle baskı altında yaşatma kararını 12 Eylül yetkilileri verdi...Ama olup bitenlerin hesabını sorabileceğimiz bir sorumlu yok ortada." Sanki hesap soracakmış gibi!

Sakin Belge'den utanmasını beklemeyin, sakın onlarca cilt kitabı, belgeyi toplayıp bilgileysin diye hediye etmeyi düşünmeyin. Belge bunların hepsinin varlığından da içeriğinden de haberdar. Kürt sorununun tarihsel arkaplanından da haberdar, yakın geçmişinden de. O'nun misyonu bu, O, misyonunun gereğini yapıyor. Baksanıza hem 12 Eylül'ün mimarlarını, hem de sürdürücülerini aklıyor. "Bir sorumlu da yok ortada", Belge budur.

Kürt devrimcilerinin hiç bir yerde "her millete bir devlet" anlayışını savunduklarını duymuyoruz. "İlkel ve değerler düzeyinde" ise şu söylenebilir. Kürt devrimci bir hareketinin "gelecek açısından çıkar yol" olarak söyledikleri ile bir halkın, bir ulusun "gelecek açısından çıkar yol" gördükleri her zaman denk olmayabilir. Bunun bir koşuluda, bu topraklardaki, bölgedeki diğer devrimci sosyalist anlayışların toplumun temsilcisi olabilmeleridir.

Bu eşzamanlılık, en azından yakın zamanlılık sağlanabilirse "gelecek açısından çıkar yol"un ne olduğunu "her millete bir devlet" değil, çok uluslu bir böyge sosyalizmi, ileri sosyalizm olduğu gösterilecek.

"Türkiyeli olmak" yeterli koşuldur ve "Türkiyeli" olmak için "Türk" olmak zorunluluğu yoktur." Kitaplığınızda yoksa en yakın kütüphaneye gidin, M. Kemal'in "medeni Bilgiler" kitabını açın "millet" maddesine bakın, Belge'yi bulacaksınız!

"Her gün insanların birbirini vurduğu, öldürdüğü, öldürmenin en şaşmaz çözüm gibi görüldüğü bu toplum biçiminden çıkmak; bilinçli, sağ duyulu insanların sorunlarını tartışarak çözdüğü bir topluma ve siyasi geleneğe geçmek istiyoruz."

Ne demeli? Biz başaramayız her halde. İş, Belge'ye düşüyor, hem bir kolaylığı da yok değil. Kavala ile gece-gündüz tartışabilir.

Biz savaşaacağız, savaşanlarla ortaklığı çoğaltacağız.

"SİZ DÜNYANIN EN ÇOK İHTİYAÇ DUYDUĞU ŞEYİ ÜRETİYORSUNUZ"

Söyleşi: Nejdet Kanbir - Bilgesu Erenus

Sevgili Bilgesu Erenus, nerede bir eylem varsa sizi orada görmek mümkün. Özellikle işçi eylemlerinde; hatırladığım kadarıyla Aselsan direnişi, Kartal direnişi, Kürt kadeşlerimizin açlık grevleri, Amerikan elçiliğine yürüyüş, Zonguldak madencilerinin yürüyüşü ve hatırlayamadıklarım. Konserlerinizle destekliyor, yürüyüşlere katılıyorsunuz. Son olarak Paşabahçe işçilerinin yürüyüşünde gözaltına alındınız.

Yürüyüşe davetli miydiniz? İşçilerle önceden bir diyalogunuz var mıydı?

Şimdi sen hatırlayamıyorsun, galiba aynı sorun benim için de var. Artık bu bir yaşama biçimi, yaşama sevinci bir anlamda, ikisi bir arada. Onun için kolayca unutabiliyoruz. Paşabahçe'de çok ilginç bir şey yaşandı ve ben bunu biraz ayrıntılı anlatmak istiyorum. Bir müzisyen arkadaşımın duyarlılığıyla uyarıldım. Diyorduki; "ailemle birlikte Paşabahçe'ye Beykoz tarafına yemek yemeye gittik, çok sıcak bir gündü, giderken işçilerin 'korna çalarak bizi destekleyin' dediğini duyduk." Müzisyen arkadaşım bundan çok etkilenmiş. "Gittiğim yerde çoluğumla-çocuğumla yemek yiyemedim, çok etkilendik, biz korna çaldık ama hiçbir şey değildi bu yaptığımız. Döndük, dönerkende korna çaldık, yemek yiyemediğimiz gibi eve döndüğümde de çok canım sıkıldı, birşeyler yapalım, sen bu konuda birşeyler yapmanın yolunu buluyorsun" dedi. Onun bu duyarlılığı beni harekete geçirdi. Raslantı Yalçın Küçük vardı bizde, Ahmet vardı, Zengin, Şevki vardı, Ömeroğlu. Birlikte kaktık gittik. Müzisyen arkadaşımın sözü, tavrı gerçekten doğruydü. Konunun içerisinde bulduk kendimizi ve ben orada şunu söyledim; "ben bir arkadaşımın uyarısıyla buraya geldim, şimdi onlar adına da söz veriyorum, ne yapabiliriz. Bu iki üç şekilde olabilir bir ekonomik olarak, konser gerekirse sanatçı arkadaşlarla bir salonda ya da burda dayanışma şeklinde herhangi bir şeyler yapılabilir, ya da, o anda aklıma geldi, %95 İş Bankası'nın hissesi olan bir kuruluş, aydın, sanatçı, sizlerden bir gurupla İş Bankası'nın

merkezine gidip en azından bir "konuşmak ve tartışmak, "nedir bu yaşatılan diye" bir girişimde de bulunabiliriz" dedim. Bunu onlara bıraktım, telefonlarımı verdim, "arayın, ne yapabilirim bunu söyleyin" dedim ve ayrıldım.

Doğrusu, bir on gün falan geçti bu ziyaretimizden, ses çıkmadı, almıyaya başladım kendi kendime gerçektede Paşabahçeden, burdan geçerken korna çalmak, alkışlamak yetmiyor. Ziyaretine gidiyorsunuz; "ne yapabilirim" diyorsunuz, ses gelmiyor, biraz gergin bir on gün geçirdim, bir telefon geldi, dedilerki; "bekliyoruz sizi yarın" ve o zaman beni uyaran arkadaşlarımın adını da verdim, "zaten onlarda gelmek istiyorlardı" dedim. Merkez şubelerinden bir arkadaş verdim yanıma ve Paşabahçe'ye gittik. 14. günüydü direnişin; konser dinlemek istemiyorlar işçiler, şarkı dinlemek istemiyorlardı, kendi acılarını kendi dirençlerini kendi başlarına yaşamaktan yaraydılar. Yorgundular, sıcak vardı gözlerinde, belisizlikler vardı, ama ben, "ne yapabilirim"i yaşıyordum hala, Bu arada, diğer arkadaşlarımın gelmediğini gördüm. Bunları ayrıntılı anlatıyorum, aydın kesimin, sanatçı kesimin, bütün duyarlılığına rağmen hala korkuyu yenedediklerini anlatmak zorundayım. Kolay söylenmiyor, cümlelerimde sözcüklerimde birtakım du-

raksamalar yapmak zorunda kalıyorum, sende hissediyorsun bunları söylerken, ama bir başka şeye bağlayacağım için önemli, yalnız ad vermeyeceğim tabii. Çünkü özel değil çok genel birşey. Sendikacılardan biri dedi ki "dün gece çok görkemli bir yürüyüş yapıldı, mumlarla falan, onun için bugün biraz dağınık halimiz var, birazdan Beykoz'a yürünecek, Beykoz Kaymakamlığı'na yürümeden önce mi konuşursunuz", hatta 'konuşursunuz'u da onların uyarısıyla tekrarlıyorum, yani şarkı falan dinlemek niyetinde değil işçiler, artık öyle bir dayanışmanın peşinde de değiller, "...konuşurmusunuz yoksa kaymakamlık dönüşümü konuşursunuz" dediler. Ben kararı onlara bırakmakla birlikte yürüyüş öncesi daha iyi dedim. Epeydir tiyatro yazarlığımın yanı sıra sahneyi, insanlarla karşı karşıya olmayı artık şu ya da bu ölçüde bilebildiğimi sanıyorum. Ama yıllardır duymadığım bir heyecandı. Bir iskemlenin üzerinde ve bir megafonla seslenmek zorundaydım. Ön tarafta yaşlı kadınlar, çocuklar, genç kadınlar vardı, işçiler kümelenmişti. Bana megafonu tutan işçi arkadaşına dedimki; "sana dayanmak zorundayım", çünkü gerçekten dizlerim titriyordu, ben böyle heyecan yaşamadım. Konuşmama Dadaloğlu'yla başladım, çünkü Dadaloğlu; "devlet vermiş hakkımızda fermanı ferman padişahın dağlar bizimdir" diyordu. "Evet" diye ekledim bende, "ferman padişahın fabrikalar bizimdir." Alkışlıyordlardı ama ben yaşlı kadınların ağladığını gördüm, konuşmamı şöyle sürdürdüm: "Buraya gelmeden önce gazetede çok pahalı bir ilan gördüm, patronlarınız reklamı, ilan iyi biliyor, sizi üretime davet ediyorlardı ve bunlar sağır mı, kör mü, bu kadar mı akılsızlar dedim, bence 14 gündür üretimin ta içindesiniz. Siz sınıf bilinci üretiyorsunuz, sınıf dayanışması üretiyorsunuz, bunlar bunun farkında değiller ama siz farkındasınız ve ben sizin daha önce ürettiğiniz şeyi camı ne yapayım, dünyanın en fazla ihtiyacı olan şeyi üretiyorsunuz;

sevgiyi, dostluğu. Ücret meselesi değil, grev değil, siz arkadaşınız adına bir dayanışmayı üretiyorsunuz, dünyanın en fazla ihtiyacı olan şeyi üretiyorsunuz. Ve bu yüzden de buraya, size güç ve moral vermeye değil sizden güç ve moral almaya geldim" dedim. Ve insanların elinde böyle paylaşılacak çok az şey var gene alkışlar vardı ve gene ağlamalar çoğalmıştı ve benim dizlerim çok daha fazla titriyordu. Çok güzel birşey yaşadım ben orada, bugüne kadar yaşadıklarımın dışında çok çok güzel birşey yaşadım ve hemen arkasından "hava kurşun gibi ağır/bağır, bağır, bağıriyorum" dedim ve ardından "hep birlikte Beykoz'a gidiyoruz." Yürüyüş başladı. Orda insanların kararlılıklarını gördüm. Yani inanılmaz birşey 14 günde.. Özellikle kadınlar müthiş bir şekilde militanlaşmışlar. Çok etkilendim. Çok genç bir kız vardı, başı bağlıydı, "benim fabrikada kimsem yok" diyordu, benim yanımdan hiç ayrılmak istemiyordu nedense ve iki de bir bana şunu söylüyordu; " benim kimsem yok burda, ne abim var ne babam var, ama ben bir Türk vatandaşım, bunun için burdayım." Sürekli bunu söylüyordu ve belki söylediklerini daha başka ifade edebilirdi ama onun iç dünyası, yetiştirilme biçimi ancak bu şekle yatkındı, ama alıyordum, o da ne demek istediğini çok iyi anlatıyordu bende çok iyi alıyordum. Yol boyunca arka kesimin başını o çekiyordu.

Gözetli sürecini anlatır mısınız?

Ben heyecanlanıp, orada yaşadıklarımı öne aldım. Gözetli konumuna gelince, onu gerçekten de çok fazla önemsemiyorum, ama başka bir takım parantezler açıyorum. Bizim sosyal adalet, adalet, artık doğamızın ayrılmaz bir parçası olması gerekirken, o kadar bir baskı altında hissediyoruz ki kendimizi ve bu baskı bir korkuya dönüşüyor, insanlar istedikleri halde birşeyler yapamaz hale geliyorlar. Gözetli konumu bana çok komik geldi, benim için önemli olan yaşadıklarımıydı. Beykoz Kaymakamlığı'nın önünde dururken birara güç ve moral almaya süremim dolduğunu hissettim ve ayrılmak istedim. Ayrılırken, iri yarı, sakallı, kendine işçi makyajı yapmış biri; "kimlikleriniz" dedi. Gösterdik... Sendikamızın avukatına haber yollandı... Sendikamızın avukatı ve iki kişi geldi. Yanımdaki görevli arkadaş için, "bu sendikamızın görevlisidir", benim içinde, "sanatçımız da davetlidir" dediler... "Ha o zaman bindirin gitsinler" dedi. Ve gerçekten de biz, Paşabahçe'li bir taksiye bindirildik. İnsan üzerine, insan ilişkileri üzerine, dostluğun önemi üzerine dersler çıkarmak gerekir diye böyle ayrıntılı anlatıyorum, belliki sendikamızın çok yakını bir taksiye bindirildik. Hatta bindirilirken sendikacılar, "ücret alma-

yın, misafirimizdir" dediler, belli ki o taksî şöförü dönüp onlardan parasını alacak, ya da "bana verdiğiniz görevi yerine getirdim" diyecek, ya da ne bileyim, oturup beraber çay içecekler. Beykoz'da, biliyorsunuz çok güzel şeyler yaşandı; esnafıyla, halkıyla, banka çalışmalarıyla...

Taksiye bindik, ne kadar gittik bilmiyorum, sanıyorum ilk beş dakika içindeydi. Ben yanımdaki sendikacı arkadaşşıma şunları söylüyordum; "çok sevindim hiç birşey olmadığına, yani benim başıma birşey gelmediğine çok sevindim. Çünkü bu gün benimle gelmeyen sanatçı arkadaşlar mutlaka yarın gelecekler, hiç birşey olmaması bu nedenle çok iyi" dedim.

Tam o sırada.. macera filimlerindeki gibi bir sahne yaşadık. Birden bire bir trafik arabası, kendisini ve taksiyi risk eder bir biçimde kendini bizim taksinin önüne attı, arkamızdan ve önümüzden dört tane arabayla kuşatıldık. Dışarı çıkarıldığımız zaman otuz saniyelik bir süremın olduğunu düşündüm. Gerçekten, işçileri kıskırtan bir provokatördüm gözlerinde ve, yanımda hertürlü, bildiri olabilir, silah olabilir. O otuz saniyede insanların gözüne baktım, yani "nedir bu yaşananlar, napıyorsunuz" biçiminde. Onlar onu alabildiler, telsizle gelen emirle, karşılaştıkları insanların farklı olduklarını sanıyorum o otuz saniyede kavrayabildiler. Ama bir bekçiyi unutmama imkan yok, rengi atmıştı adamın. Yanımdaki sendikacı arkadaşın çantasından çıkan bir koltuk altı spreyini, çok komik bir biçimde, bomba mı değil mi diye asvaltta sıkıyordu.

Şimdi bütün bunlar düşündürücü, düşündürücü olduğu kadar da komik, hepsi bir arada.

Biz orada ekip arabalarına alınacağımız anda, sendikacıların emanet ettiği taksiciye, "durumu sendikacılar bildirsin" dedim. O sırada bizi alacak ekipten birinin taksicinin yanına gidip, tabii ki benim söylediklerimin tam tersini söylediğini düşündüğüm içerikte, bir konuşma yaptıklarını gördüm.

Paşabahçe'ye götürüldük. Bundan sonra olanları çok ayrıntılı anlatmayacağım. Çünkü gözaltılar, konuşulanlar vs. vs. bunlar herkesin bildiği şeyler. Benim anlatacağım insan ilişkileri üzerine birtakım sonuçlar çıkarmak şeklinde olacak. Bütün mesele şuydu; bizim gözaltına alındığımızı bildirmemekte sendikaya. Hiçbir yere, aileye, avukatlara vs. bildirmemektir. Bütün mesele buydu. Ve epeydir hissettiğim, o günde çok net bir şekilde gördüğüm, yaşadığım; polis işçiyi karşı karşıya gelmekten çok korkuyor.

Sendikacı arkadaşın kimliği telefonla denetlenmiş, gerçekten sendikacı olduğu anlaşılmiş ve benim çantam tekrar boşaltıldığında Pervin'e döndüm, "beni gözaltında tutuyorlar, seni bırakacaklar" dedim. Pervin pek inanmaz gibiydi ama baktı ki onun çantası tekrar boşaltılmıyor. Ve bir süre sonra "sen gidebilirsin" dediler ona.

Yine bunları da insan ilişkileri açısından anlatmak zorundayım, şubede yapılanlar ya da konuşulanlar

beni hiç ilgilendirmiyor artık.

Sendikacı arkadaşım,"para bırakayım, ne kadar kalacağınız belli değil" dedi. "Yok" dedim, "ben şu dakikadan itibaren, babalarının, kocalarının, kardeşlerinin yahut oğullarının direnişine katılmak için aç kalan insanlar gibi ve arkadaşları aç kalmasınlar diye direnen insanlar gibi ben de, bana verilecek her şeyi reddediyorum. Lütfen söyle onlar orda aç; onlar adına ben de burada aç kalıyorum." Dünyanın en kısa süren açlık grevini de yapmış oldum böylece, yedi saat sürdü. Avukatlarımın ve bir kaç arkadaşımın adını verdim, bunları ara haber ver diye. Sonra Pervin'le öpüştük, daha önceden bilmiyordum, orada sordum adını ve ayrıldık. Ben de artık, normal, bu güne kadar yaşadığım birçok gözaltının benzerini burada da yaşayacağım diye, işte, ne yapacağım, ne olması gerekir diye, şu olursa ne olur, bu olursa ne olur diye düşündüm. Kendimle kaldığımı zannettiğim bir anda Pervin'i kapıdan tekrar aldılar ve bu da gösteriyor; işçi ile karşı karşıya gelinmek istenmiyor. Ama aydını, sanatçıyı korkutmak istiyorlar. Bütün mesele bu, böyle bir gösterinin gereksiz olduğunu, çünkü Pervin giderse sendikaya, işyerine olanları anlatacak, sendikadan bir heyet gelecek, "nasıl olur bizim misafirimizi alırsınız" diye vs. vs. bunu zincirleme düşünelim. Onlar bunu düşünüyor, ama işçiyi, sendikayla karşı karşıya gelmek istemeyen polisin tek amacı var; sanatçının ayağı, aydının ayağı bu tür yerlerden kesilsin, bütün mesele bu.

Çok kısa bir süre sonra Birinci Şube'ye götürüldük. O güne kadar yapılan bütün işlemler orda da oldu, gözlerimiz bağlandı, dosyamızın çok kabarık, başımızın belada olduğu söylendi. Resim çekilmek üzere götürüldüğümüz yerde, vücudunuzla hissediyorsunuz ki alt katta bir yerdeyim, ama alt kata inebilmek için üç kat merdiven yukarı çıkarıyorlar. Tekrar aşağı indiriyorlar, olabildiğince göz altını uzatmak, olabildiğince tedirgin etmek. Yalnız ben bütün bunları olabildiğince soğukkanlılıkla ve çok fazla önemsemeden yaşayabildiğim için, kendime güvenim var. Fotoğraf çekilirken bu benim için, yirmi yıl sonra çok gurur verici birşey, gülüyordum, şu anda devlet arşivinde, provokatör olarak, işçiyi kıskırtan bir sanatçı var, cepheden, sağdan ve soldan ve boydan fotoğraflarım var ve gülümsüyorum.

Sonra, bir rapor verildi, o raporla birlikte tekrar bölge karakoluna getirildik. Paşabahçe karakolu'nun nezarethanesinde geceyi geçireceğimi düşündürtüler. Ama bir saat içerisinde herşey çok değişti, özürler dilendi ve arkasından "salıverme tutanağınızı hazırlıyoruz, bir süre daha bekleyin, amirim namazda az sonra gelecek" dendi. İmzalarımız alındı. İmzaladığımız salıverme tutanağında şunlar yazıyordu: aranan şahsa benzemediği için salıverilmiştir."

Çıktıktan sonra ben konuşmamı kaldığım yerden sürdürdüm; "Bak Pervinciğim, kaldığım yerden sürdürüyorum, bir süre gözetime alınmış olmama rağmen bırakılmış olmam, aydınların artık ayaklarının

alışmalarına bir nedendir, şimdi görecekler ki gözaltına alınınca da hiçbirşey olmuyor, bu benim için çok önemli birşey" dedim.

İnsan ilişkileri açısından anlatacaklarım bu kadar, yapılanları, konuşulanları çok fazla önemsemiyorum, bunu defalarca söylüyorum. İnsan ilişkileri açısından söyleyeceğim son nokta, korku yalnız aydında, yalnız sanatçıda değil, herkes için geçerli. Taksi şöförü sendikaya uğramadığı gibi arabayı babasına verip, bunu sonradan öğreniyorum, o gün Paşabahçe'den de Beykoz'dan da kayboluyor.

Paşabahçe işçilerinin direnişi alışılmamış dışında bir amaç taşıyor. İşten atılan arkadaşları için tüm işçiler direnişe geçmiş. Bu amaçla hareket edişin yarattığı bir atmosfer, bir ruh hali olsa gerek.

Bu konudaki gözleminizi iki hatta üç başlık altında sormak istiyorum.

Birincisi, sanatçı duyarlılığınız ve sezginizle,

İkincisi, devrimci sosyalist biri olarak,

Üçüncüsü, devrimci bir sanatçı olarak, yaşanan ruh halini, atmosferi bize anlatır mısınız?

3. Şimdi ben dizlerimin titrediğini anlatan bir atmosfer çizdim. İkincisi oradaki militanlaşmış kadınları sana anlatmaya çalıştım. Ana bunların hiç birisi anlatılanın, bunları görmek, görmekte yetmez, yaşamak lazım. Çok farklı birşey. Ben orada bunu çok köklü

yaşadım. Sanıyorum insan ilişkilerini ortaya çıkarmak açısından anlattığım şeylerde onların bütün yanıtlarını bulacaksınız. Beni en fazla etkileyen, okuduğum bir gazete haberi idi. Beykozlu esnafın yiyecek götürmesi vs. bunlar alıştığımız şeyler, alıştığımız dediğim zaman küçümseyerek söylemiyorum, yaşadığımız güzellikler artı hanemize aldığımız şeyler. Fakat pratiğin içerisinde insanlar bir sanatçı kadar yaratıcı olabiliyorlar, politikada yaratıcı olabiliyor, direnişte yaratıcı olabiliyor. Beykoz esnafının yaptığı çok güzel bir eylem var, İş Bankası'ndan paralarını çekmek, tabi bu çok düşündürdü beni, eğer bu şekilde noktalanmasaydı, hemen arkadaşlarımı arayıp, en azından bu tür bir eyleme destek vermeleri, büyük ya da küçük İş Bankası'ndaki bütün hesaplarını kapatmalarını önerecektim. Bu ancak direnişin içerisindeki insanların yaratıcılığıdır. Böyle bir eylemi, kıyasında kalan, gazeteden izleyenler gerçekten düşünemez.

Bu bir, ikincisi de demin söylediğim gibi, konuşmamı da onun üzerine kurdum; ben insanların yüzlerinde, tabi ki işçiliği çok çok önemsiyorum ama, yaratılan ellerin yalnızlığı, ürettikleri bütün güzelliklere rağmen, zavallı kalıyor, eğer beyin ve el işbirliğinde olmazsa.

Ben ellerini kullanmış olan bu insanların fabrika bahçesinde, direnişin 14. gününde kullandıkları elle-re akıllarını kattıklarını da gördüm. Evet meta üretiminde değillerdi ama üretiyorlardı.

YÜKSELEN MÜCADELE

"Bu iş hesap kitap işidir. İşçiye ihtiyaç olunur, alınır, ihtiyaç duyulmaz atılır". TISK sekreteri Kubilay Atasayar'ın son bir ayda iyice yoğunlaşan işçi kıyımına ve bunun getirdiği toplumsal drama bakışı bu. Türkiye çapında işten çıkarmalar bu soğuk ve tiksindirici mantığın yürürlükte olduğunu gösteriyor. Kubilay Atasayar "Bu bir ekonomik hesaptır, duygusallaşmak yanlış" diyerek insana aykırı düzenin insanilikten çıkmış yoz düşüncelerini yansıtıyor. Gerçekten de bu bir ekonomik hesaptır ama aynı zamanda bu bir sınıf tavrıdır ve egemen sınıfın bilinçli uygulamasıdır, bu hakları için en doğal mücadeleyi veren işçilere "edepsiz" diyebilen bir cumhurbaşkanının önderliğinde uygulanan devlet terörüdür.

Devlet işçiye karşı topyekün savaş ilan etmiş durumdadır. Baş hedef sendikalardır. Devlet işçi sınıfının düzen içi örgütlenmesinden bile korkmaktadır. Bu yüzden görünüşte "hesaba, kitaba" dayanan işçi çıkarımının ilk kurbanları da sendikacılar olmaktadır.

Devlet korku içindedir çünkü 12 Eylül terörünün desteğiyle sindirdiği işçi sınıfı kıpırdanmaktadır. Her geçen gün toplu sözleşmelerde pazarlık gücünü artırmaktadır. Birbirini izleyen grevler on yıl içinde rekor seviyede kar elde eden kapitalistlerin ceplerine göz dikiyor. İşçi sınıfı korkutuyor. Korku ise insanda akıl bırakmıyor. Şöyle diyebiliyor Özal "Komünizm öldü onlar hala fukaralık edebiyatı yapıyorlar." Bu safdil söylem ardında eski MESS başkanı işçi sınıfını hedef alıyor ve devletin sınıf mücadelesindeki tavrını açıkça ortaya koyuyor. Özal, sözde yüksek zamlarla gelir seviyesi on-onüçü yıl öncesine bile erişmemiş işçilerin fukaralık edebiyatı yaptığını söylüyor. Oysa kamu toklar çok daha iyi edebiyat yapıyorlar.

Koç'un muhalefet liderlerine gönderdiği mektuplar buna örnek olabilir. Koç işçilerden yakınıyor ve istedikleri yüksek (!) ücretlerin sanayiye yıkıma götüreceğini şık cümlelerle anlatıyor. Aynı günlerde Koç'un (işçi sınıfından kazandığı paralarla) dünyanın sayılı zenginleri arasında bulunduğu açıklanması da bu edebiyatın trajedi kısmını oluşturuyor.

İşçiye karşı başlatılan bu savaş cephenin diğer tarafında hiç de sakin karşılanmadı. Türkiye çapında işten çı-

Benim sanatçılığım, benim politik bakışım, politik bakışım benim sanatçı gözlemime eklendiğinde, el ile beynin ortaklaşa yarattığı şeyleri görüyordum ve o zamanda bu cümleyi tekrallattı, o anda aklıma geldi "ben sizin daha önce ürettiklerinizi, şişenizi, camınızı yapıyorum, biz burada işçi sınıfı bilincini, sınıf dayanışmasını yaratıyoruz. Her koyun kendi bacağından asılır" yahut "gemisini kurtaran kaptan" felsefesinin bütün dünyaya egemen olduğu bir düzende siz çok farklı birşey yapıyorsunuz ve bunun içinde benim burada oluşum sizlere moral ve güç vermek adına değil, sizlerden moral ve güç almaktır."

Kısmen değindiğiniz bir konu var. Ben biraz daha açmanızı istiyorum. Özellikle böylesi direnişlerde işten atılmayanların üzerinde, ekonomik yönü ağırlıklı olan, ailelerin olumsuz baskısı akla geliyor. Oysa yaşananlar böylesi olumsuz bir baskının olmadığını gösteriyor. Bu doğru mu?

Ben onu kitlenin gözlerinde görebiliyordum, kopuk kopuk cümleler duyuyordum, onları birleştiriyordum. İşçilerin kadınları, sanıyorum Zonguldak'ta da böyle olmuştu, kadınları, anaları, kardeşleri şunu söylüyorlardı, kulağıma çarpıyordu, "Hadi" diyorlar, "yürümeyecek miyiz" diyorlar, yeterli bulmuyorlar. "Hay allah ne yapacağız şimdi", onların dayatmaları geri çekme falan değil, ordaki yakınlarını direnişteki-

leri, direniş yöntemlerinde azımsar halde olduklarını gördüm. Sanıyorum bu 80'den bu yana çok gelişen birşeydir: İşçi yakınları çok daha farklı bir şekilde geri çekmek değil, "daha nasıl önde olunur, daha neler yapılabilir, bu uyumsuzluk nedir, kendinize gelin!" biçiminde bir öne doğru, daha daha öne doğru götürmenin gayreti içindeler.

Yanlarında 4-5 gün daha kalabilseydim çok daha fazla şeyler anlatabilirdim. Tek tek tanımıyorum, kitlenin gözlerini, görüntüsü algılayarak bir sonuç çıkarmaya çalışıyorum ki, o direncin somutlaşmış halini orada gördüm. Ama onlar birbirlerini tanıdıkları için, mesela şöyle diyorlar; bir ilk okulda hademe bir kadından sözediyorlar, hiç onları yalnız bırakmamış ve çok kendi halinde bir insanmış 14 gün içerisinde korkunç bir militan, olumlu anlamda korkunç bir militan haline gelmiş. Okuldaki işini bitirir bitirmez hemen gelip onların yanında yer alıyormuş.

Ayrıntı bir konu belki ama benim gidip görme olanağım olmadığı için de özellikle soruyorum. Kimi gazetelerin özellikle öne çıkardıkları bir sloganla taşınan bir döviz arasında bir tezat vardı ve sanki bir islamik etki anlatılmak isteniyordu, sloganla. Öne çıkarılan slogan, "Burası Türkiye İsrail Değil" diyordu, döviz ise, "HavalanmaÇağlayan, Deveden Büyük Fil Var" diyordu. Bu tezat görünüşte mi yoksa islamik etki gerçekten var mı?

O coşkusu ve direnişi sana yansıyan insanlara

VE PAŞABAHÇE

Metin Ortakçı

karmalara işçiden sert tepkiler geldi. Burada önemli bir örnek oluşturan Paşabahçe direnişinden söz etmek gerekiyor. Ama daha önce söylemek gerekir ki işçi hareketi dönüşüm içindedir. Bu dönüşümün kaynağı ekonomiktir. İşçi sınıfının yoğunlaşan eyleminde devrimci güçler belirleyici değildir. Fakat Paşabahçe direnişi bize işçi sınıfının ekonomik mücadelesinde bile ne denli devrimci yöntemler kullanabileceğini gösterdi. Sonuçta elde edilen başarı ise işçiye devrimleşmenin zorunlu olduğunu, sadece yüksek ücret için değil sınıfın çıkarına aykırı olan her konuda seslerini yükseltmeleri gerektiğini öğretti.

Paşabahçe direnişi işverenin yani Türkiye'nin en büyük tekellerinden biri olan Şişe-Cam'ın kar oranının azalmasını, yükselen işçi maliyetini öne sürerek yurt çapındaki fabrikalarından 2000'i aşkın işçiyi Paşabahçe'den ise 630 işçiyi işten atması nedeniyle başladı. Tekbaşına üretimiyle dünya piyasasının yüzde üçünün sahibi olan Paşabahçe işçileri üretimi durdurdular ve fabrikayı işgal ettiler. 12 Eylül'den sonra işçi ilk kez ücret artırımının dışında bir istemle, ve tek koşul ileri sürüyordu. İşine son verilen işçilerin tekrar işe alınması.

İşverenin geri adım atmak istememesi, atılan işçilerin kesinlikle geri alınmayacağına, eğer direnişin hemen durdurulmaması halinde ise işçi çıkarmaya devam edeceği tehditlerine ve hatta fabrikayı kapatma gözdağına rağmen, Paşabahçe işçileri direnişlerini sürdürerek kararlılıklarını gösterdiler.

Direnişin işçi sınıfıyla bağlantısı son derece sınırlı kaldı. Türkiye'de sınıf bilincine sahip devrimci bir sendikasyonun eksikliği burada da kendini gösterdi.

Direniş, işçi aileleri, yakınları ve çevre mahallelerden halkın katılımıyla sürdürüldü. Bu da direnişin politik içeriğinin istenen düzeyde gelişmesine engel oldu. Direniş topyekün bir sınıf hareketinden çok, lokal bir direniş olarak kaldı. Ancak uzun yıllardır özlenen bir nedenle direniş ve dayanışmanın gerçekleşmiş olması, yürüyüşün polislin sıkı önlemlerine ve bütün engelleme girişimlerine rağmen gerçekleştirilmiş olması, ve bunun sonucunda da işçinin kararlılığıyla istenilen sonucun alınması, eylemlere, işçi hareketlerine örnek teşkil edecek ve yol gösterecek bir nitelik kazandırmaktadır.

baktığın zaman, o farkı orada görüyorsun, çok çeşitli eğilimde insanlar, ama yaptıkları o kadar önemli bir şey ki, direnişleri, neredeyse kutsal sözcüğünü kullanacağım, o kadar önemli bir direniş ki, ücret bile değil, "arkadaşımız adına", sınıf dayanışmasını gösterdikleri için, bunlar çok uça şeyler, eylemin içinde erimiş şeyler. Zonguldak'ta da görülen, Beykoz'a yürüyen kadınların ellerinde acaba neden, biran düşün, bayrakla birlikte yürüyorlar. Bir savaşa gidiyorlar ama Türk bayrağının altında gidiyorlar, bir işçi flaması değil, kendi yarattıkları birşey değil, kurtuluş savaşı simgesi bayrağın altında yürüyorlar. Dediğim gibi başları bağlı çok kadın gördüm, bütün bunlar, o insanların hangi noktada, hangi düşüncede, hangi eğilimde olurlarsa olsunlar sınıfsal dayanışmanın doruğunu yaşıyorlardı. Benim için önemli olan da buydu. Politik sloganları vardı, "Çankaya'nın şişmanı, işçilerin düşmanı!", gibi, yalnız kendi haklarına değil politikaya, iktidara yönelik sloganlar da vardı, "ölmeye ölmeye geldik, hakkımızı almaya geldik!" çok karışık bir yapı ama o karışık yapı direniş konusunda, dayanışma konusunda billurlaşmıştı, bu somut bir şekilde görünüyordu

İşçiler ailece fabrikada direndiklerine göre günlük yaşam da orada geçiyor. Bir komün havası var mı?

Evet, evet bunlar benim için ayrıntıdan genelleyebileceğim şeyler. Kulak misafiri olduğum şeyler, kaldığım süre içerisinde örneğin taskebabı istiyor, dayanışmacı işçi yakınları. Sendikacılar; "yahu bugün yapamadık, yarın bir taskebabı yapalım" tasesindalar, böyle farklı birşey yaşıyordu.

Biri geliyor, dolabı açıyor, çocuksu, naif ama sonuna kadar dayanışan bir hava, onu hemen hissediyorsun. Herkes birbirine çok sevgili, çok bağışlamacı. Ortak işin yarattığı, kısaca sevdalı, herkesin birbirine yönelik bakışında ortak bir eylemde olmanın, gerçekten en büyük sevda da odur bence.

Mesela geliyorlar sendikanın dolabını açıyorlar, orada birçok dosya, kitaplar, dergiler var vs. altına da iki tane sini var, dolabı açan tekrar kapatıyor, oradan bir ses "hay allah börek bitti ya kusura bakma" diyor. Birileri geliyor oradan böreğini alabiliyor vs. insanlar evlerinden birşeyler getiriyor ortaya koyuyorlar. Şu tür konuşmalar duyuluyor; "babası hastaydı, geçmiş olsuna gidecektim, ama başını eğdi, sabah ölmüş", yani ölümler hepsinin ölüsü, belki ilk defa bu ortak işte bu kadar yakın olabildiler, bu kadar birbirlerini tanıyabildiler.

Benim, bunları yaşarken bütün kaygım, biliyorsun, insani ilişkilerdeki pırlıtı, onları yakalamaya çalışıyorum. İnşallah diyeceği neredeyse, bu sürer gider. Ama kapitalist çark dönmeye başladığı zaman bunlar, bu güzel direnişte buluşan insanlar, inşallah birbirlerine yabancılaşmazlar. İstiyorum, onların bu yaşadıklarını, bu güzelliği, bu direnişteki dostluğu, kapitalist çark tekrar dönmeye başladığında tekrar

birbirlerinden uzaklaşan, birbirlerinden habersizliğe, birbirlerinin sevdasına, birbirlerinin ölüsüne, birbirlerinin sevincine, sıkıntısına, tekrar kapanıp, kapitalist toplumun işçisi durumuna gelmesinler.

İşçilerin bir kısmı, toplu sözleşmeden sonra kıdem tazminatları vs. hakları verilerek işten atıldı bunun üstüne, hikayeyi anlatmak istemiyorum ama, şunu teyit etmenizi istiyorum, gözlemci olarak; işveren iş yasasına dayanarak bir hafta işe gelmeyen ya da işi aksatmaları tazminatsız atabiliyor.

Şimdi bu riski göze aldılar, yasayı çiğnediler, bir haftayı geçti, işveren üçyüze aşkın kişiyi de tazminatsız attı. Bugün sonuçlandı, herkesi geri almak zorunda kaldı.

Şimdi ortaya şöyle birşey çıkıyor. Haklı olduğumuz zaman...

Geçerli yasayı çiğneyenler demek istiyorsun.

Evet yazılı yasa var ortada. Buna aykırı davranıyorsunuz. Bu aykırılığınız, kendi haklılığınıza dayanan, ama bir gücü ifade eden, bir çıkışı gerektiriyor. Yani bir toplumsal meşruiyetle bütün yasaları altüst ediyorsunuz sanki. İhtilal oluyor o alanda, doğru mu bu?

Tabii tabii. İşte onun için çok önemli diyorum ben. Hatta senin bu söylediğin şeyleri ben kendimden yarıtlamak istiyorum. Yani daha gündelik sözcüklerle vurgulamak istiyorum. Ben çok heyecanlandım yaşadığım şeylerden. İki gün sonra, İkinci Çalışma Mahkemesi'nden çok olumlu, çok güzel bir karar çıktı. Bunlar hep kazanılmış sonuna kadar, yani" meşruiyeti dişıyla tırnağıyla, direnişle kazanmanın çok olumlu, çok güzel göstergesidir. Bunun çok güzel bir yansıması çıktı İkinci Çalışma Mahkemesi'nden. Bence bu yasal bir kazanımdır, haktır. İşçiler içinde çok hoş bir şeydir. Yani sen haklıysan, dayanışıyorsan ve yazılı yasaları, bir anlamda gözardı edebiliyorsan. Yasalar çok çağdışıdır, değiştirilmesi gerekir. Artık yorumlanamaz bile. Bir sürü saçmalaktır. Onlarla gerçekten başa çıkmak zorundayız. Paşabahçeli'ler bunu yaptılar. Bu hepimiz açısından çok önemli bir başarıdır.

Benim doğum günümdü. Doğum gününde insanlar armağan almaya alışıkrlar. Ama bu doğum günümde çok önemli bir armağan gördüm. Gördüm fiilini kullanıyorum. Bu kapitalist sistemde arada çok hoş şeyler olabiliyor. Bir işçi direnişine, eğer 15 milyon verebiliyorsanız, iki tane gemi kiralanabiliyor. İşte ben doğduğum günün yıldönümü dediğim bir sabahta Beşiktaş'taydım ve Paşabahçe'den iki tane geminin Paşabahçe işçileriyle Beşiktaş'a yanaştığını gördüm. İçim içime sığmadı. Çok çok güzel bir armağandı benim için.

Bu güzel söyleşi için teşekkür ederim.

DİSK GERÇEĞİ

İlhan Akalın

Sendikal düzeyde bir canlılık yaşanıyor. Bir tarafta direnişler, grevler ve toplu sözleşme imzalamaları sürerken diğer tarafta DİSK ve bağlı sendika yöneticileri aklandı.

Önce, Zonguldak maden işçileri direndiler, yürüdüler ve sözleşme imzaladılar. Ardından diğer işkol-ları geldi. Dün tekel işçileri, bugün yol işçileri. Önce demir çelik işçileri, ardından demiryolları işçileri sözleşme imzaladılar. Köy Hizmetleri Genel Müdürlüğü'nde çalışan 75 bin işçinin toplu iş sözleşmesi imzalandı. Ankara'da düzenlenen törende konuşan Türk-İş Başkanı Şevket Yılmaz, kazanımlardan övgüyle sözetti. Bütün bu olup bitenleri basınımız büyük puntolarla, "direniş", "grev", "anlaşma" başlıkları altında verdi.

Görüntüyü tamamlamak için iki eylemden daha söz etmek gerekiyor. Birincisi ve önemlisi Paşabahçe işçilerinin direnişi. Yakın geçmişte ilk kez, işçiler toplu pazarlık için değil, işten çıkarılan arkadaşlarının yeniden işe alınmaları için direniyorlar. Direnenler sadece işçiler değil yanlarında aileleri de var. Benzer ikinci olay da METAŞ'ta yaşanıyor. Paşabahçe işçileri sonuca ulaşmak için sınıf güçlerini hareketle geçirirken, METAŞ işçilerinin umudu Turgut Özal.

Direniş ve grev yapılan, ama sonuçta özellikle sendikacıların yüzünü güldüren toplu iş sözleşmelerinin imzalandığı işyerlerinin tamamı kamuya ait. Bu işyerlerinin işvereni de devlet. İşveren vekilleri her ne kadar işveren sendikası görünüyorsa da, aslında hükümet, hükümetteki devlet bakanları. Özal hükümetleriyle başlayan Devlet Bakanlığı dönemi devam ediyor, kamu işyerleri bu devlet bakanlıkları arasında bölüştürülüyor; bir tek kuruluşla ilgili olabilen devlet bakanı bile var.

Yaygın olmayan, bir başka deyişle toplu sözleşme görüşmeleri ve sonuçlanmasında niza çıkmayan, ya da yok sayılan işyerleri ise, özel teşebbüsümüze ait işyerleri. Bu işyerlerinin büyük patronları, halka sempatik sunuluyor. En büyüklerinden birisi, güldürü ustalarına taş çıkartırcasına şov yapıyor. Bir diğeri, muhalefet liderlerine mektup gönderiyor ve işten çıkartmalara karşı çıkılmamasını isteyen en yaşlısı ile, kültür yaşamında, özellikle İstanbul'lulara hoş vakitler yaşatan burjuvazi bu kavgada yok sayılıyor. Sanki, işçi denilince kamu kuruluşunda çalışanlar, işveren deyince de işveren sendikalarının yöneticileri, onların arkasında ise devlet bakanları var.

Sol basında ne var: Haması işçi sınıfı mücadelesi nutukları, satılmış sarı sendikacılar edebiyatı.

DİSK ve bağlı sendikalarının 1960'lı yıllardaki örgütlenme alanlarına dikkat edilirse, geleneksel sendi-

kacılık örgütlenmesinin dışında olduğu görülür. Ü işkolunda, metal, lastik ve kimya sanayi işkollarında, İstanbul ve Kocaeli bölgelerinde varlık gösterdiği gerçeği, DİSK'in geçmişi ve geleceği konusunda biz ışık tutuyor. DİSK, ekonomik gelişmenin devlet-öze sektör rekabetinde, sendikal plana denk düşen uygulamasıdır.

Bugün burjuvazi, kendisini palazlandırıp büyüten, kamburların birinden daha, kamu kuruluşlarından, kurtulmak istiyor. Bu işi yapmaya Turgut Özal aday oldu ve oldukça yol da katetti. Özal'ın vazgeçmezliği buradan kaynaklanıyor. Özal, önce başbakan sonra da cumhurbaşkanı olarak, patronların ücretli olduğu dönemden daha fazla hizmet verdi. Özal'ı Başbakan Mesut Yılmaz'a karşı çıktığı ücret zammı konusunu, Vehbi Koç, muhalefet liderlerine aynı tor da mektupla ifade ediyor. Kamu kuruluşu işçilerin verilen yeni zamlar, özel sektör işçilerini dolaylı olarak ilgilendiriyor. Türk-İş'in özel sektörde çalışan işçilere yönelik önemli istemleri bulunmuyor, ama patronlar, Türk-İş yöneticilerinden daha duyarlı.

Bu duyarlılık 1960'lı yıllarda daha da fazlaydı. İ tüketime yönelik tüketim mali üretiminin hızlığı, b sektörlerde çalışanları örgütleyen DİSK'e ücret zammı konusunda cömert davranmayı getirirken, kamu da örgütlü Türk-İş yönetimi, iktidarlardan eşdeğer zamlar koparmanın yollarını, "bizi beslemezsenez, kamu münist sendikacılar kamuda da örgütlenir" diye sızlanarak koparıyordu. DİSK'e yönelik, DİSK'in yüksek ölekte ücret zammı alan sendika olmasından kaynaklandı. Ne var ki, DİSK'in örgütlenme diye bir sorununu olmadı, var olanla yetinmek, var olanı erişilmez zor konumda korumaktı. Bu konum, bir politik örgüt yönetimiyle pazarlıkta güç gösterisi, pazarlık için gerekli ve yeterliydi.

12 Mart sonrasında güç dengeleri değişti. Artı DİSK yönetiminin, DİSK'in bu imajını koz olarak kullanabileceği politik bir odaklanma yoktu.

Daha doğrusu bu odaklanma ile DİSK yöneticiler göbek bağını kesmişler ve düşmana kardeş olmuşlardı. Ayrıca, DİSK imajı, DİSK yönetimini ülke çapında örgütlenmeye zorluyordu. Bu örgütlenmede, bağınsız sendikalar ile Türk-İş'de federasyonların dağılımı ile ayrılan metal iş kolu sendikaları ve nihayet, İsrail Abdullah Baştürk'le eş anlamdaki Genel-İş'in adı anmak gerekiyor.

70'li yıllarda DİSK iki özelliğini birden yitirdi. Özel sektörde örgütlenmeye Türk-İş de ağırlık verdi ve devlet yöneticileri-işveren ikilisiyle birlikte yet sınırlarını genişletti. DİSK'in özel sektörde tek örgüt kelili kırılırken, aynı zamanda çok ücret zammı aldı

sendika hüviyetine de darbeler indirildi. "DCM'yi ezdik sıra MESS'de" sloganı gerçeği yansıyordu. DISK yönetimi, kuyruğuna takıldığı politik görüşün ayımsızlığıyla üye sendikaların prestij ve üye kaybını hızlandırdı. Ve 80' Eylül'üne böyle gelindi.

Eylül darbecileri, DISK'i başlangıçta yanlış değerlendirdiler. Bu değerlendirme ile başlangıçta DISK yöneticilerini 'korumaya' aldıklarını açıkladılar ve koruyucu davrandılar. DISK'in 'sırça köşk' olduğu kısa sürede anlaşıldı. Anlaşılmasıyla birlikte koruma işkenceye dönüştürüldü.

DISK yöneticileri zindanlarda işkencelere viğitçe göğüs gerdiler, 4-5 yıl hapis yattılar, bugün beraat etmiş durumdadır. Bu sonuç aynı zamanda DISK ve üye sendikalarının açılmasını sağlıyor. Mal varlıklarına sahip olmaları da kesin. Bana göre işin hukuki yanı önemli değil, çözülmek zorunda.

DISK hakkında kişisel görüşlerim vazının bütünlüğü içinde var. Yazıyı bir kaç soruyla bitirmek istiyorum. Ancak önce Devlet İstatistik Enstitüsü'nün rakamlarıyla bir tablo çizmek istiyorum. 1989 yılında 24 bin kamu işyerinde 963 bin işçi çalışırken, 450 bin

özel sektör işyerinde 2 milyon 300 bin işçi çalışıyor. 1988 ve 1989 yıllarında kamu işyerlerinde yapılan sözleşmelerle, tüm kamu çalışanları hak elde ettiği halde, aynı dönemde özel sektör işyerlerinde toplu sözleşmelerden yararlanan işçi sayısı 579 bin. Bu sayı özel sektörde çalışanların beşte biri kadar. Ve özel sektörde sendikal örgütlülüğün etkinliğini göstermeye yeterli. Bu tablo aynı zamanda, yıllardır, Türk-İş'de örgütlülüğü savunanların görüşlerini yeniden gözden geçirmeleri gerektiğini ortaya koyuyor. Bu tablodan sonra şu sorulara yanıt aranması gerektiğini düşünüyorum:

DISK üyesi sendikaların örgütlenme şansları var mı?

Hemen tüm işkollarında, özellikle de metal işkolunda örgütlü bağımsız sendikalar DISK'e nasıl bakıyorlar?

Tabanı ve yönetimlerinde sosyal demokratların egemen olduğu Türk-İş'e bağlı bazı sendikalar DISK hakkında ne düşünüyorlar?

Türk-İş'de örgütlenmeyi savunan bazı DISK üyesi sendika yöneticileri aynı düşüncedeler mi?

CAN ŞENLİĞİ BAŞLADI !

91' Ocak'ında Ankara Ekin Tiyatrosu'ndan ayrılan altı kişinin kurduğu Canşenliği Oyuncuları, 24 Ağustos 1991, Cumartesi günü ilk oyunlarını açık havada, gecekonduların yoğun olduğu Keçiören-Kuşcağız'da sergilediler. Hemen her yaştan, kadın, erkek ve çocuklardan oluşan 200'e yakın kişilik bir kalabalık oyunu ilgiyle izledi. Alışılmışın dışında bir gün geçirdiler. Pazar günü Atapark'ta ise 700 civarında seyirci vardı.

Bugün Türkiye'de tiyatronun, toplumun elit bir azınlığı için yapıldığını vurgulayan grup elemanları, tiyatroyu toplumun tüm kesimlerine, özellikle de çalışan, üreten emeğiyle geçinen insanlara götürmek için çalışmalara başlamışlar. Türkiyede uzun yıllardan beri yapılmayan "Sokak Tiyatrosu" nun ilginç bir örneğini Kuşcağız yaşayanlarına sunan Canşenliği Oyuncuları, bu insanların hergün karşılaştıkları problemleri ve çarpıklıkları, tiyatronun kendine has o güzel, etkili diliyle anlatıyorlar.

Küçük aksaklıklara, teknik imkansızlıklara rağmen, eğitim olanakları kısıtlı, düşük gelire sahip gecekondu insanlarına, hiç bir maddi karşılık beklemeden, burjuva yaklaşımları bir kenara iterek tiyatroyu getiren Can Şenliği oyuncularını bu seçimlerinden dolayı kufluyor, başarılar diliyoruz.

Canşenliği Oyuncuları'nın, semte dağıttıkları duyuru.

'GECEKONDU'

- Sokak Oyunu -

CANŞENLİĞİ OYUNCULARI

Yer	Tarih	Saat
1- KUŞCAĞIZ, Pazar Yeri	24 Ağustos 1991	18.00
2- ATAPARK Merkez (Sun Durak)	25 Ağustos 1991	18.00

Temmuz ayının son günlerinde Dikili Festivali çerçevesinde düzenlenen, "68 Kuşağı-Liberalizm-Yeni Ufuklar" konulu Panel'de Yalçın Küçük'ün yaptığı konuşmanın bant çözümünü yayımlıyoruz.

68 KUŞAĞI

Değerli arkadaşlarım,

Şu anda masa etrafında bir rastlantı eseri, belki de rastlantı değil, 1968 yılında ODTÜ'de beraber olmuş 3 kişi var. Ben o sırada öğretim üyesiydim, Iskender arkadaşımız öğrenci birliği başkanıydı. Erdal arkadaşımız da öğrenciydi. Türkiye'de 68 kuşağını -çok dar anlamda alırsanız- Orta Doğu Teknik Üniversitesi olarak görürsünüz. Bir rastlantı olarak üçümüz de oradan geliyoruz.

68 Kuşağıyla ilgili bir panelde, çok zaman gerekli olan bir unsur eksik bugün. O unsorda 'günah keçisi'. Toplumlar da zaman zaman bir günah keçisi seçilir ve toplum tüm günahları için onu taşlar. Bugünü düzenleyenler anlaşılabilir günah keçisi olarak Yavuz Çizmeci'yi seçmişler. O da son anda uçağına binip, başka bir yere gitmiş.

Ben bu panel canlı olsun diye konuşmanın belli aşamalarında sizin taşıyacağınız ya da siz taşlamazsanız benim taşıyacağım bir yığın kişi bulacağım. Bundan hiç kuşkunuz olmasın.

İlk konuşma bana verildiği için çok kısa bir hatırlatma ve tarihçe yapmak durumundayım. Çünkü kuşak tarihseldir. Ve konuyu o tarihselliğin içinde görmek istiyorum.

Nedir bu 68 kuşağı? Bir defa "68 kuşağı" Türkiye açısından biraz yapay bir değerlendirme. 68 kuşağı daha çok Batı Avrupa açısından anlamlı bir değerlendirme oluyor. Bunu konuşmamın seyri içinde biraz daha açma fırsatı bulacağım. Önce bir tarif vermek istiyorum. Bilimsel bakış açısından, marksist estetikte hep tipolojiyle hareket edilir. Bu biraz soyutlamadır, biraz yapaydır ama biraz da gerçekçidir.

Bana göre, 68 kuşağı ezilmeye karşı olan bir kuşaktır. Ama şimdi tarih de aradan geçen yıllar da gösteriyor ki, 68 kuşağı 'ezmeye' karşı olmayan bir kuşaktır. Biz çok zaman bunu ihmal ederiz. Her ezilmeye karşı olanların aynı zamanda da ezmeye karşı olduklarını düşünürüz. Bu kuşaktaki insanların bir kısmı 68'li yıllarda Batı Avrupa'da ezilmeye bir tepki olarak ortaya çıktılar ve sonra o tepkilerini belli ideolojilere, belli planlara, belli programlara, belli örgütlülüklere götüremeyince, ezenler arasında yer almayı tercih ettiler. Çünkü çıkışlarında ezilmeye karşı bir yan yoktu. Buradan bir ders çıkartıyorum: Hiçbir zaman tek başına, ezilmeye karşı olanlara yüksek bir değer vermemek lazım. Aynı zamanda ezilmeye karşı

da olmak lazım.

Şimdi bu 68 kuşağını biraz minimize etmek üzere buradayım. Yani öyle tesadüfen çıkmıyor. Türkiye'de de öyle çok fazla değil, bu Batıların ortaya çıkarttıkları ama, ben izninizle çıkışının da tarihsel olduğunu, tesadüfi olmadığını anlatmak için, şöyle satır başlarıyla o kuşağı size anlatmak istiyorum.

Bir: Türkiye'de son 30 yılı alacak olursanız, 68-70'e kadar bütün kuşaklar için bir yükseliş, 70'ten sonra ise bir düşüş vardır. 1950'lerin ortalarından itibaren alacak olursanız, 1955'lerde içinde Turhan Feyzioğlu, Aydın Yalçın, Muammer Aksoy'un olduğu Türkiye aydınının Forum hareketi vardır. Bununla beraber Türkiye'de ilk defa kurulmuş olan Fikir Klubü vardır. 56-57-58'lerde bir yükseliş ve toplumu sarsan bir hareket. İlk defa SBF'de kuruldu.

60'lı yıllardan sonra adını Sosyalist FK haline getirdi. Daha sonra Sosyalist F.K. Federasyonu oldu. Bugün Türkiye sol politikasında olanların çoğu, bir şekilde fikir kulübüyle ilgilidir. Daha sonra FKF haline geldi. TIP'in gözetimi altındaydı, 68'de sanırım son genel başkanı Doğu Perinçek'ti, ondan sonra Ertuğrul Kürkçü oldu ve Dev-Genç'e dönüştü.

Bu tarih bir yükseliş tarihidir.

İkincisi: 1950'lerin ikinci yarısında öğrenci gençliğin demokratlaşma hareketi vardır. Türkiye Milli Talebe Federasyonu (TMTF) hareketi vardır. İlk defa Türkiye gençliğinin polisle çatıştığı bir hareketti. Ben hem Fikir Kulübü'nün ve hem de onun içindeydim. Bir tarafında yönetiyordum. 1960 yılının başında hep böyle bir yükseliş vardır.

1961-62 yılına gelindiğinde; yeni kuşakların küçümsediği bir büyük olay var. Bana göre Cumhuriyet Tarihi'nin en önemli olaylarından birisi Türkiye İşçi Partisi'dir. Birinci TIP çok büyük bir yol açıcudur. Derin değildir, çok devrimci değildir ama büyük bir canlanmadır. 1960'lı yılların TIP'ini ancak bugünle mukayese ederseniz önemini anlayabilirsiniz. 1960'lı yıllarda burada, Ege'nin her köyünde, kendini şu veya bu şekilde ama mutlaka sosyalist sayan en az üç insan vardır TIP ile beraber.

Bu arada Dış dünyanın etkilerini de göstermek istiyorum. 1959'da umulmadık bir zamanda Küba Devrimi vardır, 1957'de insanlığın çok büyük bir başarısı olan Sputnik vardır, 61-62'de Sosyalist sistemin uzaya ilk defa adam göndermesi vardır.

‘Kapitalist sistemle, sosyalist sistem arasındaki 1950-60 dönemindeki yarış hep sosyalizm lehinedir. Bu dönemde hep sosyalizm ve devrim lehine bir büyük dalga vardır. Bugün baktığımızda bunlara beğenmeyebilirsiniz ama geçmişte baktığımızda 50'lerin ikinci yarısından itibaren her yaprak sola, her yaprak devrime doğru sallanmıştır. ABD emperyalizmine karşı Vietnam halkının, büyük ve yiğit mücadelesi vardır. Türkiye gençliği ve Orta Doğu Teknik Üniversitesi Vietnam halkının Amerika'ya karşı her kurşununun ardından sonra bir zafer çığılığı atmıştır. Evrensel bir zafer dönemi gelmiştir. Herşey devrim ve herşey sosyalizm üzerinedir ve 68 kuşağı benim hoca olduğum Orta Doğu Teknik Üniversitesi'nde, okulu -böyle pide, lahmacun değil- devrim de devrim yazılı o büyük pankartlarla süslemişlerdir.

Tarihsel gelişimimizde size biraz hatırlatmaya çalıştığım 68 kuşağı budur. Avrupa ile Türkiye arasındaki önemli bir farktır. Türkiye bunu canlı olarak duymuştur ve buradan çıkmıştır 68 kuşağı. Bundan sonra da 68 kuşağı Türkiye'de emperyalizme karşı, ezilmeye karşı, büyük bir yükseliştir. Arkasından TIP'i ile, Dev Genç'i ile, THKPC'siyle, THKO'suyla, Vietnamı'yla Uzaya giden uzayda Amerika'yı yenen dünya sosyalist sistemi ile, Küba Devrimiyle çok büyük ve inanılmaz güzel bir on yıldır. Batı Avrupa'daki 68 kuşağı, hiç önemli birşey değildir. Hiç bir perspektifi yoktur.

68 Kuşağı lafı 1848 devrimlerinden sonra uydurulan bir laftır. Esas laf "karakütüa" denilen laftır. Tıpkı komünal lafından önce Avrupa'da, Fransa'da 48'liler lafı çıkmıştı. Onlar kırmızı fular takarlardı, sakalları vardı, farklı yaşarlardı. Sürülerden ayrı yaşarlardı. 68 kuşağını bugün yolda görseniz tanıyamazsınız ama onları tanurdınız.

1848'lerden sonra hiç kimse 1848'in Avrupa'daki son büyük dünya devrimi olduğunu bilmiyordu. Dünya burjuvazisi 48'den sonra "Bir daha Asla!" dedi. Bir daha Avrupa o günlerdeki gibi devrimle sarsılmayacak dedi. Bütün krallıklar düşmeyecekti. Paris'in arka sokaklarında "Aaa o kralı mı, arıyorsunuz, şu sokakta oturuyor" lafını duymamak için, burjuvazi "Bir Daha Asla!" dedi. 1968-70'den sonrada, hem dünyadaki tekeller düzeni hem de Türkiye'deki burjuvazi "Bir Daha Asla" dedi. 20 yıldır işlenen düşünce bir daha o 60'lı yılları yaşatmamaktır. Nedir onlar? 12 Mart, 12 Eylül..bir büyük iç savaş.

Bana göre Türkiye bir takım uzun iç savaşlar yaşamıştır. 1806-1826 bir içsavaştır. Yeniçeri güruhu, yani gerici ordu temizlenmiş, yeni bir dönem başlamıştır. 1903'te, 1926 bir iç savaştır ve arkasından Cumhuriyet kurulmuştur. Yine bana göre, 68 ile 78-80 arası bir iç savaştır. Yeni ilan edilen bir iç savaş daha var. Ondandır birazdan bahsedeceğim.

Hergün sokaklarda ölümler vardı, bir ekonomik kriz, bir iç savaş. Sovyet-Çin ayrımı dönemleri vardı ve bu dönemde insanlar bir umutsuzluğa ve inişe girmişlerdi. O inişle birlikte de adına 68 kuşağı denen

kuşak, kendi kendisini reddetmeye başlamıştır. Bu da tarihseldir. Bu birkaç kişiyle sınırlı bir iniş değildir. Sadece Cavit Kavak, sadece buradaki tartışmada yer alamayan Yavuz Çizmeçi değil, bir yığın insan var. Biz birazcık kaba, birazcık grotesk olanlara bakıyoruz hep. Bir de böyle yavaş yavaş hergün dönen, hergün yolundan vazgeçenler var.

Herkes kendine bir misyon biçer. Benim de kendime biçtiğim bir misyon var o da; umut vermek. Topluma umut verip, ona mümkün olduğu kadar direnç aşılacak, kötü yönlerin kalıcı olmadığını söylemek. Yıllardır yaptığım budur. Bugünkü konuşmamın ilk bölümü burada bitireceğim. Yalnız şunu söyleyeyim, sadece bugün ANAP'ta yer alan, sadece zengin olanlar değil, 68 kuşağı içinde çok daha yaygın bir dönme ve kendini bırakma var. Çok daha yaygın sürüşme ve teslim olma var. Bunları veri alanlarla ve abartanlarla çok ciddi kavgalarım vardır. Ve her yerde de bu kavgaları yapmaktan çekinmem.

Sürekli bir takım öcüler ya da günah keçileri yaratılıyor. Bir müddet 141-142, o kalkacak, anti-terör yasası. "Anti-Terör Yasası" diyecek hepinizin okuduğu Cumhuriyet Gazetesi, "o kadar kötüdür, daha kötüsü yoktur, Kürtçe bile yasak." Büyük basın, "aman efendim işte sansür kararnamesi çıkar, şu çıkar, bu çıkar bize karşı.." Büyük basınla hiçbir ilgisi yok. Artık büyük basın bir zenginler, tekeller organıdır. Anti-terör yasasının büyük basınla hiç alakası yok. Zaten o sırada bakanda söyledi "aaa..." dedi, "bunlara bak, nasıl insanlar bunlar, kendilerine alınıyorlar".

Ortadoğu Teknik Üniversitesi o sıralarda güzel bir kampüstü ve herkes herkesi tanırdı. Bu yükseliş döneminde de bir kafeterya vardı. Biz hocalar orada yemek yedik. Rektörlüğün yaundaydı. Rektörde Kemal Kurdaş'tı. İlk zamanlar genç arkadaşlarım Kemal Kurdaş'a karşı büyük bir kampanya yaptılar. O 27 Mayıs'ın bakanıydı. Bizde rektörlüğe yakın olan hocalar kafeteryasındaydık. Bize de iyi yemek verirdiler. Bir de komi vardı. Biraz saf, iyi niyetli 30 yaşından sonra garson yardımcısı olmuş. Biz ona çok sempati duyardık. Kendini ispat etmek istiyordu. Sempati duymamızın bir nedeni de adının Satılmış olmasıydı. Hergün genç arkadaşlarım rektörlüğün önünde bağırdıkları. Satılmış Rektör!. Satılmış Rektör! diye. Genç arkadaşlarım bağırdıkça bizim komi Satılmış utanır, "ben bunu yapamam" derdi. Bugünkü basında bunları hatırlatıyor. Anti-terör yasası çıkıyor, büyük basınla ne alakası var. Sansürün büyük basınla ne alakası var. Devletin Basını bunlar, devlet ne istiyorsa onu yazıyorlar.

Türkiye'de dönme ilk defa olmuyor. İlk büyük dönme dönemimizden bir tanesi taceyyi-evvel, ilk hoca-baş öğretmenimden denen Ahmet Mithat Efendi'dir. Ahmet Mithat Efendi'nin Mithat sözü Mithat paşadan gelir. Mithat Paşa'nın yetiştirmesidir. Ama yenilikçilere "dekadan" (köksüz) demiştir sonrada. Mithat Paşa'nın ölümü için kitaplar yazmıştır "doğrudur" diye. Ahmet Mithat Efendi dönmüştür ama bu yol bitmiş-

tır. Türkiye'deki yenilik hareketi devam etmiştir. Bütün Hürriyet ve İtilaf hepsi İttihat-Terakki'den ayrılan insanlardır. Ali Kemal, Prens Sabahattin İttihat Terakki'dendir. Hatta Komünist Partisinin kurucularından Mustafa Suphi'de İttihat Terakki'dendir. Onu dönek diye saymıyorum. İttihat Terakki'den bir yığın insan dönmüştür. Ama bu güzel yolda bu toprakta yürüyenler olmuştur. Tarihimiz dönekler tarihidir. Bütün toplumların tarihinde de bu vardır. Ama dönekleri ön plana çıkartırsanız hiçbir yere gidemezsiniz. Vedat Nedim dönmüştür. Bütün belgeleri polise vermiştir. Sadettin Alptek dönmüştür. Her dönemde toplum iyi fiyat ödemıştır. Döndüğü anda devlet ona radyoyu teslim etmiştir. "Solu iyi bilir, iyi ayıklar" diye. Şevket Süreyya dönmüştür. 1951 tevkiyatında çoğu komünist olarak girmişlerdir. Hümanist olarak çıkmışlardır. Ad vereyim. Ruhi bey, Vedat bey, Ahmet Arif, hepsi örgütlü mücadeleyi bırakmışlardır, başkaları almışlardır. 68'liler 12 Mart'ta hapse girmişlerdir, sonra bir daha hapse girmemenin ilmini yapmışlardır. Altan Öymen uçak kaçırmadan sanık olarak içeriye alınmıştır. Şimdi neler yapıyor. Çocuklarının düğünlerini Hilton Oteli'nde yapıyor. Ama bu mücadele devam ediyor. Bu mücadele Türkiye'nin her tarafında devam ediyor (Alkışlar). Oraya bakacağız. En çokta bu bölgede devam ediyor. Şaşıyorlar, şaşıyorlar. Sosyalist Parti'nin genel kuruluna Küba Komünist Partisi Merkez komitesinden birisi gelmişti. Buluştuk. Şaşırdı Türkiye'deki anti-emperyalizme. Şaşırdı dirence. Turgut Özal da şaşıyor. "Dünya'nın her tarafında 1 Mayıs kutlamaları bitti" diyor. Türkiye'de bitiyor.

Demek ki insanlar dağlarda şehirler de hapishanelerde... Bu toprak bunu çıkartıyor. Yoldan ayrılanlara gözyaşı dökme zamanı değil. Bunlar için en güzel sözü Nazım söylemiştir. Bunlara Ne yazık, bunlar beşinden atlıların arkasından koşamayacaklar.

Ne güzel bir yaşamdır ki devamlı beyaz atlıların peşinden koşmak. Herkese inanmadığım tanrım hep bunu nasip etsin!

2. Tur : Türkiye'de demokrasinin hiçbir şansı yoktur. Parlemonun hiçbir önemi yoktur. Türkiye'de liberalizm olmaz. Hedeflerimizi çok açık tek tek koyalım. Liberalizm nedir? Liberalizm rekabetçi kapitalizmde kendi içinden çıkan tek tek firmalardan çıkan devlet gibi şemsiye olan baskıcı ...sınırlama hareketidir. Devlet bugün inanılmaz ölçüde büyümüştür. 80'lerde bazı 68'liler, Murat Belge gibi, sivil toplum dedi bıraktı. Nedir sivil toplum? Devletin altında sivil toplumlar olacak. Odalar Birliği, Kilise, dernekler falan falan. Söylenen budur. Teoride de budur. Şimdi arkadaşlarım çok açık söyleyelim. Odalar Birliği devlettir. Gameda devlettir. TÜSIAD devlettir. Devletin parçasıdır. Devlet yönetiyor. Bu yıl TÜSIAD Cumhuriyet Gazetesi'ne ödül verdi. Artık ödülleri Cumhuriyet Gazetesi alıyor. İnanılmaz birşey. Cumhuriyet'te Meral diye bir kız vardı. 15 gün önce TÜSIAD ödülünü aldı. Geçenlerde işittim ekonomi seksiyonunun

başına getirilmiş. Böyle şey olmaz. Devlettir. Ödün vereceksin, ekonomiyi de ona bırakacaksın. Devlet işidir. TÜSIAD'la ne demokrasi olur ne liberalizm olur. 12 Mart faşizminde kurulmuştur. Bizim işimiz devleti küçültmek değildir. Devletin bütün baskı imkanlarını ortadan kaldırmaktır. Bundan sonra devlet kalır mı ortada o bizim sorunumuz değildir. Orduya, "Cuntacılık" falanmış. Bu ordunun genç subaylarını tekellere bırakmamak gerekir. Onları etkilemek lazım. 70'li yılların en önemli örgütlerinden birisi Pol-Der'dir. Devleti ikiye bölmüştür. Yapabilirseniz bir daha Pol-Der yapacaksınız. Yapabilirseniz bir zamanlar Uğur Mumcu'nun, İlhan Selçuk'un yaptığı gibi genç subaylarla iş yapmaya kalkacaksınız. Baskı aracını etkilemeye çalışacaksınız. Uğur Mumcu, İlhan Selçuk vazgeçti diye biz vazgeçmeyiz. Bu toplumda inatçı insanlarda var. Kimdir Hasan Cemal? Devrim gazetesinin yazışları müdürüdür. Devrim nedir? Doğan Avcıoğlu'nun genç subaylarla iktidarı almak için kurduğu bir örgüt gazetesidir. O vazgeçer biz vazgeçmeyiz. Orduyla gelin iktidara demiyorum. Ama hiç bir zaman "tukaka, tukaka" demeyelim. Orduculuk kötü demeyelim. Sakıp Sabancı orduculuk yapacak, paşalarla oturup kalkacak, o paşayı, bu paşayı kendisi tayin edecek, emniyet genel müdürleri tayin edecek. 12 Eylül'ün Ünal Erkan'ı, Ankara Emniyet Müdürü sonra İstanbul Emniyet Müdürü sonra birden bire emniyet genel müdürü olacak ve siz bunlarla ilgilenmeyeceksiniz. Ankara'da ölen çocuklar, İstanbul'da ölen çocuklar, cezaevlerinde, emniyetlerdeki infazlar, hepsini unutacağız, böyle şey olmaz, hiçbir şeyi unutmayacağız. Onlar da unutmayacak, bizler de unutmayacağız. Unutma insanlaş! 10 gün kadar önce ben bir basın açıklaması yaptım: Türkiye devleti iç savaş ilan etti. Vedat Aydın'ın ölümü, İstanbul'daki genç arkadaşlarımızın evlerinde öldürülmeleri. Devletin yaptığı şudur: Devlet, DGM'ye ihtiyaç duymuyor. İç savaş ilan edip infaz ediyor. 10 gün önce devlet başkanı ne dedi? İnde vururuz dedi. Bir devlet başkanı bunu söylediği an bu iç savaş ilanıdır.

SHP birşeyler yapıyor. SHP'nin solunda olanlar "daha iyi SHP" olmak durumunda değildir. Daha iyi SHP, SHP olacaktır. Türkiye'nin alanları daralmıştır. SHP'nin her zaman kendine has fonksiyonları olacaktır. Öbür tarafta da olacaktır. Ama onun dışındakileri çok ciddi bir mücadele bekliyor. Bu mücadelede çok çeşitli cephelerde bekliyor. Türkiye'nin geldiği dönem, 1990'lı yılların sonunda Türkiye, ekonomik düzeyi açısından değil, ama insanın niteliği açısından, solunun güçsüzlüğü açısından, aydınının bitmişliği açısından ya bu 10 yılın sonunda bir Amerika olur, ya da Türkiye yepyeni bir düzen kurar, bölgeyle, bu bölge içinde. Şu andaki açılış olan kavga budur. Ve Türkiye bu 10 yılda dünyadaki en şiddetli, en güzel, en kahraman, en hain bir mücadelenin içine giriyor. Bazı eski değerlere sahip çıkmak, yeni değerler yaratmak ve bunları yüceltmek gerekiyor.

GEÇERKEN BİR ÖMRÜN İÇİNDEN

Sevgilim, gençömrümün tutsaklık yılları boyunca
pek çok kez konakladım
ölümün ıssız kıyılarında...

Zaman oldu,
zulmün hoyrat ellerinde liğmelenirken bedenim
loş koridorların gergin karnında patlayan
birer çığlık oldu acılarım
güngörmemiş sızılarım
ama sevdanın gül iklimine olan inancımı yitirmedim
basarak direncin çıplak omuzlarına yalınayak
direndim...

çünkü, onurlu bir kavganın sıra neferiydim...

Zaman oldu,
asılıyken çıplak gövdem
bembeyaz bir gül gibi
gecenin katrankarası yüzüne
yaktı dudaklarımı
kendi kanımın tuzlu tadı
ama yılmadım
çünkü iyi biliyordum ki
zamanı geldiğinde
küçük bir çocuğun karanfil kokulu elleri
aralayacaktı günün üzerine düşen
bu katrankarası perdeyi...

Zaman oldu,
postal darbeleriyle ezilmiş gövdem ile
fırlatılıp atıldım körkaranlık hücrelere
çığıklarım düğüm oldu Mamak tabutlarında
dost çığıklarına
hüzün pınarları kaydadı
acıyı emziren gözbebeklerimde
hırsımdan ağladım...

ama karamsarlığa kapılmadım
çünkü iyi biliyordum ki
her düğümün çözülmek için düğüm olduğu gibi
dönüşecekti her karanlık ta
zamanı geldiğinde aydınlığa
bu nedenle sığınarak yüreğimin pınar serinliğine
kenetledim ellerimi gülyüzlü dirence...

Zaman oldu,
hasret rüzgarları harmanladı
yüreğimin sığındığı tüm limanları
ve kaç geceyarısı
çığlık çığığa geçtim anıların içinden
tutabilmek için
yağmur yüzlü ellerinden...

Tutabilmek için yağmur yüzlü ellerinden
gülyüzlü sevinçler sağıltım sevgilim
acının kirmeninden
acılar sağıltım sevgilim yüreğimin derinliklerinden...

Ama hiçbir şey
ne acının en koyusu
ne de sancının dipsiz kuyusu
eksiltemedi insanlığımı,
zulüm vurdukça deli dalgalarını
gençömrümün kıyılarna
yemyeşil bir sürgün daha verdi bedenim
direncin özgür kollarında...

ÇIĞLIKLARDAN BESTELENEN MARŞ

Hasip Akgül

İnsanları devrimci olmaya çeken cazibenin açıklaması nedir? Elbetteki toplumsal ve sınıfsal nedenler, bir insanın devrimci oluşunun ilk belirleyicileri. Ama sorunun yanıtına buradan gitmek bizi eksikli bir açıklamaya götürecektir. Çünkü her türlü gereksinime doğuştan sahip insanların da devrimci kavgada olduğu, hatta çoğunun en önde koştuğu bilinir.

Bu cazibenin bir ahlak muhasebesiyle ortaya çıktığı söylenebilir. İnsanın kendisiyle barışık yaşayabilmesi için kendini iyi, dürüst hissetmesi ve kendisiyle övünebileceği davranışlar içinde olması önemlidir.

Devrimci demokrat, devrimci sosyalist... Bu kavramlar ise devrimciliğinin aşamalarını gösteriyor. Bazı insanlar birincisine, bazıları doğrudan ikincisine, bazıları da birincisinden ikincisine geçişerek devrimcilik yolunda bir aşamaya geliyorlar. Her insanın kendisiyle yaptığı ahlaki savaşın düzey ve şiddetine göre bilince bir devrimci tipolojiyi çıkarttığı ve bu tipolojinin niteliğinin de bu aşamayı belirlediği söylenebilir.

Bütün bunlar başlangıçta sorduğum soruya tümünden bir açıklama olmayabilir. O zaman sorumuzun bir gelişmişini sormamızın zamanı: Yeni İnsanın doğacağını söylediğimiz bir çağa eskimiş devrimci tipolojilerle gidebilir miyiz?

Her büyük devrim öncesi yeni bir devrimci kimliği görmek mümkündür. Devrim sonrasında 'yeni insan'ı bu devrimcilerin içinden çıkar.

Tarihe bakabiliriz. Fransa'da, sans-culotte'ların ve Jakobenlerin birleştiği yerde ortaya çıkan, modern anlamda ilk devrimcilerdir. Devrim sonrasında burjuvazi 'yeni insan'dır. Dünyanın ilk kez gördüğü bu yeni sima, dünyayı hiç görmediği bir çehreye soktu; insanlığın o yüzyıla kadar gösterdiği ilerlemeyi, o, bir yüzyıl içinde hem de katlayarak gerçekleştirdi. Bunu kendisiyle beraber tarih sahnesine çıkardığı işçi sınıfını çalıştırabilme becerisiyle sağladı. Henüz başlangıçta filizlenen yeni ahlak çok geçmeden çürüdü. Ahlak çürüyünce burjuvanın devrimciliği de gübreleşti. Ortada dolaşan şişko burjuvanın Robespierre'le ilgisi kalmadığı gibi, Fransız Devrimi'nde elbisesi yırtık, sağ memesi dışarda coşkuyla ve hırsıyla barikatın üstünde savaşan kadının da bugün borsa oyunlarına merak sarmış burjuva kadınla pek alakası kalmadı.

Sonra Rusya'da daha değişik bir devrimci tipi ortaya çıktı. Lenin ve yoldaşlarının öncüllerinden bahsetmek gerek. Bunlar çok ilginç insanlardı. 20. yüzyıl'ın başında Büyük Ekim Devrimi'ni yapacak devrimcilerin orjinleri 19. yüzyıl'ın ikinci yarısında ortaya çıktı. Yeni bir örgüt tarzları vardı. 'Konspiratsia' dedikleri yeraltı örgütü, uyguladıkları devrimci şiddete uygun geliyordu. Bunlar önemli bir gerçeği yakalamışlardı. Adaletsiz bu koca dünyaya saldırdıkça ken-

dilerini insan gibi hissedebileceklerdi. İlk eylemlerinde bunu hissetmişlerdi. Duydukları müthiş bir kin ve tepkiydi ancak bu, onlarda giderek bir saplantıya dönüştü. Devrimin bizzat kendisi, bir yaşam felsefesi olmuştu. Yani onlar için devrim tek ve sonul gerçektir; öncesi, sonrası yoktu 'şimdi'si vardı. Bunun doğruları, yanlışları, felsefi yüceliği ve politik fakirliği en güzel yine onların yaşam öykülerinde görülür. Bunlardan Neçayev'inki en tipik olanıdır.

1860'lar Rusya'sında bir öğrenci çevresinin lideri. Henüz ciddi bir örgütlemeleri olmadığı halde tavırları polisleri ürkütüyor. Neçayev arkadaşlarıyla beraber yakalayıp işkenceden geçiriliyor. Buraya kadar aşağı yukarı her devrimcinin başından geçenler. Bundan sonrası Neçayev türü devrimci karakterin özellikleri: " Genç adam ortadan kaybolmaya ve bunu kendisine ün kazandıracak bir olay haline getirmeye karar verdi. Yoldaşlarına, tutuklanmış bulunduğunu ve bilinmeyen bir kaleye götürüldüğünü bildiren bir not gönderdi. Notun Neçayev tarafından bir polis arabasının penceresinden fırlatıldığı ve sırada oradan geçen kimliği belirsiz bir öğrenci tarafından getirildiği söylenmişti. Bu öyküde inanılmayacak bir taraf yoktu, zaten öğrenci arkadaşları da üzerinde fazla durmadan inandılar. Zaman kaybetmeden onun serbest bırakılması için bir gösteri düzenlediler; o sırada Neçayev güneye doğru yol alıyordu. 1869 Mart'ında sahte bir pasaportla ülkeyi terk ederek devrim kurbanlarının son durağı olan İsviçre'nin yolunu tuttu." (1)

Sonra Neçayev, Cenevre'de Bakunin'i buluyor. Kendisini devrimci bir hareketin ele başısı ve "Rus Devrimci Komitesi'nin delegesi" olarak tanıtır. Neçayev Bakunin'i, Bakunin de Neçayev'i müthiş heyecanlandırır. İkisi kafa kafaya verip bildiri ve broşürleri hazırlayıp basmaya başlarlar.

Yurtdışından, Rusya'da bir hareketi yönettiği balonunu atan Neçayev'e, Bakunin de 12 Mayıs 1869 tarihli, "Avrupa Devrimci İttifakı" mühürlü, Michael Bakunin imzalı bir belge verir. Belgede "Bu belgenin sahibi Dünya Devrimci İttifakının Rusya seksiyonunu temsil etmeye yetkilidir. No: 2771" yazmaktadır. Böylelikle Bakunin, Neçayev dışında Avrupa'nın dört bir yanında kendisine bağlı 2770 devrimciyi koordine ettiğini bir şekilde anlatmış olur.

Kendilerini abartmada adeta yarışan bu iki devrimciye para da gerekiyor. Bu iş için, arkadaşları Ogevev ve Herzen'in Bakunin'e anlattığı olay biçilmiş kâftandır. Çok zengin bir toprak sahibi olan Bakhmetyev 1858'de komünist olmuş ve Rus idealistlerinin ısrarları sonucunda Pasifik Okyanusu'nda, küçük bir adada örnek bir komün kurmaya kalkmıştı. Ve bu iş için

Ogrev-Herzan hesabına 800 sterlin bırakıp kaybolmuştu. Bakunin ve Neçayev bu fonun yarısını almakta gecikmez.

Neçayev, para broşür ve bildirilerle Rusya'ya döner. Birbirini tanımayan beş hücreden mürekkep bir örgüt kurar. Kurallar çok katıdır. Kimsenin kimseyi tanımadığı bu örgütte ilişkiyi Neçayev sağlayacaktır. Fakat çok geçmeden talihsiz bir olay olur ve örgütte bir millitan gizlilik kurallarını bozar. Bu üyeyi yargılamak ve öldürerek cezalandırmak Neçayev'e düşer. Çok geçmeden cinayet ortaya çıkar. Kamuoyunda çok konuşulur. Dostoyevskiy, Ecinniler romanını bu olaydan esinlenerek yazar.

Neçayev, olayın dandanıp budaklanması üzerine tekrar İsviçre'ye kaçar. Devrimci çalışmaların devamı için Bahmetyev fonundan geriye kalan kısımda alır. Yurt dışında gazate çıkarır. Çevresindeki arkadaşlarının kızlarını zengin adamlara doğru yönlendirir. Amaç için her yol mübahdır. Ahlak lafına düşman Bakunin bile 'bu kadarna pes' der ve bozuşurlar.

Neçayev yurt dışında yakalanır. Adi suçlu olarak Rusya'ya teslim edilir. Mahkemede siyasi savunma yapar ve 20 yıl küreğe mahkum olur. Arkadaşlarından kendisine boşvermelerini ve gece gündüz demeden tiranın öldürülmesi için çalışmalarını ister. Tutukluğun 9. yılında 2. Aleksandır'in, yoldaşları tarafından öldürüldüğü haberini alır. Kısa süre sonra gelen ölümü mutluluktan mı iskorbütten mi, anlaşılmaz. Öldüğünde; Sergej Neçayev 35 yaşındadır.

Zihnimizde Neçayev'i yargılamadan önce, yine Neçayev'in Bakunin'e dikte ettirdiği devrimci tanımına bakmakta yarar vardır: "Devrimci varlığının derinliklerinde lafla değil, eylemle, sivil düzenle ve tüm uygar dünyayla, kanunlarla tüm bağlarını koparmıştır. Hepsinin uzlaşmaz bir düşmanıdır ve eğer bu dünyada yaşamaya devam ediyorsa, onu daha kesinlikle yıkmak istediğindedir." (2)

Bugün, bizim, böyle bir devrimcilik tanımına tümüyle katılmamız mümkün değildir. Devrim, eski ve yeni dünyanın çatıştığı ve birbirinden koptuğu bir yer ve zaman olarak düşünülürse yukarıdaki tanım her şeyden önce eksiktir. Bu tanımda 'yeni dünya' ve 'yeni insan' yok; bu tanımda var olan yalnızca eski dünyadan nefretle kopmaya çalışan insanlardır. Bu gerekli ve güzeldir ancak salt bu kadarı kendini eskiye bakarak tarif etmek demektir ve kopmamayı anlatır.

Bu tipoloji devrimci değildir. En fazla devrimcilerin orijini olarak kabul edilebilir.

Bir tür toplumsal karşı çıkış tavrı olan "sosyal haydutluk"un, "devrimciliğin orijini" ya da "devrime eğilimli oluşuyla", "devrimci oluşu" arasında elbetteki ciddi bir fark vardır.

Eric Hobsbawm, haydutun, yoksulluk, ezilmişlik ve bastırılmışlıkla ilgili olmasına karşın bunu yok etmeye yönelik bir özü olmadığını söyler: "Haydut adaleti ya da eski usulleri (yani baskı toplumunda adil davranışı) yerleştirmeye çalışır. Bir özgürlük ve eşitlik toplumu kurmaya çalışmaz".(3).

Farklı bir düzeyde Lenin'in de benzer bir gözlemi vardır: "Ekonomistlerle teröristler kendiliğindenliğin yalnızca farklı uçlarına boyun eğmektedirler; ekonomistler 'salt işçi hareketi' önünde boyun eğmektedirler, teröristler ise devrimci savaşım ile işçi sınıfı hareketini, birbirini tamamlayan bir bütün içinde birleştirme yeteneğinden ya da olanağından yoksun olan aydınların tutkulu öfkelerinin kendiliğindenliği önünde boyun eğmektedirler. İnançlarını yitirmiş olanların ya da bunun olanaklı olduğuna hiçbir zaman inanmamış olanların öfkeleri ve devrimci enerjileri için terör dışında bir çıkış yolu bulmaları gerçekten zordur"(4).

Hobsbawm, bu insanların yine de önemli olduklarını vurgulayarak sunları ekliyor: "Baskıyı ortadan kaldıramazlar. Ancak adaletin gerçekleştirilebileceğini, yoksul insanların alçakgönüllü, çaresiz ve uysal olmak zorunda olmadıklarını kanıtlanırlar"(5).

Soyutlanmış Neçayev'i mahkum etmeye gerek yoktur. Son tahlilde haksızlığa karşı insani bir çığlık olarak görülebilir. Kaldı ki kıyamet anı geldiğinde başka şeylere dönüşebilirliği ve bu yüzden tarihsel güç olarak belli bir önem taşıdığı esaslı bir gerçekliktir.

Hikayesini anlattığımız somut Neçayev için ise söylenecekler epey çok. Özetleyerek sıralarsak, birincisi, 'volantarizm'le ilgilidir. Her devrimci aynı zamanda iradecidir ancak iradecilik abartıcılık değildir. Devrimci özne kendini olduğunun üzerinde gösteriyorsa devrimci tanımının dışına yol alıyor demektir. Bu hareketler için de geçerlidir. İkincisi, devrimciliğin ahlaki ile ilgili. Devrimcilik ahlaki red değildir. Varolan ahlakın reddi ve yeni bir ahlakın yaratılmasıdır. Neçayev'in yaşamından, devrimcilik iddiasında olanların ve 'yeni insan'ı arayanların çıkarması gereken üçüncü ders bence şudur; kin ve tepki devrimciyi tanımlarken kullanacağımız önemli sözcükler, ancak salt 'kindar tepkici' gibi bir tamlama devrimcinin karşılığı asla değildir. Dördüncüsü ve belki en önemlisi şiddet ve ideoloji arasındaki diyalektik ilişkinin önemiyle ilgilidir. Asıl dönüştürücünün, tek başına şiddet olarak kabul edilmesi bir çaresizliktir. Önemli olan taşın suya değdiği yerden çevresine yaydığı dalgaya ve halkalardır; ideoloji kitleleri dalgalandıran şiddettir.

İnsanlığın çaresizliklerini öfkeye çeviren çığlıklar da devrimcidir. Ancak içinde yaşadığımız çağın asıl devrimcilik payesi bu çığlıklardan büyük bir devrim marşını besteleme yeteneği ve gücünü gösterenlerin olacaktır.

NOTLAR

1. E.H. Caar, *Romantik Sürgünler*, Atol Yay, s. 261
2. Jacques Baynac, *Kamo*, Bibliotek Yay. s. 37
3. Eric Hobsbawm, *Haydutlar*, Logos Yay, s. 87
4. V.İ. Lenin, *Ne Yapmalı*, Sol Yay. s. 85
5. Eric Hobsbawm, *age*, s. 81

Partiya Karkeran Kurdistan- Kürdistan İşçi Partisi- Genel Sekreteri Abdullah Öcalan'ın parti yayın organı Serxwebun gazetesinde "Körfez Savaşı ve Kürdistan'daki Devrimci Savaş Üzerindeki Olası Etkileri"ne ilişkin uzun bir değerlendirme yazısı yayımlandı. Savaşın sürdüğü sıralarda yazılan ve Şubat 91 tarihli sayıda yayımlanan yazı, önemli tespitleri içeriyor. Yazıyı okuyucularımızın ilgisine sunuyoruz.

KÜRTLER ve EKİM DEVRİMİ

Abdullah Öcalan

KUKM'de yeni bir döneme yol alırken içinden geçtiğimiz sürece özellikleri ve mücadelemiz üzerindeki olası etkilerini irdelenmek ve bilince çıkarmak önem taşımaktadır. Ortadoğu alanında yoğunlaşan savaş sıkça yaptığımız durum değerlendirmelerinden birini daha yapmayı gerekli kılmaktadır.

Körfez Savaşı, uluslararası alanda ABD ve Sovyetler Birliği'nin birbirine yaklaştığı, neredeyse ortak bir dünya barışı planı geliştirmek için yoğun çaba harcadıkları, Doğu-Batı blokları arasında yeni ilişkilerin başgösterdiği, bunun için zirvelerin düzenlendiği, bunun ikili olmaktan da çıkarılıp özellikle Avrupa çapında AGİK zirvesi adıyla daha somut bir ifadeye kavuşturdukları ve bunu dünyanın diğer bölgelerine de yaymaya çalıştıkları bir dönemde patlak verdi. Bütün dünyanın "yumuşama", "uzlaşma", "dünya barışı" tartışmalarıyla uğraştırılması, bunun dünyanın temel kaygısı haline getirilmesi ve halkların bakış açısının böylesi zirvelerle sınırlandırılması ne kadar gerçekçidir? Bunlar halkların, barışın, gelişmenin çıkarına ne kadar uygundur? İşte böylesi bir dönemde patlak verdi Körfez Savaşı. Bu savaşın ortaya çıkardığı durum, neredeyse yakın dönemde yaşanan tüm savaşlardan daha anormal, hatta kuraldışı bir konum arz ediyor, dolayısıyla nereye varacağı kestirilemiyor. Son 40-50 yıllık ittifaklar işleyemez durumda. Bu kriz ve savaş, Birinci ve İkinci Dünya Savaşları'nda görüldüğü gibi çok önceden başlayarak yoğun bir kamplaşmanın ortaya çıkmasıyla başlamadı. Bir ulusal kurtuluş savaşı ve ona dayatılan bir emperyalist savaş olarak da gelişmedi. Dolayısıyla tarafların da beklemediği bir durum ortaya çıktı.

Geleneksel yaklaşımlar, ittifaklar uzun yıllar boyunca oluşur, temel ekonomik ve siyasal amaçları vardır. Ezilen halklar açısından ele alındığında, ittifaklar ve bunların dayandıkları amaçlar söz konusudur. Aynı şekilde emperyalistler ve sömürgecilerin de kendilerine has amaçları vardır. Hatta sınıf savaşlarının da içte uzun yıllar süren örgütsel hazırlıkları ve birikimleri vardır. Bunların üzerinde savaşlar patlak verir ve taraflar hazırlık düzeylerine, amaçlarına çabalarına bağlı olarak bir sonuca ulaşırlar. Ama Körfez Savaşı bunların hepsinden farklılıklar arz ediyor;

beklenmedik bir uluslararası koşullar ortamına beklenmedik biçimlerde kendisini dayattı. Dünyanın süper güçlerinin "Yeni bir dünya yaratıyoruz, bundan sonra dünya bu temelde evrim gösterecektir" diye kendilerinden emin konuştukları, özellikle de zengin ülkelerin kendi başarılarından emin oldukları ve doğru yolda olduklarına çok inandıkları bir dönemde bu savaş kendini dayattı. Bu yönüyle de ilginç bir konum arz etmektedir.

ARABİSTAN: EMPERYALİZMİN KADERİNİ BELİRLEDİĞİ BİR YARIMADA

Körfez Savaşı ağırlıklı olarak Arap yarımadası üzerindeki bölgesel-ulusal bir çerçevede yaşanmaktadır. Arap yarımadası daha çok emperyalizmin kaderini belirlediği bir yarımada durumundadır. 1911 yılı ufaklı 23'e yakın Arap devleti bu yarımada ve yakın alanlarında bulunmaktadır. Denilebilir ki ulusal topluluklar açısından kaderleri en çok emperyalizmin ve sömürgecilik tarafından çizilen ulusal gruplar durumundadırlar. Genel bir Arap etkisinden bahsedilse de bunun bir ulus bilincine tam dönüştüğünden henüz bahsedilemez. Bizdeki aşiret bilinci nasıl ki ulus bilinci önünde bir engelse, bu Arap devletçiklerinin de o denli Arap ulusal bilinci önünde bir engel olarak dikildiklerini görüyoruz. Dünyanın en problemlili alanlarından birisini de Arap yarımadası teşkil ediyor. Ağır toplumsal, ulusal sorunları vardır. Şekillenen devlet ve devletçikler daha çok emperyalizme hizmet temelindedir. Arap halkının, ulusunun çıkarlarıyla bazılarının hiç ilgisi yoktur. Özellikle emirlikler, krallıklar, bu konuda daha da ulus dışı, halkın çıkarları dışı bir konumu yaşıyorlar. Savaş biraz da bu gerçekte kendisine anlam yüklemek istiyor.

Buna ek olarak Körfez bir petrol bölgesidir. Dünya petrollerinin çok ağırlıklı bir bölümünün elde edildiği ve dolayısıyla dünya ekonomisinin başta kapitalist-emperyalist ekonomi olmak üzere ondan uzun yıllar vazgeçemeyeceği bir bölgedir. Her ne kadar savaşa sadece petrol savaşı demeyeceksek de bunun önemli bir yeri olduğunu belirtmek gerekir. Arap gerçeği kadar onun petrole bağımlılığı da bu savaşın temel bir nedeni oluyor.

IRAK GERÇEĞİNE KISA BİR BAKIŞ

Irak'ın bir gerçeği vardır bu savaş içinde. Irak'ın Arap gerçeği içindeki yeri biliniyor, onun Doğu ucunu teşkil ediyor. Çok sayıda halkın varlığını içinde barındırıyor ve yine Arapların yaygın bir gerçeği olan islam gerçeğini, mezhep çelişkilerini en çok yaşayan bir alan oluyor. Buna bir de Baas gerçeği ve onun Saddam kişiliğinde ifadesini bulan önderlik gerçeği eklenince mevcut savaş gerçeğine nasıl yaklaşmamız gerektiğini daha iyi bilince çıkarabiliriz. Doğu Arap gerçeği biraz kendini yayılmacı görür. Yüzyıllardan beri bu böyledir. Kaç yüzyıldan beri kendini yiğitliğin, kahramanlığın, aslında bir anlamda da hunharlığın temsilcisi gibi görür. Ama bunun yanında, belirttiğimiz gibi, islamiyet içinde mezhep kavgalarının, Kerbela vakasının geliştiği yerdir. İran-Irak savaşında da bir kez daha kendisini çok değişik biçimlerde de olsa ortaya koyan çelişkiyi böyle adlandırmak yanlış olmayacaktır. Aynı şekilde Irak bünyesinde değişik halklar vardır. Özellikle Kürt halk yığını üzerinde yürütülen baskılar, katliamlar yoğunudur. İşte Irak'ı şekillendiren temel gerçeklikler bunlardır.

Saddam, kendisinin aşıldığı ve devrileceği korkusuna kapılınca, uluslararası ve bölgesel gelişmelerin kendisini tehdit ettiğini görünce, sanırız, Kuveyt'e yönelmekten başka çare bulamadı ve böylece bugünkü savaşın temeli atıldı

Bunun içinde Baas ve onun Saddam önderlikli gerçeği hiç şüphesiz yakın dönemin ve daha çok da kapitalizmin ortaya çıkardığı milliyetçilikle bağlantılıdır. Arap milliyetçiliği boyutu ve diğer yandan onun çok geriden de olsa bir birlik yönü sözkonusudur. Yani, bölünmüş Arap ulusunu birleştirme amacı ki bu da milliyetçilikle bağlantılıdır- ve bir de hürriyet ifadesi vardır. Bu da çağdaş hürriyet anlayışlarından bir etkilenmeyi ifade eder. Yine, belli ölçüde gelişen reel sosyalizmden etkilenme söz konusudur. Ama bunun yanında Arap gerçeğinin tarihsel özellikleri de taşınmaktadır. İslamcı özelliği başta gelen özelliğidir. Aynı şekilde feodal yönetim gerçeğinin etkisi çok güçlüdür. Çok güçlü bir feodal toplum olmanın yanısıra, özellikle bunun yönetim ifadesi, sultanlık, emirlik, krallık geleneği çok güçlüdür. Ve hatta aşiretlere dek emirlik, şeyhlik geleneği güçlü etkisini taşımaktadır.

Saddam'ın ortaya çıkışına gelince; böylesi bir tarihsel ve toplumsal yapıdan şüphesiz ki etkilenir. Biçimlendirilmesinde bu koşullar etkili olmuştur. Irak'ın çelişkili yapısı, ulusal ve mezhepsel farklılıklarının temel teşkil ettiği mozaiksel konumu iki türlü

aşılabilir. Buna bir de Arap toplumunun çelişkili durumunu eklersek; ya çok geniş bir demokrasiyle ya da çok ağır bir diktatörlükle aşılabilir. Irak'ta demokrasinin gelişmediğini biliyoruz. Bunun çok yönlü nedenleri olabilir. Demokratikleşme deneyimleri var ama özellikle toplumsal yapının geriliği olumsuz bir rol oynuyor. Diğer yandan yüzyıllardan beri Osmanlı yönetimi altında gerçekten ağır bir despotizm egemen olmuştur. Irak'ta, Osmanlı despotizmi aşılrken en ufak demokratik bir gelenek bırakmamıştır. Bunun yerine gelen bir İngiliz sömürgeciliği vardır. İngiliz sömürgeciliğinin de Irak'ta uyguladığı bütünüyle böl-yönet politikasıdır. Aşiretleri, emirlikleri, şeyhlikleri egemen kılmıştır. Azınlık çelişkilerini sürekli beslemiştir. Ve o meşhur böl-yönet politikasıyla Irak'ı kendi işbirlikçileri vasıtası ile 1960'lara kadar ya direkt veya dolaylı olarak yönetebilmiştir.

1958'lerde gerçekleşen Irak devriminin emperyalizmin temel işbirlikçi dayanağını monarşiyi yıktığını, bununla birlikte Kürt halkının da geri bir önderlik altında da olsa isyana kalkıştığını ve giderek Kürdistan'ın çağdaş tarihinde güçlü bir isyanın gelişim gösterdiğini biliyoruz. Bu yıllarda Baas milliyetçiliği de atığa geçer. 1958 Devrimi darbesel niteliktedir. Ama hiç şüphesiz ki Irak toplumunun anti-emperyalist tutumuna cevap vermeye çalışmıştır. Yine başlangıçta demokratik olmaya da özen göstermiştir. Fakat diktacı yan her zaman tersine yol açmaya da uygundur. Bilindiği gibi, Kasım rejimi böyle ikili bir karakterde yol almaya çalışırken devrilir. Ardından gelişen benzer general darbeleri vardır.

BAAS VE REJİMLE BÜTÜNLEŞEN OTONOMİ

1968'lerde Baas'ın tam iktidara gelmesi ile Saddam'ın ağırlığının giderek gelişmesi sözkonusudur. 1968'lerden itibaren Baas rejimi iktidara egemen olur ve Baas milliyetçiliği gittikçe devleti kontrol altına alır. 1973'lerde Saddam Devlet Başkanı olur ve büyük bir silahlanmaya -ki, Irak'ın zengin petrol kaynakları buna imkan veriyor- yönelir. Arapların temel sorunlarına kendine göre bir çözüm getirmeye koyulur. Bunun için özellikle Irak'ın için temizlemeye çalışır. 1968'lerden itibaren Kürt hareketine bir otonomi -bu, güçten düşürülmüş, teslim alınmış bir otonomidir- çözümü dayatır ve bu tutumunu 1975'lerde tam başarıya ulaştırır. Yani bugün de uğrunda çaba gösterilen otonomi aslında tamamen Baas rejimi tarafından dayatılan, içi boşaltılarak, boyun eğdirilerek, kendine göre rejimle bütünleştirilerek kabul ettirilen bir otonomidir.

Peki diğer otonomici çıkışlar nasıldır, demokratik midir? Bunların pek demokratik olduğunu sanmıyoruz ve otonomi tezinin dar bir aşiretçi feodal gücün çıkarlarına cevap vermekten öteye bir rol oynamadığını sürekli tekrarlamışızdır. Dolayısıyla, Baas'ın otonomiyi yıkmasının ağırlıklı yönünün otonomici güçlerin sınıf niteliğinde aranması gerektiğini söyledik.

Bu anlayış doğruluğunu bugün de sürdürmektedir. Baas rejiminin başarısı onun dikta özelliğinden öteye otonominin kendisinde, sınıf temelinde, onun yaklaşım ve savaşım tarzında aranmalıdır. Yenilgisinin temeli buradadır.

Baas o dönemde daha çok anti-empyrealistiği en azından Irak çapında bünyesinde yürütüyor ve yine ağırlıklı olarak geleneksel güçleri yıkıyor. Kendi konumunu bu geleneksel güçlerden daha ileri görüyor. Sovyetler'le bu temelde ittifak kuruyor Hatta Komünist Partisi'ni bu temelde kullanabiliyor. Bütün bunlarda hiç şüphesiz ki rejimin amacı demokrasiden ziyade diktatörlüğe yönelmedir. Nitekim Saddam'ın şefliği de böyle geliyor. 70'lerin sonlarına doğru bu konuda Irak içi gelişme tamamlanır. Baas rejimi iktidara tam oturur ve hatta kendi içindeki fraksiyonları bile etkisiz duruma getirerek, diğer tüm muhalif odakları temizleyerek dört başı mamur tek parti rejimini kurar. Böylece Irak'ta Türkiye'de Mustafa Kemal döneminde yaşananandan bile daha aşırı boyutlara ulaşan tek parti rejimi doğar. Süreç içinde rejim büyük bir silahlanmayla birlikte güç kazanır. İran Devriminin başarısını ve bu temelde doğan yeni rejimi Irak açısından bir tehlike olarak nitelendirip bunu bir savaş gerekçesi yapan ve İran'la sekiz yıl gibi çok uzun bir süre devam eden amansız bir savaşa girer, kendisinde bu gücü görür. İran'la yaptığı savaşta yenilmez fakat onu yenemez ve geri çekilir.

İran'la savaş bitmiştir, ama bu durum Irak için yeni sorunlar da doğurmuştur. Herşeyden önce, Irak'ın elinde oldukça silahlandırılmış olan ve tecrübeli bir ordu vardır. Ki bu ordu dünyanın dördüncü büyük ordusu olarak adlandırılıyor. Irak bu orduyu ne yapacaktır? Eğer bir çelişki temelinde savaşmazsa, yılların bu yoğun hazırlığına ve savaş tecrübesine dayanan ordusunu dağıtması gerekecektir. Saddam'ın orduyu dağıtması ise kendisinin inkan demektir. Yüz milyonlarca dolara mal olan bu ordunun ve yürüttüğü savaşın masraflarını nereden çıkaracak, onu nasıl yaşatacağı? Sorun budur. Kuveyt'in işgaline yol açan temel gerçeklerden bir tanesi de budur. Dağılmaması gereken, oldukça güç kazanmış bir ordu var, nereye yönelilecektir? İç muhalefeti sindirmiş, İran'a karşı belli bir dengeyi tutturmuştur. Ama diğer yandan yıllardan beri üzerinde hak iddia ettiği, Irak'ın ayrılmaz bir parçası dediği Kuveyt vardır. Ayrıca ideolojisi gereği Arap toplumunu birleştirme, Arap zenginliğini Arap halkına verme iddiası söz konusudur. Gerçekçi olup olmadığı bir yana, ama böyle bir iddia vardır. Ve kendisine göre Saddam Irak genelinde diktatörce sağladığı birliği tüm Arap halkı bünyesinde geliştirmek ister. Bunun bir adımı olarak Kuveyt'e girer. Irak yönetiminde ve Saddam kişiliğinde ifadesini bulan iddia ve gerçek budur.

Bir yandan Irak'ın kendi özgüllüğünde tutturduğu bir rejim, bu temelde oldukça devasa boyutlara ulaşmış bir ordu ve kendisinin ayrılmaz bir parçası olduğunu iddia ettiği Kuveyt'in işgali var. Diğer yan-

dan ise bu durumun böyle kabul edilmesini olanaksız gören ve Suudi'nin başını çektiği bir ittifak var. Kriz bu temelde başladı. ABD, savaşı Birleşmiş Milletler ve Irak arasındaki savaşa dönüştürmede başarılı adımlar attı. Irak'ın bu konudaki zayıflığını iyi kullandı. Aynı şekilde Sovyetler'in "yeni düzen" arayışlarını iyi kullandı. Sonuç, Irak'ın bütün dünya ile karşı karşıya gelmesi oldu. Bir de işin bu yönü vardır.

Irak geri adım atmayacak bir duruma gelmiştir. Saddam'ın geri adım atması devrilmesi demektir. Buna bir de şunu eklemek gerekiyor. ABD ve Sovyetler'in geliştirdiği zirvelerin bir amacı da, sözümona zamanı dolmuş diktatörlüklerin devrilmesidir. Sovyetler Birliği bunu Doğu Avrupa ülkelerinde peşpeşe gerçekleştirmeye koyuldu. Doğu Avrupa ülkelerinin reel sosyalizm diktatörlükleri devrilirken burda Sovyetler'in onayı vardır. Çavuşesku buna karşı direnmek istedi. Aslında Saddam'ın bir ön habercisi, Çavuşesku örneğidir. Çavuşesku gerçeği neydi? Çavuşesku zaten reel sosyalizme karşı Romanya örneğinde çelişki yaratmıştır. Sosyalist sistemi uğraştırmış, ABD ve İngiltere ile kendisine özgü ilişki geliştirmiş. Gerçekte sistemin dışına daha 70'lerde düşmüş birisidir. Bu nedenle de Sovyetler'in Çavuşesku'ya hıncı vardır. Ancak son zamanlarda Çavuşesku, Gorbaçov önderlikli reformlara da karşı çıkıyor ve bu sefer de Doğu Avrupa ülkelerinde katı sosyalizmin temsilcisi durumuna geliyor. Barışçıl yöntemle iktidarı bırakmamada çok kararlı. Tabii bu konumuyla hem Sovyetler'e Gorbaçov reformlarına karşı düşüyor ve hem de ABD ve müttefiklerinin sözümona insan haklarına ve demokrasiye ağırlık veren yeni dönem arayışlarına karşı çıkıyor. Dolayısıyla kendi kendisini izole ediyor, iki sistemden de kopuyor. İran'a son anda gitti. Belki Bloksuzlar'la bir şeyler kurtarmaya çalışıyordu ama artık çok geçti. Ve daha İran'dan döner dönmez, basit bir tahrikle doğan birkaç gösteriyle bir baktı ki daha düne kadar kendisini çlgınca alkışlayanların arasında yapayalnız kalmış. Ve birkaç güne bile sığmayan bir direniş sonucunda katledildi.

Ardından birçok diktatör etkisiz hale getirildi. Bunlardan sonra sıra Ortadoğu'ya geldi. Ortadoğu'da en tehlikeli ise, Saddam diktatörlüğüdür. Biz daha önceleri de bu konuda dedik ki, iki sistemin uzlaşmasının Ortadoğu kurbanlarının başında Saddam yer alabilir. Zaten bunun belirtileri Körfez krizinden çok daha önce ortaya çıkmıştı.

Özellikle İngilizlerin Irak üzerinde emelleri vardır. Kendilerinin yakın dönem sömürgesidir. Irak ve belli bir muhalefeti içinde sürekli beslemiştir. Örneğin, bir İngiliz gazetecinin idamı meselesi vardır. Saddam gazeteciyi idam ediyor ve tabuta koyup Thatcher'a gönderiyor. Tabii ki bu aralarında şiddetli bir çelişkinin mevcut olduğunu gösteriyor. Hatta ABD elçisini çağırıyor ve, "Bizi devirmekten bahsediyorsunuz, buna karşı koyacağız" diyor, Körfez krizinden

önce Saddam bir anlamda aşılmaya başlandığını ve harcanacağını hissediyor, bunun korkusuyla yaşıyor.

Çavuşesku'nun son anda duyduğu korkuyu Saddam daha erken duyuyor. Ve çok aktifçe, çok kurnazca ve zamanında bir tedbirle İngiltere ve Thatcher'a karşı koyuyor. Ardından da Kuveyt'e girişi sözkonusudur. Acaba sadece Kuveyt Irak'ındır düşüncesiyle mi girmiştir, yoksa uluslararası koşullar devrilmesini hazırlıyor da bundan duyduğu endişeyle, bir an önce bir direnişe yol açayım diyerek Kuveyt işgalini bir bahane olarak mı kulanıyor, bu pek bilinemez ama bütün bunlar içiçedir.

Bir tedbir olarak da demokratikleşme sözü veriyor. Yaptıklarını milliyetçilik adına, hatta devrimcilik adına yaptığını iddia ediyor. Bunu belli ölçüde Arap kamuoyuna da kabul ettiriyor ve özellikle Arap yoksullarına sesleniyor.

Kısacası Saddam, kendisinin aşıldığı ve devrileceği korkusuna kapılınca, uluslararası ve bölgesel gelişmelerin kendisini tehdit ettiğini görünce, sanırız, Kuveyt'e yönelmekten başka çare bulamadı ve böylece bugünkü savaşın temeli atıldı.

Şimdi savaş sürüyor. Ne denilebilir? Olası sonuçları ne olabilir? En temel sorun, Irak'ın, Irak rejiminin, Saddam'ın direnişi ne kadar devam edebilir? Direnmenin olanakları nedir? İkincisi ister rejim yenilsin ister yenilmesin yakın dönem sonuçları bölgede ve uluslararası alanda ne olacaktır? Bunlar günümüzde aslında savaştan daha çok tartışılıyor.

Gerçekten dünyanın en ilginç bir kurtuluş savaşı da herhalde Kuveyt'in kurtuluş savaşı olacaktır. Neyin adına kimin adına kurtuluş? Bu da ayrı bir mesele. Hatta kimden kurtulacak, ayrı bir mesele. Yani kimin kurtardığı belli değil. Irak ben kurtarıyorum, Suudi ben kurtarıyorum, Kuveyt Emiri ben kurtarıyorum, Amerika ben kurtarıyorum, diyor. Sovyetler diğer yandan "Kuveyt'in kurtuluşu" diyor. Yani herkes Kuveyt'in kurtuluşundan bahsediyor. Ama bir zift alanından başka bir alan da değildir bu. İlginç bir kurtuluş savaşı!

Evet, Araplar açısından kurtulur veya kurtulmaz, kara savaşıyla olur veya hava savaşıyla olur, iman savaşıyla olur, islam-hıristiyan savaşıyla olur nasıl olursa olsun somut sonuç mevcut uluslararası statükoya veya yeni yapılanmaya direnen teslim olmayan Irak rejimi ve önderliğine karşı emperyalizmin bir savaşın yönetici gücü olarak mutlaka bazı sonuçlar elde edeceğidir. Daha şimdiden Irak üzerinde çok sayıda senaryo geliştirildi. Savaş sonu senaryoları! Bu senaryolar üzerinde durulabilir. Biz daha önce de şunu belirttik. İçine girilen süreç ister Irak yenilsin ister yenilmesin değişik bir süreçtir. Önemli bir süreçtir. Bölge üzerindeki etkileri çok önemlidir ve uluslararası statükoya, özellikle ABD-Sovyet dizginsiz ittifakına, uzlaşmasına da bir cevaptır. Ve bu anlamda, dünyayı keyflerine göre yönetmeye karşı değişik amaçlı da olsa kendine göre haklı veya haksız nedenlere de dayansa -ki buna bir kişinin keyfi denilebilir, bir rejimin

milliyetçiliği denilebilir, ne denilirse denilsin- objektif olarak, pek de halkların çıkarlarına olmayan bir statükoya veya bir yeniden dünya yapılanmasının bölgeye taşınmasına karşı bir tavır sözkonusudur. Tek taraflı, özellikle de görüşmeler yöntemiyle böyle statükolar belirlemeye objektif bir cevap oluyor bu. Ne kadar bilinçlidir, o ayrı mesele. Fazla bilinçli olduğunu sanmıyoruz. Fakat hiç bilinç yoktur da denilemez. Bu anlamıyla önemlidir, ilginçtir. Dikkate alınmayı ve sonuç çıkarmayı gerektiriyor. Meseleyi sadece Saddam kişiliğiyle, Baas milliyetçiliğiyle veya salt petrol üzerindeki bir kavga ile sınırlandırmamak gerekiyor. Araplar içi bir mesele de değildir. Oldukça uluslararası boyutu olan bir meseledir. Bölgeyi emperyalizme karşı yeniden ele almada, özellikle bölge halklarının çıkışı için bu sonuçlardan azami yararlanmaya büyük dikkat göstermeyi gerektiriyor. Bunu yapmaya çalışıyoruz.

Demek ki, uluslararası yeniden yapılanma bir darbe yiyor ve onun bölgeye yansması muazzam bir tepki ile karşılık buluyor. Bu durum yeni senaryolarla değiştirilmek isteniyor. Yeni senaryolar içinde Irak ne olacak, Arap alemi ne olacak? Filistin meselesi, Lübnan meselesi, Kürt meselesi deniliyor; bunlar ne olacak? Bütün bu meselelerde İsrail gibi çok örgütlü militarist bir güç ayakta. İran gibi bir güç ayakta. Türkiye gibi bir güç ayakta. Araplar ne kadar bölünüp parçalanmış da olsalar öyle kolay boyun eğecek bir durumda değiller. Saddam gitse de gitmese de belki daha fazla sorunlar doğacak. Ve hatta bize göre asıl savaş bu gidişle bağlantılıdır. Gidiş derken, savaşta emperyalizm ister başarı sağlasın ister sağlamasın ister Irak rejimi bu konumunu sürdürsün ister sürdürmesin, veya şahsileştirilirse, ister Saddam gitsin ister gitmesin, savaşın gelişmesi asıl bundan sonradır.

Hiç şüphesiz emperyalizm ve işbirlikçileri bölgeyi soğutmaya çalışacaklardır. Veya kendi lehlerine çıkışlara, örneğin, İsrail'in güçlendirilmesine yol açacaklardır. Türkiye'ye daha şimdiden, NATO Sekreteryası taşınmalıdır biçiminde bir karşılık veriliyor. Türkiye'yi İsrail ile birlikte güçlendirme, Suudi'nin muazzam petrol dolarlarını bunun mali kaynağı haline getirme şimdiden bu konuda Mısır'ı alabildiğine güçlü kılma, buna bazı yandaşlar daha hazırlama, bu bir senaryodur. Emperyalizmin desteklediği bir senaryodur. Arkasında özellikle de siyonizmin görünmez ellerinin çaba harcadığı bir senaryodur bu.

Diğer yandan İran'ın öne çıkarmak istediği bir senaryo var. Bu biraz da bu senaryoya karşı bir senaryodur. Irak'ı etkilemek istiyor. Özellikle tarafsızlık görüntüsü altında geleneksel İslam devriminin de bazı amaçları vardır. Onu da kollayan, buna Suriye'yi de dahil etmek isteyen ve giderek gelişebilirse birçok müslüman ülkeyi de katabilecek olan, kendine göre bir senaryo geliştiriyor. İran barış planı diye tabir edilen bir senaryo da bu.

Diğer bir senaryo da Arap içi bir çözümden bah-

sediliyor. Şansı çok azdır. Fakat yine de Arap çözümlü ağırlığını duyuracaktır. Kendi alanlarında bir savaşır ve dolayısıyla kendilerinin karar verme iradeleri giderek güç kazanacaktır. Ve fakat bütün bu senaryolar içindedir.

Unutmayalım ki bir de sözümona Türk senaryosu geliştirilmek isteniyor. Daha çok ABD'nin geliştirdiği senaryonun değişik bir lehçe ile dile getirilmesidir. Her ne kadar, Türkiye ağırlıklı rol oynamalı, hatta Ortadoğu Konferansı'na ev sahipliği yapmalı deniyorsa da, Türk senaryosunun tepeden tırnağa kadar ABD senaryosu içinde sahte bir senaryo olduğu açıktır. Dolayısıyla Türklerin artan etkinliği, Türkler uluslararası alanda olsun bölgesel çapta olsun, bu yeni gelişmelerden en büyük kazancı elde edecek ağırlığı artacak dence de gerçek bu değildir. Olsa olsa ABD için Türkiye'nin önemi artacak, İsrail için önemi artacak, biraz daha fazla silah yığınağı yapacaklar Türkiye'ye daha fazla işbirlikçi hükümetlerle idare edilmek istenen, kuklalar gibi oynatılan bir Türkiye ortaya çıkacaktır.

Türkiye üzerinde ABD ve İsrail güç kazanıyor. Ve hatta Türkiye üzerinde Avrupa etkinliği biraz azalıyor, buna karşılık ABD etkisi artıyor. Bu Türkiye'yi çalkantılı bir döneme sokmuştur. Geleceğin nasıl kestirileceği halen bilinmemektedir. Bu da Türkiye'nin savaştan etkilenmesidir. Buna ayrıca ekonomisinin ve sosyal yapısının altüst olmasını da eklemeliyiz. Genelkurmay Başkanı istifa etti, savunma bakanları istifa etti; bütün bunlar ciddi çelişkilerin mevcudiyetini gösterir. Türk ordusunun varlığı tartışmaya getiriliyor, 70 yıllık Türk dış politikası tartışmaya getirilmiştir. Hiç şüphesiz bu önemli bir çalkantıdır. Sonuçları ne kadar Türk burjuvazisinin lehine olacak, bunu biraz da zaman gösterecek veya zaman içinde verilecek mücadeleler bunu gösterecektir.

Bütün bunlar senaryo dedik. Bu senaryoların hepsi iç içedir aslında ve kesinlikle ulusal çıkarlarla, sınıfsal çıkarlarla bağlantılıdır. Birinden diğerine geçilebilir, bir diğeriyle uzlaşma yapabilir.

KÜRT SORUNU NE OLACAK?

Kahin olmaya gerek yok, ama olası gelişmeleri de gözönüne getirmek önemlidir. Mühim olan ve daha çok da bizi ilgilendiren yönü, Irak'taki durumların dönülmeyecek bir noktaya gelmesidir. Irak içinde Kürt halkı da önemli bir varlık teşkil ettiği için, bu dönülmeyecek noktada yerinin ne olacağı çok tartışılıyor. Zaten Körfez krizi denilince Kürt sorunu ne olacak sorusu da peşisıra gelmiştir. Ve hatta bu bütün toplantılara da yansıyor. Irak için düşünülen bir ana husus Irak ordusunun zayıflatılması, şeflik idaresinin dağıtılması ve yerine demokratik bir idarenin

getirilmesidir. Tabii ki demokratik bir idare denilince de, bunun içinde çok sayıda azınlığın, mezhepsel-kültürel varlıkların vücut bulması kendilerini konuş-turmaları sözkonusu olacaktır. Baas'ın tek yanlı ezdiği ve bir dikta altında gemlediği çelişkiler yoğun bir biçimde devreye girecektir. Baas'ın etkisizleşmesi, zayıflaması demek, sınıf mücadelesinin, ulus mücadelesinin, Irak bünyesinde kabarması demektir. Baas diktatörlüğü bir anlamıyla -kendisine ne kadar devrimci denilirse denilsin- sınıf mücadelesinin durdurulmasıdır. Belki Arap ülkeleri genelinde şu anda sınıf mücadelesini yoğunlaştırıyor, gerçekten Arap yoksullarına hitap ederek milyonlarcasını ayağa da kaldırıyor. Bu bir yönüyle yani Arap alemine yönelik yönüyle, sınıf mücadelesinin kabarışdır ve olumludur. Bunu sadece Saddam'ın bir oyunu olarak değerlendiremeyiz. Saddam gitse de gitmese de Arap yığınları, özellikle Arap monarşilerine ve siyonizme karşı ayaklanacaklardır. Bu olumludur. Salt Saddam rejimi mi buna vesile teşkil ediyor? Hayır, bu işin ayrıntılı kısmıdır. Mühim olan,

Arapların gerçekten dipten bir kalkışa, emperyalizme ve siyonizme karşı bir uyanışa geçmesidir. Filistinlilerin bu konudaki hareketliliği biliniyor. Buna gerçekten birçok Arap ülkesi halkı da katılıyor. Bize göre bu bir başlangıçtır, daha da gelişmeye adaydır.

Yani varlığı öyle Saddam'a bağlı da değildir. Ama en önemlisi, Irak içinde de mücadele gelişecektir. Rejimin buradaki varlığı, sınıf savaşının kösteklenmesi, sınıfsal ve ulusal kabarışın bastırılması, gidişi ise onun kabarış olacaktır.

Her ne kadar emperyalizm kendine bağımlı işbirlikçi bir yönetimle bu muhtemel kabarış durdurmaya çalışıyor ve "Irak'a demokrasi Kürdistan'a otonomi" adı altında işbirlikçilerini devreye sokup toplumu nötralize etmeyi amaçlıyorsa da bunun sonuç alacağını sanmıyoruz. Sınıf ve ulus savaşımının bir mantığı vardır. Öyle kolay kolay bastırılamazlar. Hele hele özellikle tek partili rejimlerin zayıflaması, kişisel dikta yönü ağır basan yapıların zayıflaması ve tasfiyesi kabarışta yol açar. Siyasal yanı ağır basan gösteriler başta olmak üzere -ki Irak'ta bu her an silahlı savaşla da iç içedir- böyle bir gelişmeye yol açar, işte şu anda sorun gelip buraya dayanmıştır. Irak'a yönelik senaryoların içinde işin en önemli yanı buydu, işbirlikçi bir rejim oturtulabilir mi oturtulmaz mı, yeniden yapılanmaya emperyalizme, Arap işbirlikçilerine ve Kürt işbirlikçilerine hizmet eden bir Irak doğar mı doğmaz mı? Tartışmaların bir yönü de işte burasıdır.

Çeşitli tezler çatışıyor. Demek ki, bir defa rejim iddialı, öyle kolay gitmem diyor ve hemen şunu da belirtelim ki, öyle kolay gideceğe de benzemiyor. Kişi düzeyinde gitse de rejim düzeyinde kolay gitmez.

Parti düzeyinde gitse de çok önemli bir miras bırakmıştır: Arap milliyetçiliği! Yarattığı bir ordu var, yarattığı bir psikoloji ve hatta bir kültür var. Onun kolay kolay aşılacağını beklemek çok zordur.

Diğer yandan sınıflar vardır. Onlar her an yeni hareketler geliştirebileceklerdir. Ulusal azınlıklar vardır, mezhepler vardır. Zaten hepsi örgütlü ve hızla gelişim göstereceklerdir. Demek ki, bir yandan rejim ve onun sonuçları, veya ortaya çıkardığı oluşumlar, diğer yandan hızla yeniden örgütlenecek çok sayıda kültür, mezhep, ulus güçleri! Ve bunların ne kadar emperyalizmin denetimi altına gireceği de tartışmalıdır. Dolayısıyla, Irak'a yönelik senaryolar çıkmazla karşı karşıyadır.

İşte bu olası sonuçlardan en önemlisi, Irak'taki Kürt halkının olası durumudur. Hiç şüphesiz, daha şimdiden Kürt halkının durumu eskisiyle kıyaslanacak biçimde bir serbestliği yaşıyor. Rejim herşeyden önce Kürtlerin yüzbinlercesini silahlandırmıştır. Bu silahlar nereye gidecek? Rejim gitse de gitmese de bu silahlı olma durumu devam edecektir. Varsayalım ki rejim zayıfladı veya gitti, kendiliğinden bu silahları teslim edemezler. Ve bir de Kürt halkının orda silahlı bir varlığı yıllardan beri sürüp gelmektedir. Daha şimdiden ulaşılmış oldukları silahlı konumu hızla geliştireceklerdir. Buna savaş sonrasının elverişli siyasi koşulları de eklenirse, kendilerini hızla siyasileştireceklerdir. Dolayısıyla emperyalizmi ürküten bir durum bu oluyor. Özellikle onun işbirlikçisi olan Türkiye'yi gerçekten büyük bir korku içine iten bir durum bu oluyor.

TÜRKİYE VE KÜRTLER

Türkiye'nin şu anki Kürdistan yığınağının altında yatan neden, aslında Saddam'ın gitmesi isteği ya da meşhur ikinci cephe açılması olayı değildir. Bilakis, Türkiye burjuvazisinin en azından bir kesimi Irak rejiminin zayıflamış olarak ayakta kalmasından yanadır. Şunu çok sıkça söylüyorlar: Kürtleri denetim altında tutacak rejim Türkiye için en iyisidir, Kürtleri nefes alamaz duruma getirecek, sürekli baskı altında tutacak bir rejim en iyisidir. Dolayısıyla, mevcut rejim biraz zayıflasa kendileri için en ideali olacağını belirtiyorlar. Bu, adına kemalist takım denilen, sosyal demokrat olarak adlandırılan Ecevit'lerin, İnönü'lerin ve hatta istifa eden Genelkurmay Başkanı'nun ısrarla bağlı kaldığı görüştür. Ortaya çıkan gelişmeler de gösteriyor ki, bu temelde Irak'la görüşmeler yapıldı. İnönü ve Ecevit Saddam'la görüştüler. Ardından sanırız general ziyaretleri de oldu. Geçmişte çok oluyordu. Belki şimdi de el altından oluyordur. Türk ordusunun geçtiğimiz günlerde şöyle bir teminatı vardı: "Biz Irak'a girmeyeceğiz". Genelkurmay bu teminatı veriyor. Ve yine şu da Genelkurmay Başkanı Torumtay'ın istifası üzerinde söylendi: ABD yanlısı Özal, ABD güneyde zor duruma düşerse, Türkiye ordusunu savaşa sürececek, fakat buna karşı ordu direni-

yor. Ve hatta ordu buna karşı direnmekle de kalmadı; "ortak Kürt tehlikesine karşı zımnı bir ittifak" için, Genelkurmaylık planlar yaptı ve hatta el altında Irak'la da görüşüldü. Tabii ki ABD buna hiçbir şekilde onay vermez, bu kadar yardım ettiği, bu kadar desteklediği, milyarlarca doları hizmetine verdiği Türk rejimini böyle bir konumda kabul etmez. Nitekim, Özal kanalıyla dayatmada bulunuyor. Sonuç Güçlü taraf ABD-Özal olduğu için, Genelkurmay geri bir adım atıyor. Yenilmiyor ama geri adım atıyor ve o da istifa biçiminde somutlaşıyor.

Bütün bu gelişmeler, Kürdistan halkının durumundan kaynaklanıyor. Görülüyor ki, Türk ordusu Irak'a karşı değil, Kürt halkına karşıdır. Yine, İnönü ve Ecevit başta olmak üzere -ki buna sol bir kesimi de katmak istiyorlar-sözde muhalefet Körfez savaşı karşı değil, Kürdistan'daki olası bir devrimci savaşıma karşıdır. Temel endişeleri budur. Dolayısıyla bunların savaşa karşı politikalarının temelinde de, Kürdistan'da gelişen devrimci savaşa karşı olma endişesi yatıyor. Ve bu anlamıyla daha tehlikeli bir rol oynuyor.

İster Baas ister daha önceki Irak rejimleri olsun, Türklere Kürt halkının isyanına yönelik çok somut teminatlar verdiler, Türkiye'ye saldırmayız dediler. Barzani de bu konuda çok açık teminat vermişti. Verdiği teminat; siz bizi destekleyin, biz "Türkiye Kürtleri"nin gelişmemesi için, hatta olası bir direnişlerinin önlenmesi için elden geleni yaparız şeklindeydi ve yaptılar da. Bilindiği gibi, Türkiye KDP'si aslında Kuzey Kürtlerini Kontrol KDP'sidir. Bu örgüt 65'lerde şekillendirilirken belki bunda bazı iyiniyetli yurtseverler rol oynamışlardır, gerçekten bazıları dürüst olabilir. Ama giderek, özellikle 70'lerden itibaren niteliği değişir -ki ilk kurucularının şüpheli ölümleri sözkonusudur bu dönemde. Ardından, ilk sekreter Faik Bucak'ın ölümü gündeme gelir ve sanırız bu ölüm de kuşkuludur halen. Yine iki Sait (Sait Kırmızı-Toprak ve Sait Elçi) birbirlerine karşı kışkırtılmaları ve önce birisinin daha sonra da diğerinin öldürtülmesi durumu vardır. Sonuç onların öldürülmesi ile birlikte, 72'lerden itibaren Türkiye KDP'si yönetiminin adeta MİT'in Kürdistan müsteşarlığının emrinde, Kürt yurtseverliğini bastıran bir araca dönüştürülmüştür. 1975'lerde, Kürt halkındaki yeni uyanışa karşı nasıl yöneltildiğini biliyoruz. Özellikle KUK örneğinde, PKK önderliğindeki uyanış üzerine nasıl saldırıldığı hatırlardadır. 1975-1980 arasında bu giderek neredeyse modern ulusal kurtuluşçu düşünceye ve örgütlenmeye karşı dayatılan temel bir provokasyon aracıydı.

Bütün bunlar kaynağını Türkiye'nin 70 yıllık politikasından alıyor. Bu politikaya göre, Güney Kürtleri daima bir pasifikasyon içinde olmalıdır. Bunu 1925'lerde İngilizlerle yapıyordu, Irak devriminden sonra Kürt işbirlikçileri ile yapıyor ve Baas rejimiyle 20 yıldır sürdürüyor. İşte şimdi Özal'ın ABD'nin zorlamasıyla bu politikadan uzaklaşması durumu var-

dır. Bu durum Özal'ın iyi niyetinden mi kaynaklanıyor? Açık ki hayır. Özal'ın yönetimi Evren'le birlikte Kürdistan'da özel savaşı tirmandıran bir yönetimdir. 1980 sonrası genelde Türkiye, özelde Kürdistan üzerindeki yönetim, bir özel savaş yönetimidir ve PKK'nin 15 Ağustos 1984 Atılımı'ndan beri yürüttüğü savaşımına karşı da zaten çok açıkça, özel yönetimli bir savaş dayatıldı ve bunun sorumlusu Özal'dır. TC'nin ekonomisini, dış politikasını çizen orduya görülmemiş boyutlarda finansman imkanı sağlayan Özal yönetimidir. Ve Özal kendisi bizzat bu yönetimin en önde gelenidir. Bugünün başbakanı ise geçmiş dönemin içişleri bakanı olarak özel savaşı dört yıl yönetmede belirgin rol oynadı. Şimdiki İçişleri Bakanı benzer tipteki bir İçişleri Bakanıdır. Ve dedik ki, Genelkurmay Başkanı'nun istifası biraz da, Savunma ve İçişleri Bakanı da dahil bu yönetimin daha çok özel savaşı geliştirme tarzından kaynaklanıyor. Çelişki bir yönüyle de buradadır. Özellikle PKK'ye karşı özel savaş, muhtemelen Kürt işbirlikçileriyle de işbirliğine yeşil ışık yakan bir özel savaştır. Fark burada.

Türk ordusunun Kürdistan'daki büyük yığınağına bu anlamda ne ad vereceğiz? Şunu açıkça söyleyebiliriz: Türk ordusu Irak rejimine karşı savaşma veya Körfez krizinde ABD'nin yürüttüğü savaşa katılma amacıyla değil, Kürdistan'daki devrimci savaşı bu bahaneyle tasfiye etme, bu olmazsa gelişmesin önleme amacıyla yığılmıştır. Dolayısıyla Türk ordusu Körfez savaşında bir taraf değil, Kürdistan savaşında bir taraftır. Çoğu bunu saptırıyor. Özellikle Türkiye'deki savaş tartışmasında bu gerçek tamamıyla saptırılıyor. Sanki Türk ordusu Körfez savaşında çok ciddi bir tarafmış gibi, "Savaşa girmesin, biz savaşa karşıyız" biçiminde bir edebiyat geliştirildi. Bu yanlış ve saptırmadır, gerçekleri örtbas etmezdir. Körfez krizi dolayısıyla Güney Kürtlerinin kendi silahlı ve siyasi savaşımını geliştirmeleri korkusu ve daha çok da büyük Kürdistan parçasında yürütülen devrimci savaşımın bu gelişmeden yararlanarak bir atağa geçmesine "Irak Kürtleri"nin de cephe gerisi konumuna dayanarak veya bu cephe gerisi konumu güçlendirerek büyük bir atakla kendi devrimci savaşımını geliştirmesine karşı, Türk ordusunun yığınağı sözkonusudur. Ve hatta Türk ordusu savaşta aslında çok iğrenç ve ikiyüzlü bir rol oynuyor. Bir yandan üsleri ABD uçaklarına veriyorlar, ama diğer yandan alttan alta Irak rejimiyle Kürdistan tehlikesi temelinde görüşmeler yapıyorlar. Yakın dönemde yapmışlardır. Güney Kürdistan'ın 15 km içlerine kadar Türk ordusu girebilir denildi. Bu bir anlaşmaydı, ancak 1988'den sonra bozuldu. Şimdi buna tekrar işlerlik kazandırılmak isteniyor. Irak zor durumda ol-

Mücadelemiz Türkiye devrimini de büyük oranda tahrik ediyor, Türkiye'yi de gerçekten devrime götürüyor. İşte TC bunu önlemek; yani genelde Güney Kürdistan'ı Kuzey Kürdistan'dan, Türkiye'yi de Kürdistan'dan koparmak istiyor. Bunun için bütün ordu gücünü Kürdistan'a yığıyor.

duğu için buna göz yumabilir veya göz yummaz. Son derece karmaşık bir durum yaşanıyor. Türkiye'nin bir savaş tehlikesi olmasına rağmen her gün şehirler ayağa kaldırılıyor. Bu bir özel savaş uygulamasıdır aslında.

TC, Kürdistan'da yürüttüğü savaşı NATO'ya yık-mak istiyor.

Ama dediğimiz gibi, amaç aslında bizim 1991 yılı gelişme perspektiflerimizi boşa çıkarmaktır. Bugün Cizre, Silopi hattı adım başı asker doldurulmuş. Ve hatta TC bu hattı Zaxo'ya kadar genişletiyor. Böylece mücadelemiz için önemli hatları kesmeye çalışıyor. Dolayısıyla Kürtlerin önemli bir bölümünün Botan'a akışını önlemeye yöneliktir çabaları, Irak'a yönelik değil.

Daha önce bir İran hattını özellikle KDP ile kesme durumu vardır. Irak ve İran kesiminden yönelen olası olumlu gelişmelerin önünü kesmek için Şemdinli aşiretlerinin KDP ile birlikte büyük bir kalkan olarak dikme durumu vardır. Bu bildiğimiz gibi, savaşı köstekleyen ve önemli kayıplara yol açan bir kalkan durumundadır. Şimdi bunu da

biraz pekiştirmek istiyor. Son işbirlikçilik politikası aslında buna biraz daha kan ve can vermedir. Kuzey'deki kuvvetlerini, Türkiye'de biraz dayanabilecek bütün kuvvetlerini buraya yığıyor. Özellikle Irak hududuna yığıyor ki, Güney Kürtlerinin olası bir cephe gerisi olma konumunu aşsın.

Güney Kürtlerini tehdit ediyor, "devlet kurdurtmam", "daha geniş bir otonomi kabul etmem", diyor. Bütün bunları dayatıyor. Amaç aslında, Güney Kürtlerini bir cephe gerisi güç konumuna getirmemektir, bunu zaten, Güneybatı Kürtleri için de yaptı. Suriye ile yürüttüğü görüşmelerin ana nedenlerinden birisi de, Güneybatı Kürtlerinin konumunu zayıflatmak ve onları cephe gerisi güç konumuna getirmemektir. İran'a yönelik de bu politikası vardır. Şimdi yoğun bir biçimde "Güney Kürtleri"ne yönelik bunu yapıyor.

İşte, huduttaki büyük yığınak tamı tamına genelde Kürdistan'ın birliğine, Kürt halkının ortak direnişine fırsat vermemek içindir. Güney Kürtleriyle Kuzey Kürtlerinin önüne tarihi bir fırsat olarak çıkan, ortak mücadelede birbirini arkasına alarak kendi mevzilerinde savaşı daha da güçlendirme, giderek daha anti-empyralist bir öze ve sınıf işbirlikçilerine karşı da savaşı yürütme durumlarını tasfiye etmek istiyor.

Özal'ın son geliştirdiği "Kürtçeye serbestlik" meselesi de aslında bunun bir parçasıdır. "Kürtçeye serbestlik" adı altında Kürt milletvekilleriyle, sahte Kürt partileriyle geniş görüşmeler yapıyor. Bir taşla birkaç kuş vurmak istiyor. "En büyük Kürt parçası bizim yanımızda", "Kürtleri biz himayemize alacağız" iddia-

sıyla çıkıyor. Himaye de ne biçim himaye! Evet, böylece, nasıl ki İran-Irak vaktiyle Kürtleri böyle kullandılar, kendisi de bütün diğer parçaları bu ülkelere karşı kullanmak istiyor. Yani hayvanların ağzına bile böyle zincirler vurulamayacağına göre, harhalde Kürtlere de vurulamaz. Dolayısıyla bu bir serbestlik değil, bir aşağılama yasasıdır, aşağılama ve yasaklama yasasıdır. Tabii ki bir yanıtma yasasıdır aynı zamanda. Kürt işbirlikçilerine nefes aldırma, kamuoyunu yanıtma amacına yöneliktir. Buna bir de "Benim anam da Kürttür" edebiyatını ekliyor, böylece Kürtlere ne kadar yakın olduğu safatasını yaymaya çalışıyor. Bununla bir taşla kaç kuş vurduğu belli değil. Bu bir sahtekarlık örneği oluyor kısacası. Hatta şunu da söylüyor. "Herkes oturuyor görüşüyor bu meseleleri, niye PKK de oturup görüşmüyor?" Bununla, o reformizme yatanlara, ilımlı PKK'lılık taslayanlara, itirafçılara bir şans vermeyi amaçlıyor.

TC'nin kuruluşundan beri en büyük korkusu, Kürdistan gerçeğidir. 1925-40 yılları arasında büyük bir tenkil ve bastırmayla Kürdistan sorununu belli ölçüde denetim altına aldığı iddia ediyordu ve gerçekten de bu yıllarda vahşi bir savaş yürüttü. Sonuçta, "Kürt sorununun kökünü kazımayı başardım" dedi. Ardından asimilasyonu uyguladı ve 1970'lere geldiğinde artık, "Sorunu hallettim, hatta betonladım" diyordu PKK'nin çıkışıyla birlikte yeni bir dönem açıldığında ise, bu kez bir özel savaş dayattı, 12 Eylül'ü dayattı. Tam "Sorunun kökünü kurutmayı başardım" dediği bir sırada, yeni hamlelerle savaşı geliştirebileceğimizi ortaya koydu. Ve uluslararası durumu, bölgesel durumu değerlendirmeye çalıştı. İran-Irak savaşının olası etkilerinden yararlanmaya çalıştı, yine Ortadoğu'daki diğer çelişkilerden yararlanmaya çalıştı. Bilindiği gibi, tüm bu çabalar sonucu devrimci savaşı biraz boyutlandırdık.

Günümüzde Körfez krizi dolayısıyla özellikle Güney Kürtlerinin durumundan değişiklikler gündeme gelecek. Daha çok da olumluya yönelik değişimlerdir bunlar. Bunu da daha başından değerlendirerek, burayı bir cephe gerisi durumuna getirmek ve Güney Kürtlerinin, Kuzey Kürtleriyle sağlam ittifakını geliştirmek için çabalarımızı ardi arkasına geliştirdik. Hiç şüphesiz yenilmeyen PKK, devrimci savaşı tırmandıran PKK yıllardır TC için büyük bir korku vesilesidir. Bunu zaten günlük basından izliyoruz. Daha önce Evren-Özal yönetiminde olduğu gibi günümüzde de Özal Akbulut yönetimi ve Genelkurmay sığağı sığağına her gün cephelerden gelen tomar tomar savaş raporlarını tartışıp bu savaş üzerinde duruyorlar. Kendi özel savaşlarını yetkinleştiriyorlar. En son işte Körfez savaşı bahanesiyle buna NATO Çevik Kuvvetleri'ni de bulaştırarak, kendilerine olan güvenlerini tazelemek ve güçlendirmek istiyorlar. Karşı-devrim cephesinde, özel savaş cephesinde, bu vesileyle meydana gelen yığınağı doğru değerlendiriyoruz. Yığınak, Kürdistan'daki devrimci savaşın gelişmesini tasfiye etmek, bu olmadıysa önlemek içindir.

Ve eğer mücadele daha da tırmanırsa, hiç olmazsa Kürdistan'ın toptan kopuşunu önlemek, yine mücadelemizin Türkiye'yi de devrime götürmesini engellemek içindir. Çünkü mücadelemiz Türkiye devrimini de büyük oranda tahrik ediyor, Türkiye'yi de gerçekten devrime götürüyor. İşte TC bunu önlemek; yani genelde Güney Kürdistan'ı Kuzey Kürdistan'dan, Türkiye'yi de Kürdistan'dan koparmak istiyor. Bunun için bütün ordu gücünü Kürdistan'a yığıyor.

"HİMAYE" DEĞİL İŞGAL

Bir alt-üst oluş yaşanıyor. Bu alt-üst oluşta hiç şüphesiz en büyük çıkışı Kürt halkı yapabilir veya denetimden çıkan bir Kürt halkı bağımsızlığa kadar gidebilir. O tehlike ortaya çıktı mı Türk ordusu devreye girecektir. Görüyoruz ki, TC'nin tüm hazırlıklarının sebebi Körfez'deki savaş değil, Kürt halkının bağımsızlığa kadar yönelebilecek kabarcığını önlemektir. Dolayısıyla nereden bakılırsa bakılsın, emperyalizmin Körfez'deki savaşı kuzey cephesinde adına ikinci cephede denilen bir biçime bürünürse, bu cephedeki savaşım kesinlikle Kürdistan'daki devrimci savaşıma karşı dayatılan bir emperyalist özel savaşım olur. Sadece Türklerin uyguladığı bir özel savaşım değil, NATO'nun desteğiyle, dolayısıyla emperyalist devletlerin de direkt bulaştığı bir karşı-devrimci özel savaş olur.

Bir ara Vietnam'da nasıl ki işbirlikçiler eliyle karşı-devrimci savaş yürütüldüyse, adına sınırlandırılmış savaş, özel savaş denilen savaşı, Vietnam'ı Vietnam'a kırdırma biçiminde bir savaşla sonuç alınmak istenilip de bu yetmediğinde ABD beşyüzbin kişilik ordusuyla ve büyük hava gücüyle bu savaşta bir taraf olduysa, öyle görünüyor ki, eğer Körfez savaşının sonuçları olumlu bir biçimde Kürdistan'daki devrimci savaşı yansırsa, Kürdistan'ın Kuzey'i ile Güney'i devrimci savaşı tırmandırırsa ve kesinlikle bunun karşısında Türk özel savaşı yetmez bir duruma düşerse -ki düşüyor- emperyalizm direkt devreye girecektir. Eğer Irak dağılırsa hem Musul Kerkük üzerindeki geleneksel iddiasına işlerlik kazandırmak ve hem de esas olarak olası bir Kürt bağımsızlığına karşı durmak için, bir yeniden işgale -buna bazı alanları "Kıbrıslaştırma" da diyebiliriz- girişebilecektir. Böylesi bir savaşla girecektir ki, bunun da temelinde görülüyor ki, Kürdistan'ın işgali sözkonusudur, Irak'ın değil. Irak'ın bütünlüğü gidince işgal edilecek yer Kürdistan'dır. Biz buna Irak'ın işgali demeyeceğiz, Kürdistan'ın işgali diyeceğiz. Bazı işbirlikçileri şimdiden bulabilir, işbirlikçi bir Kürt yönetimi de kurabilir ve bunlar vasıtasıyla bu işgali sürdürebilir. Biz buna da Kürtler otonomi kazandı demeyeceğiz, Kürdistan'ın işgali daha da geliştirildi, diyeceğiz. "Kürtleri himaye altına alıyoruz" denildiğinde, buna himaye altına alma değil, işgal altına alma diyeceğiz. Ve daha şimdiden ortada geliştirilen politikaların, Kürt politi-

kalarının esas amacı da budur. Bu politikaların arkasında ABD de vardır, Avrupa da vardır, İsrail de vardır. Yaratılmak istenen Kürdistan statüsü emperyalizmin denetimi altındaki bir statüdür. Kürdistan senaryosu bu anlamda tamı tamamına ABD, Türkiye, biraz farklılık da olsa Avrupa ve İsrail'in arkasında yer aldığı bir Kürdistan statüsüdür. Gelişir mi, o ayrı bir mesele. Fakat özellikle de eğer Irak'taki Kürtlerin konumu, büyük parçadaki Kürdistan'ın ulusal kurtuluşuna bir cephe gerisi olmaya dönüşürse, savaş Kuzey'de bu temelde geliştirilir ve Kürdistan'ın geneline önderlik edecek bir duruma gelirse, asıl cephesinde büyük başarılar doğru giderse geliştirilecek emperyalist senaryo budur. Bu senaryonun içinde Türk rejimine tanınan vurucu bir rol vardır, mali harcamaların kaynağını ise önemli oranda, başta ABD olmak üzere Batılı ve Ortadoğu'da bir güç olması itibariyle İsrail teşkil edecektir.

Diğer yandan Kürt işbirlikçilerini yeniden reorganize etmek, yani onları yeniden örgütlemek ve bunun için de bu son dil serbestisi maskesi altında birtakım yasal düzenlemeler geliştirmek istiyorlar. Sanırım Fransa'da ve Washington'da yeni bazı konferanslar geliştirmek istiyorlar. Bu temelde Kürt egemen işbirlikçi güçlerini yeniden örgütlemek istiyorlar. Tüm partiler bünyesindeki milletvekillerini ve tüm Kürt aşiretlerinin önde gelenlerini birleştirip böylece Türk işbirlikçisi olan ve bir ucu Washington'a kadar uzanan bir Kürt işbirlikçi cephesi oluşturmak istiyorlar. Veya kaba anlamda Türklerin korucularla, kendi özel savaşında görevli kıldıkları aşiret kuvvetleriyle şimdiye kadar sürdürdükleri işbirlikçi yaklaşımı daha da boyutlandırıp bir Kürt yaftası vurmak, bunu mümkünse bir Kürt işbirlikçi partisi veya bu tip şahsiyetlerle yürütülen bir politika boyutuna yükseltmek amacındadırlar.

DEVİRİMCİ SAVAŞ POLİTİKAMIZ SÜRECEK

Bu politikayla Türkiye'ye Kürt sorununda öncü bir konum yüklenmek istenmektedir. İran'ı tehdit altına almak, Irak'taki rejimi veya eğer yeni bir rejim kurulursa onu tehdit altına almak ve hatta Suriye'yi tehdit altına almak için, Kürt kozunu bu sefer Türkler eliyle kullanma planı geliştiriliyor. Emperyalizmin ve özellikle ABD'nin ısrarla vurguladığı ama Türklere kabul ettiremediği, şimdi ise Türk yönetiminin bir bölümünün önemli oranda kabul ettiği politika bu aşamaya getirilmiştir. Bunun figuranları vardır, yürütücüleri vardır. Bu o kadar önemli değildir, ama politikanın esas özelliği böyledir. Buna karşı PKK'nin yürüttüğü politika, devrimci savaş politikasıdır. Tam bağımsızlık şiarından yola çıkarak ve devrimci savaş halk savaşını temelinde tırmandırarak, Kürdistan'ın birlik-bütünlüğüne de bu temelde işlerlik vermek isteyen yani büyük parçayı temel kurtuluş alanı olarak gören, Kürt problemini esas itibariyle büyük parçanın ulusal kurtuluş problemi haline dönüştüren, di-

ğer parçaların rolünü de bu temelde ele alan, bölge halklarının emperyalizme, siyonizme, iç gericiliğe karşı yürüttükleri mücadelede Kürt halkının konumunu bir müttefik gücü olarak değerlendiren, ilerici yönetim veya partilerle ilişkide bu temelde bir politikayı esas alan ve böylece devrimci bir çıkışı, bu temel bağımsızlık amacıyla bağlantılı olarak ama çok esnek, çok uygun taktiklerle bölge çapında geliştirmeye çalışan tutumdur PKK'nin önderlik ettiği tutum. İşte bu tutum temelindeki devrimci savaşa karşı, karşıdevrimin senaryosu, büyük ordu yığınakları ve buna dayanan bir savaş oluyor.

Meseleleri doğru ele almak, tamı tamına böyle ele almakla mümkündür. Bu konuda bütün taraflar çok mu bilinçlidir? Hayır! Türk devleti özellikle, çelişkili bir durumu yaşıyor. Bu biçimde bir özel savaşı yürütmeli miyiz, yürütmemeli miyiz tartışmasıyla parçalanmıştır. ABD'nin ve İsrail'in olası yaklaşımları, Türkiye'yi kendileriyle tam bir ittifak içinde tutmaktır Ortadoğu'da. TC içinde, bu konudaki yaklaşımlarla da tam bütünlük içinde olmalı mıyız, olmamalı mıyız tarzında bir çatışma vardır. TC'nin geleneksel Kürt politikasını yürütmeli miyiz, yürütmemeli miyiz tarzında bir çelişki vardır. Devlet bu konuda bir bocalama içine girmiştir. Tabii ki temelde de buna yol açan, devrimci savaşın gelişme olasılığıdır, Körfez savaşıyla birlikte daha da hızlanan gelişme olasılığıdır. Tartışmaları ve saptırmaları devam edecektir. Ama öz değişmeyecektir. Ne kadar senaryo da düzenlense, ne kadar uygulama ve yığınak da yapılırsa, amaç esas itibariyle, devrimci bağımsızlık savaşını mümkünse imha etmek, mümkün değilse önünü kesmek ve bazı reformlarla tasfiyeyi tamamlamaktır. Bu konuda da bazı Kürt işbirlikçilerine rol oynatmak istiyorlar. Bu onların planı.

Bizim temel yaklaşımımız baştan beri, Türk sisteminin halk olarak varlığını imhayı içeren, onun ulusal-toplumsal özgünlüğünü, kimliğini hiçe sayan, yok eden, tarihten günümüze kadar bu konuda her türlü vahşeti uygulayan, günümüze doğru uluslararası koşulları da dikkate alan bir özel savaşı tırmandıran ve PKK'ye karşı özellikle bu özel savaşı geliştiren yönelimine karşı, yeni bir sınıf önderliği, yeni bir ideolojik-politik önderlik ve taktik ifadeyle devrimci savaş geliştirmek, dayatılan özel savaşın istediği gibi başarıya ulaşmasını engellemek, bunun yanında halk savaşının boyutlandırılabilmesini ve küçümsenmeyecek gelişmeleri ortaya çıkarabileceğimizi kanıtlamak olmuştur. Bu temelde savaşımız gelişebilir. Hatta özel savaşı zorlayabilir ve bazı sonuçlara da ulaşabilir. Kanıtlanan gerçeklik budur. Zafere ulaşır mı, ulaşmaz mı? Bu şüphesiz doğru devrimci hattın veya stratejinin sağlam bir taktik önderlikle yürütülmesine bağlıdır. Yıllardır üzerinde durduğumuzun da bu olduğu biliniyor. Strateji doğru, yani temel doğru, sınıf mevzilenirilmesi, dış ittifaklar doğru konulmuştur. Ama taktik önderlik buna yeterince cevap vermiyor. Bu da tabii ki bir pratik meseledir. Üzerinde yoğunla-

şıldığı oranda, başarıldığı oranda savaşın pratikte de geliştiği zaten kanıtlanmıştır. Dolayısıyla başarı şansını başarılı uygulamada görüyoruz. Onun da gün be gün gelişeceği kesinleşmiş oluyor. İşte savaşın gelişme seyri, devrimci savaş cephesinde de böyledir.

O halde sonuç olarak; Ortadoğu bölgesi yeni bir gelişme aşamasına girerken, Arap aleminde özellikle, büyük çalkantılar olur ve emperyalizmin dayattığı statü zorlanırken, bundan en yakından etkilenecek olan bir cephe de Kürdistan'daki cephe. Kürdistan'a sömürgeciliğin ve emperyalizmin dayattığı statüko zorlanıyor. Körfez kriziyle birlikte bu daha da tutunamaz bir duruma geldi. Sonuçta hiç şüphesiz en çok Kürdistan üzerinde bu statükonun aşılmasına yönelik etkiler kendisini gösterecektir. Partimiz baştan beri böylesi olası gelişmeleri dikkate aldı. Her ne kadar partimizin esas dayandığı çizgi objektif durumu dikkate alıp bunun tahlili temelinde planlı ve örgütlü bir çabayı esas alıyorsa da; İran-İrak savaşı gibi bölgedeki olası ani gelişmeleri ve Körfez savaşı gibi tesadüfen veya beklenmedik bir şekilde dıştan doğan ama mücadelemizi çok etkileyen gelişmeleri de dikkate alan bu türden gelişmelere karşı da çok duyarlı olabilen, bunu zamanında kavrayabilen, sonuç çıkarabilen, dolayısıyla kendi devrimci planlı ve sürekli savaşımını bu olası gelişmelerden de yararlandırabilen esneklikteki bir politika takip ederek, bu yönlü gelişmeleri de mücadelede bir tımandırmaya dönüştürme özelliği nedeniyle, biz Kürdistan cephesindeki devrimci savaş daha da tımandırabileceğimizi bir kez daha kanıtlamış bulunuyoruz.

Düşmanın yaptığı muazzam yığınak sadece ve sadece bizim devrimci savaş doğrultumuzda ne kadar doğru yürüdüğümüzün bir kanıtıdır. Emperyalizmden direkt kuvvet isteyebilecek kadar korkması bizim savaşımızın gelişme olasılığının yüksek olmasından ötürüdür. Ve daha şimdiden bu korktuğunun başına gelebileceğininin derin endişesindedir. Bu temelde devrimci savaş doğrultumuzun gelişeceği ve kitlelere gittikçe daha fazla mal olacağı açıktır. Kürdistan'daki devrimci savaş daha şimdiden uluslararası bütün tarafları düşündürecek bir sorun olmaya yüz tutmuştur. Hiç şüphesiz, Irak'ın bundan sonraki oluşumunda Kürtler önemli bir rol oynayacaktır ve bu rol hiçbir zaman eskisinden daha geri bir rol olmayacaktır. Etkileri Kuzey Kürdistan üzerine olumlu yansıyacaktır. Kuzey Kürdistan'daki gelişmeler de Güney Kürdistan üzerindeki gelişmeleri olumlu temelde etkileyecektir. Eski statükoyu burda zorlayacaktır. Dolayısıyla bütün bunlar Kürdistan'daki statükonun ırçalanmasına yolaçacaktır.

Çok yoğun bir biçimde halkın özellikle şehirlerde bu yıl saflara akın etmesiyle devrimci savaşımız kırsal alandaki bir savaş olmaktan çıkıp şehirlerin de rolünü iyi oynadığı ve giderek çok kapsamlı boyutlara ulaşan bir devrimci savaşıma dönüşecektir. Her geçen günün bu konuda ileri bir adım teşkil etmesi, yetmez taktik önderliğe rağmen, bu tür gelişmenin varlığını

sürdürmesi, bir türlü ötüne geçilememesi sözkonusudur. Hatta yetmez devrimciliğin parti içindeki kontra pratiğine her türlü zemini sunan ve bu yönüyle bırakalım taktik önderliğin gereklerini yerine getirme, taktik önünde bizzat engel olan bütün tutum ve davranışlarına rağmen, kitlelerin kabarışı geliyor. İnanılmaz bir biçimde, örgütsüz de olsa ama partinin genel doğrultusunda, onun arayışı içinde ve onunla her an birleşme temelinde bir gelişme sürüyor.

Parti hiç şüphesiz böylesine bir gelişmenin önder gücüdür, ideolojik-politik önder gücüdür ve taktik önder gücü olması da bilecektir. Taktik için harcanan çabalar az değildir, silahlı savaşım cephesi için, taktik düzeyde harcanan çabalar az değildir. Bu çabalar IV. Kongre temelinde daha da yoğunlaştırılmıştır. Ve hiç şüphesiz bütün bunlar parti içinde netleşmeyi, özellikle taktik önderliğe ulaşmayı engelleyen anlayış noksanlığını, tutum zayıflığını giderecek, bunun yerine taktik her savaşım alanında başarıyla uygulayabilecek seviyeyi geçirebilecektir. Bir taraftan kitlelerin gelişimi böyle tımandırılırken ve partinin ideolojik politik doğrultusu buna yol açarken, diğer taraftan partinin kadro gücünün doğru taktik önderliği geliştirilerek, gerilla savaşı bir yandan, şehirlerdeki halk ayaklanmaları diğer yandan ve iç içe savaşı tımandıracaktır. Taktikte de parti önderliği konuşturulacaktır. Bu konudaki eksiklikler giderildiğinde, yetmezlikler ve olumsuzluklar aşıldığında görülecektir ki, şimdiye kadar çok az kişinin inandığı ama bir gerçek haline gelen devrimci savaş cephesi şimdi çok kimseinin inandığı fakat bununla da kalmayıp kendisini tamamen katığı bir devrimci savaş gerçekliğine dönüşecektir. Kanıtlanan devrimci savaş gerçeğimiz bu oluyor.

Buna hiç şüphesiz her zamankinden daha fazla, özellikle şimdiye kadar önyargılı yaklaşmış, Türkiye halkının öncü güçleri olduğunu iddia eden devrimci-demokratik güçler de dikkat edeceklerdir. Onlar da gerçekten özel savaşın büyük yanlışını yaşadıklarını -ki bu kontrgerilla tartışmasıyla daha da iyi açığa çıktı-, yürürlükte olanın bir demokrasi değil, bir özel savaş ve kontr-gerilla yönetimi olduğunu ve bunun sadece Kürdistan'da uygulanmayıp Türkiye halkının da her türlü demokratik gelişmesinin ve hatta ekonomik mücadelesinin frenlendiğini gördüler. Kendileri bu konudaki yanlışlarını ve yetmezliklerini daha hızlı kavrayacak, dolayısıyla devrimci savaşımın Türkiye boyutu da gelişecektir. Kürdistan'da yürütülen savaşımın Türkiye halkının savaşımıyla ne kadar bağlantılı olduğu, onu ne kadar etkilediği her zamankinden daha fazla kavranacak, daha baştan iddia ettiğimiz, Türkiye'deki devrimci gelişme biraz da Kürdistan'daki devrimci gelişmeye bağlı olacaktır şeklindeki tezimize her zamankinden daha fazla bir işlerlik kazandırılmış olacak ve Türkiye cephesi de devrimci savaş cephemizin önemli bir tamamlayıcısı durumuna gelecektir. Buna daha şimdiden Ortadoğu sahasında yürüttüğümüz ittifakların küçümsenmeye-

cek etkilerini de eklersek, şimdide kadar sınırlı etkilediğimiz etkilendiğimiz, ama bundan sonra daha fazla etkileyip-etkileneceğimiz ve daha da geliştirilmesi için rolümüzü iyice ortaya çıkaracağımız bir bölgesel konum ortaya çıkacaktır.

Kürdistan devrimi bu temelde kesinlikle gelişmesini sürdürecektir. Bunun tek engeli gerçekten olsa olsa, kendi politik-örgütsel önderliğimize kendi elimizle verebileceğimiz bir zarar olur. Yine, silahlı savaşım cephemize kendimizin çok büyük yanlışlarla yaklaşması gelişmenin önünü bizzat kendimizin tıkaması olur ki, buna da hiçbirimizin hakkının olmadığı açıktır. Devrimcilerin görevi devrimleri engellemek değil, devrimin gelişmesinin bütün teorik-pratik sorunlarına çözüm gücü olabilmektir, PKK'de gerçekleşen budur.

Dolayısıyla şimdiden halkımızın gerçekten inanılmaz bir karşılık verdiği partinin ideolojik-politik doğrultusuna, yine oldukça desteklediği gerilla doğrultusuna artık parti yapısının da karşılık vererek savaşı tırmandırması için, herkesin, kendisinden kaynaklanan eksiklikleri gidererek rolüne hakkını vermesi ve önemli başarıları bu temelde öncüye yarasız bir biçimde yaratması kaçınılmaz görevimiz oluyor. Biz her zamankinden daha fazla bir yoğunlaşmayla bu görevlerimizi de başarıyla tamamlayarak veya en azından gelişmelerin hızına cevap veren bir tempoya kavuşturarak bu savaşı tırmandıracağımıza inanıyor ve yakın dönemin, Kürdistan devrimci savaşımının büyük başarılar kazandığı ve sonuca doğru gitmeye çalıştığı yıllar olacağına dair inancımızı dile getiriyoruz. Ancak bunun gerçekten sıkı bir çalışmanın ürünü olacağını, savaşı gerçekten kurallarıyla ve her çep-hede yürütmekle bu sonuca ulaşacağımızı da çok iyi biliyoruz. Dolayısıyla hepimizden beklenen görev, büyük bir tarihi fırsat olan ve gerçekten ancak önemli uluslararası altüst oluşlarda yakalanabilecek böylesi tarihi anlara, geleneksel, oldukça yetmez kişilik yaklaşımlarıyla değil, olağanüstü dönemlerin olağanüstü kişiliğiyle yaklaşmak ve PKK gibi bir partide bunun somut ifadesi olabilmektir; bugün artık bir fırsat ol-

maktan da çıkıp oldukça yakaladığımız, kendi ellerimizle sonuca doğru götürmeye çalıştığımız bu koşullardan devrimi güçlendirerek çıkmaktır. İddiamız o ki, Ortadoğu'nun altüst oluşlarında Kürdistan'ı yeni bir Ekim Devrimi'nin alanına çevireceğiz dedik, bu iddiamız her zamankinden daha fazla geçerliliğini koruyor ve Körfez savaşı dolayısıyla bölgede geliştirilen dünya çaplı savaşla da ifadesini buluyor. Bu savaştan biz gerçekten sosyalizmin de güçlü bir atılımına yol açabilecek yeni bir Ekim Devrimi yaratabiliriz. Uluslararası etkisi oldukça önemli olabilecek bir devrimci gelişmeye kendi çapımızda karşılık verebiliriz.

Görülüyor ki gerek ulusal kurtuluş, gerek enter-nasyonalizme en anlamlı katkılardan birisini yapabilecek bir savaş anlamına da geliyor bizim yürüttüğümüz savaş. Bütün bunlar sadece başarılı olmak için bir göreve koşmamızın değil, insan soyunun önemli gelişme anlarında katettiği büyük gelişmenin bir benzerinin bizim koşullarımızda da gerçekleşebileceğine derinden inanarak, bunun artık gününün geldiğinin bilincinde olarak görevlerimize sarılmanın gereğini ortaya koymaktadır. Zaten bizim gibi, birakalım kaybedecek bir şeyi kalan, aşağılanacak kadar aşağılanmış, elinden alınacak ne varsa alınmış, aslında yaşamı koca bir iflastan ibaret olanlar için gerçekten, savaşla herşeyin kazanılacağı ve bunun ancak kişiyi büyütebileceği çok açıkken, bütün gıdamızı -maddi ve manevi-, yeniden kendimizi yaratmamızı tamı tamına bağlayabileceğimiz böyle bir savaştan başka ne bir seçeneğimiz var, ne de görkemli karşılayabileceğimiz başka bir ciddi tarihsel olayımız olabilir. İşte bunu yakalamışız, işte buna yücelmenin, kaybedilen her şeyi kazanmanın büyük ve doğru bilinci, arzusu, amacıyla yaklaşıyoruz. Ve eğer bütün bunlar doğrusa ve eğer bizim için herşey anlamına geliyorsa, yüklenip başarmamak mümkün değildir. Başarmak için de kendimizi tüm gücümüzle ayaklandırıp sonuca gitmememiz düşünülemez. O halde, görevlerimizi bu temelde derinliğine kavıyor, üzerine yükleniyor ve kazanmanın kesin olduğuna inanıyoruz.

TÜKENİŞİNİZ

Eskidi yüzünüz bayım
Sizi sırsız aynalar paklar

Dökülüyorsunuz ayaksız bir kadehe
şaraptan

Teniniz nötr, yaban
Ebonitler kaldırmıyor saçlarınızı
günah

Soyunun
Taşralı bir tüccar çabukluğunda
Işıksız doldurun içinizi
Boşluğunuz aydınlıkken de yavan

Eskidi yüzünüz bayım
Sizi yeni bir dil paklar

Bejan Matur

KENTLER VE DEVRİMLER

E. Kamil Boyacı

14 Haziran 1991 tarihli gazeteler, Leningrad'ın adının değiştiğini, kentin Çarlık dönemindeki ismi olan Saint Petersburg adını aldığını yazdılar.

Dünyanın ilk sosyalist devleti, SSCB, tarihini siliyor, o kadar çok insanın canları pahasına destan yazarak tarih yapan başarılarını yok sayıyor. Leningrad'ın adının değiştirilmesi, SSCB'nin başındaki kişilerin emperyalizme ve kapitalistlere hoş görünmek için verdikleri büyük bir ödündür. Sanki, Leningrad yerine St. Petersburg veya 1914-25 yıllarında söylendiği gibi Petrograd deyince emperyalistler kesenin ağzını açıp SSCB'deki reformlar (!) için dolarları sayacaklar!

1917 Devrimi'nden sonra Rusya'da ve bağlı cumhuriyetlerde pek çok kentin adı değiştirildi. Çarlık rejimini hatırlatan isimler taşıyan kentler, komünist rejime göre yeni yeni isimler aldılar. Bunların ad değiştirmeleri uzunca bir süre içinde oldu (1917-1948). Sonra Kruşçev'le birlikte 1950'lerin sonunda yeniden isim değişiklikleri yapıldı.

Eski Adı	Yeni adı	Sonraki adı
Samara	Kuybişev (13)	
Neft-Chala	26 Bakinskikh	
	Kommisarov (14)	
Çistyakovo	Thorez (15)	

Bunlardan başka, yeni kurulan bazı kentlere Ordjonikidzeabat, Mikoyanabat, Leninabat gibi isimler de verilmiştir (Türkistan-Türkmenistan gibi bölgelerde.)

Tacikistan'ın başkentinin adı Frunze'dir. (16) Yeni kurulmuş bir kente Togliatti (17) adı konmuştur. Bunlar SSCB'nin ilk yıllarındaki devrimci ve enternasyonalist ruhun coğrafi plandaki yansımalarıdır. Marx ve Engels'in adları da Volga kıyısındaki birbirine yakın iki kente verilmiştir.

SBKP'nin 1956'daki 20. Kongresi maziyi inkar etme, tarihi silme çabalarının başlangıç noktası olmuştur. Tarih, mazi, sosyalist bellek silinince kentlerin de adları değiştirilmiştir. Tarihi Stalingrad adının, 1961 yılında hiçbir tarihsel ve devrimsel anlamı olmayan Volgograd olarak değiştirilmesi (1943'deki büyük Stalingrad zaferinin silinmesi), Kruşçev yönetiminin "barış içinde bir arada yaşama" politikasını "emperyalizme hoş görünme" biçiminde algılatmaya başlamasıyla birlikte olmuştur. Stalin'in adını taşıyan ne kadar kent varsa, adı değiştirilmiştir. Stalingrad, Stalinabat, Talinsk, Stalino, Stalinogorsk, vb. kentler "tarihe" karışmıştır. Stalin, Kruşçev yönetiminin günah keçisidir.

SSCB'nin ilk kuruluş yıllarında "kuruluş"a büyük emeği geçenlerden Felix Edmund Djerjinski'nin (18) adı "Dzerzhinski" (Jerjinski) olarak bir kente verilmişti. Moskova yakınındaki Dimitrov kentinin adı da 3. Enternasyonal'in son genel sekreteri ve Bulgaristan'ın ilk devlet başkanı Dimitrov'dan hatıradır. Başkı Cumhuriyetindeki Oktyabrski kenti de Ekim devriminin yadigarıdır. Maniç ırmağı üzerindeki Proletarskaya kenti de devrimi yapan proletaryadan mülhemdir. SSCB'deki Georgiu-Dezh kenti (Ukrayna'da) (19) SSCB'nin eski enternasyonalci anlayışının bir yansımasıdır.

Pugachev (20) kenti de, SSCB'nin Çarlık dönemindeki halk isyanlarına sahip çıktığının bir delilidir. Çapayevsk ve Çapayevo isimli iki kent de Furmanov'un romanlaştırdığı iç savaş kahramanı Çapayev'i (1884-1920) ölümsüzleştirmek için isimlendirilmiştir. SSCB'nin bilim adamlarına da verdiği önemin somut timsali, tarım uzmanı Michurin'in anısına Michurinsk kentinin ve ünlü Mendeleyev (21) in anısına da Men-

Eski adı	Yeni adı	Sonraki adı
Simbirsk	Ulyanovsky (Lenin'in asıl adı)	
Çaritsin	Stalingrad	Volgograd(1961)
Lugansk	Voroşilovgrad (1)	Lugansk
Rybinsk	Shcherbakov (2)	Rybinsk
Vladikafkas	Ordjonikidze (3)	
Yelizabetpol (Gence)	Kirovabad (4)	Gence
Duşanbe	Stalinabat	Duşanbe
Yekaterinburg	Sverdlovsk (5)	
Novokuznetsk	Stalinsk	Novokuznetsk
Mariupol	Zhdanov (Jdanov) (6)	
Gümrü	Leninakan	
Novomoskovsk	Stalinogorsk	Novomoskovsk
Nijni-Novgorod	Gorki (7)	Nijni-Novgorod
Yakaterinoslav	Dnyepropetrovsk(8)	
Ekaterinodar	Krasnodar	
Tver	Kalinin (9)	Tver
Köngsberg	Kaliningrad	
Svyatesk	Manuilskoye (10)	
Pokrovsk	Engels	
Donetsk	Stalino	Donetsk
Nikolayev	W Jernoleninsk	
Petrozavodsk	Kalininsk	
Tilsit	Sovyetsk	
Ridder	Leninogorsk	
Şuşa	Stepanakert (11)	
Perm	Molotov (12)	Perm

deleyevsk kentinin adlandırılmasıdır.

Kuzey Buz Denizi'ndeki ve Pasifik okyanusundaki bazı adaların adları da eski SSCB'nin devrimci, enternasyonal çizgiye ve Ekim devriminin ruhuna bağlılığının timsalidir: Ostrov Bolşevik, Ostrov Piyonyer, Ostrov Konomolets, Ostrov Faddeyevskiy, Ostrov Graham Belli, Ostrov Benett, Ostrov Belyy, Ostrov Kolguyev, Ostrov Bolshoy Begichev, Ostrova Medvezhi, Ostrov Bolshoy Shantar, Ostrov Bolshoy Lyakhovskiy, Ostrov Melyy Lyakhovskiy...

Sosyalizme geçen diğer bazı ülkelerde de devrim kahramanlarının adları veya devrim sürecine hizmeti geçenlerin adları kentlere verilmiştir.

Bulgaristan'da:

Eski adı	Yeni adı
Pazargiç (Dobriç)	Tolbukhin (22)
Pernik	Dimitrovo
Marek	Stanke Dimitrov
Karlovo	Levskigrad (23)
Gomo Dzhumayo	Blagoevgrad (24)
Koşukavak	Krumovgrad (eski Bulgar hakanı Kurum Han'dan Mülhem)
Çarevo	Miçurin (21)
Stançevo	Kalipetrovo
Nevrokop	Gotse Delchev
Bratan	Morozov
Kavaklı	Topolovgrad
Mestanlı	Momchilgrad
Sopot	Vazovgrad (25)
Şumen	Kolarovgrad (26)
Stanimarka	Asenovgrad

Yugoslavya'da 1945 sonrasında Caribard'ın adı Dimitrovgrad, Pedgoriça'nın adı Titograd, Uzicka Pozega'nın adı Titova Uzice ve Köprülü'nün adı da Titov Veles olarak değiştirilmiştir.

Çekoslovakya'da sosyalist rejimin kurulmasından sonra Zlin: Gottwaldov (27) adını almış ve tarihi meydan savaşının geçtiği Austerlitz, Slavkov ve Guta da Kolarovo adını almıştır.

Yine 1945 sonrasında Arnavutluk'ta Kuçove kentinin adı kQyteti Stalin'e çevrilmişti. (Enver Hoca'nun adını taşıyan bir kente Arnavutluk'ta tesadüf etmedik.)

Romanya, 23 Ağustos 1944 devriminden sonra Braşov'un adını Oroşul Stalin'e çevirmiş, 23 Ağustos devriminin anısına Douuzeci Şi Trei August adlı bir kent kurmuş ve bir kentin adını da Gheorghle Gheorghiu-Dej olarak değiştirmiştir.

1990'da SSCB'nin, Federal almanya'nın ağzına attığı Demokratik Almanya'da, Chemnitz kentinin adı 1945 sonrasında Karl-Marx-Stadt olarak değiştirilmiştir.

Vietnam'da 1975 zaferinden sonra eski Saigon kentinin adı da Ho Chi Minh yapılmıştı.

Sabık Çekoslovak vatandaşı Milan Kundera'nun

"Varolmanın Dayanılmaz Hafifliği" adıyla Türkçeye çevrilen romanının 171. sayfasında, 1968 müdahalesinden sonra Çekoslovakya'nın bir kentinde Gran otelinin adının Baykal'a dönüştürüldüğü; meydanlara, sokaklara, sanatoryumlara, otellere, sinemalara, kahvelere Rus coğrafyasından, Rus tarihinden alınma isimlerin konduğunu ve Çekce isimlerin silindiği ileri sürülmektedir. 24 Ekim 1987 tarihinde, böyle bir olayın gerçekten olup olmadığını öğrenmek için Çekoslovakya'nın Ankara Büyükelçiliğine yazılı bir başvuru-da bulundum, cevap alamadım.

Türkiye'de Kemalist devrim, SSCB'ne oranla kent isimlerini daha az değiştirdi*:

Devrimin önderinin adıyla anılan dört ilçe dışında Atatürk, Mustafa Kemal Paşa vs. adıyla büyük kentlerimiz yoktur.

Bursa'nın Kirmastı ilçesinin adı Mustafakemalpaşa (tatlısıyla ünlü) ve İzmir'in Nif ilçesinin adı da Kemalpaşa olarak değiştirilmiş ve Antalya'nun bir ilçesi de Gazi paşa olarak isimlendirilmiştir.

Konya'nın İlisire bucağı Kazımkarabekir adını almış (şimdi Karaman iline bağlı bir ilçe), Eğin (Erzincan'da) Atatürk'ün adında mülhem olarak Kemaliye'ye dönüştürülmüş, İstiklal Savaşı'nda yararlığı geçen Ali Fuat Paşa, İsmet Paşa, Binbaşı Emin Bey, Tufan Bey, Saim Bey, Şahin Bey istasyon, ilçe ve bucak adı olmuştur.

Neden Atatürk'ün adıyla anılan, örneğin "Atatürkent" olarak "tesmiye" edilen bir kentimiz yok." Ankara ve İstanbul'dan birisinin adını "Atatürk" olarak değiştirilmesi için ceryan vardı. Bazı meb'uslar jest yapmak istediler. Bu hususta kaleme aldıkları kânun tasarsını merhum Muhittin Üstündağ'a malederek, Yalova'yı kurmaya çalıştığı zamanlarda ve bir akşam yemeğinde (Atatürk'e) sundular.

Tasarıyı dikkatle okudu ve dedi ki:

-Bir ismin kalması ve söylenmesi için şehirlerin temellerine sığınmak şart değildir. Tarih, zorlanmayı sevmeyen nazlı peridir. Fikirleri ve vicdanları tercih eder...

Ve, İstanbul'un adı İstanbul, Ankara'nın adı ankara kaldı..."(28)

Güney Amerika'daki bağımsızlık ve devrim hareketlerinin önderlerinin adlarının bazı kentlere konulduğu görülmektedir:

Venezuallı asker ve siyaset adamı Simon Bolivar (1783-1830) "Kurtarıcı" namıyla ünlü olup, Venezuella, Peru ve Bolivya'ya bağımsızlıklarını kazandırdı. Bolivar, "Birleşik Latin Amerika Cumhuriyeti"ni kurmak istiyordu. Ölümünden sonra adı Kolombiya ve Arjantin'de birer kente verildiği gibi, adıyla anılan bir ülke de (Bolivya) vardır.

Amerika Birleşik devletlerinde de Washington, Jefferson, Lincoln, Lafayette, Fayetteville gibi kentler de Amerikan devriminden yadigardır.

Meksika (20. yüzyılın en büyük devrimlerinden biri yapan Meksika), Juarez (1806 - 1872), Alvaro Obregon, Maderon gibi devrimcilerin adlarını kent-

lere vermiştir : Ciudad - Juarez, Acapulco de Juarez, Puerto Alvaro Obregon, Ciudad Madero gibi.

Arjantin 'de ilk devlet başkanı Bernardino Rivadavia'nın adı " Comodore Rivadavia " adıyla bir kentte konulmuş ve Sarmiento ve Rosas gibi devlet başkanlarının adları da birer kente verilmiştir. Coronel Dorrego, Coronel Suarez, Fuerte General Roca gibi asker kişilerin adlarıyla anılan kentler de vardır.

Şili'nin kurucusu ve kurtarıcısı, ilk devlet başkanı Bernardo O ' Higgins'in adıyla anılan " Del Libertador General Bernardo O ' Higgins" ve 1851 - 61 döneminin devlet başkanı Manuel Montt'un adıyla anılan Puerto Montt kentleri vardı.

İngiltere, Fransa ve İtalya gibi burjuva demokratik devrim aşamasında geçmiş ülkelerde o devrimleri yürüten kişilerin adıyla anılan bir tek kent bile yoktur : İngiltere 'de Cromwell, Fransa 'da Danton-Robespierre - Marat - Napoleon , İtalya'da Cavour ve Garibaldi adıyla anılan bir kent bulmak mümkün değildir.

Filipinler Cumhuriyetinde ise, bu devletin bağımsızlık mücadelesinin önderinin adıyla "Quezon City" kenti vardır.

1921 - 24 döneminde bir devrim geçiren Moğolistan'ın başkentinin Urga olan adı devrimden sonra Ulan - Baatar (Bator, Kızıl kahraman) olarak değiştirilmiştir.

Kentlere devrim önderlerinin ve ülkenin kurtarılmasına hizmet eden kişilerin adlarının konulması, bir ulusun, bir halkın vefa borcunun yerine getirilmesidir.

Kentlere ve hatta bazı ülkelere (Bolivya gibi) devrimcilerin ve bağımsızlık savaşçıların adlarının konması , o kentte veya ülkeye tarihsel bir derinlik ve anlam da kazandırmıştır. (Amerika kıtasını keşfeden Kristof Kolomb ' un adının bütün bir kıtaya " Kolombiya " olarak konulması yerine, Amerika'nın yeni bir kıta olduğunu söyleyen Amerigo Vespucci'nin adından türeme "America" sözcüğünün tercih edilmesi, yanlış bir tercihtir).

Bir zamanların Doğu Berlin'inde Marx-Engels Platz (meydanı), Wilhelm-Fieck Strasse (caddesi), Lenin Allee (bulvarı), Stalin Allee (Bulvarı), Liebknecht Strasse ve Dimitroff Strasse gibi cadde, bulvar ve meydan adları yer alıyordu. Doğu Almanya -Polonya sınırındaki Eisenhüttenstadt (Demir Döküm kenti)'nin 1945'den sonra Stalinstadt adını alması da (Çelik Adam anlamına gelen Stalin'in adıyla) uyumludur. Doğu Almanya'nın Federal Almanya'ya yem edilmesinden sonra bu isimlerin tarihe karışacağı anlaşılmaktadır.

Bazı önderler öldükten sonra, bazıları da ölmeden önce bazı kentlere isimleri konmuştur. Lenin ve Stalin'in adlarının kentlere verilmesi, sosyal siyaset tarihi açısından ilginç bir gelişmeye tanıklık eden bir olaydır.

Lenin sağlığında adını hiçbir kente vs. verdirmediği. Ölümünden sonra 1925 yılında Petrograd'ın

adı Leningrad oldu. Stalin ise sağlığında adını yüzlerce kent ve yerleşim merkezine verdirdi. Stalin'in ölümünden 10 yıl geçmeden onun adını taşıyan bütün kentlere başka isimler takıldı. Lenin'in ise ölümünden 70 yıla yakın bir süre geçtikten sonra ismi silinmeye başlandı.

19.1.1989 tarihli Güneş gazetesinde "SSCB'de Sanaat Düşmanının Adı Siliniyor" başlıklı bir haberde Andrei Jdanov'un (Zhokanov) adının kasaba ve kamu kuruluşlarından kaldırılmasının SBKP tarafından istendiği yazılmaktadır.

"Destalinizasyon" süreci, SSCB'de 1917 Ekim devriminin kazanımlarından geri adım atma, "barış içinde bir arada yaşama" politikasına vazgeçilmez bir dogma nazarıyla bakarak bunu mutlaklaştırma ve emperyalizme ödün verme sürecidir. Stalin'in adının silinmesiyle başlayan süreç, kapitalizmin restorasyonuna kadar dayanmış, Doğu Avrupa'daki rejimler birer birer çökmüştür.

Fidel Castro'nun dediği gibi "Emperyalizm tarafından vaadedilen ödül, kapitalist tüketim toplumlarının kurulmasının tek yolu olan halklarımızın sırtından sağlanacak yağmanın bir parçasıdır"(29). Yine Fidel Castro'nun söylediği gibi "İlk sosyalist devlete karşı, milyonlarca yaşama mal olan ve üretim araçlarının çoğunu tahrip eden, yıkıcı savaşlar düzenlenmiştir. Mitolojideki kuş misali (Phoenix), ilk sosyalist ülke birden daha çok kez kendi külleri içinden yeniden doğmuştur. Faşizmi yenerek ve sömürge yönetimi altındaki ülkelerin özgürlük hareketlerini kararlı bir biçimde destekleyerek insanlığa büyük hizmetlerde bulunmuştur. Şimdi tüm bunlar unutuluyor. SSCB'de bile ne kadar çok insanın o destansı halkın, tarih yapan başarılarını ve olağanüstü özelliklerini inkar ve tahrip etmekte oluşları iğrençtir..."

Silinmek istenen yalnız kent adlarındaki kişilerin isimleri değil, sosyalizmdir.

Leningrad'ın adına sahip çıkanlar diyorlar ki: "Biz, İkinci Dünya Savaşı sırasında Nazilere karşı Leningrad için savaştık, Leningrad için çok can verdik. Bu şehir burada yaşayanlara değil, tüm Sovyet halkına aittir. St. Petesburg'a Leningrad ismi verilirken tüm Sovyet halkı bu değişikliği desteklemişti. Bu nedenle Leningrad ismi de St. Petersburg'a çevrilecekse, sadece burada değil tüm Sovyetler Birliği'nde bir halk oylaması yapılmalıdır..."(30)

Stalin'in, Molotov'un, Kalinin'in, Maksim Gorki'nin, Voroşilov'un, Şçerbakov'un, Kuybişev'in, Jdanov'un vb.nin adları kentlerden silinirken, sosyalizmin de inkar ve tahrip edildiği, rejimin siyasal ve ahlaksal simgelerinin yokedildiği esefle gözlenmektedir. "Reform" adı altında kapitalizme dümen kıran, "sosyalizmin geliştirilmesi" yerine, Marksizm-Leninizm'in en temel ilkerini feda eden SSCB'nin yönetici kliği, devrimin ve sosyalizmin bayrağını savaşmadan teslim etmek niyetinde midir? Bush ve çetesi nin hararetle desteklediği "reformlar" ne biçim bir şeydir ki, sosyalizmin yeminli düşmanlarının desteği-

ni alıyorlar? Emperyalizme ve ABD'ne yaranmak için kentlerin adlarını bile değiştirecek ölçüde korkak, umutsuz ve haysiyetsiz bir tutum takınanlar, mevki ve sorumluluklarına yabancı ve acemi bir avuç miras-yedidir. Ekim devriminin mirasını hovardaca israf edenler, tarih önünde ve dünya halkları önünde suç-ludurlar. İnsanlığı, kapitalizmin ve emperyalizmin kanlı pençerelerine teslim edenler, insanlığın umutla-rını karartanlar bilmelidirler ki, devrimci mücadele-nin destansı ve ilham verici tarihi ve ilke ve idealleri, belleklerden kolayca silinemez.

Lenin'in adıyla anılan pek çok kent, yerleşim mer-kezi vb. Sovyetler Birliği'nin dört bir yanına dağılmış-tır. Leningrad'ın adını St. Petesburg olarak değiştiren "reformcular"(!) acaba bunları da değiştirecekler mi-dir?

Ermenistan'daki Gümrü (Leninakan), diğer Le-nin'li kentler Leninsk, Leninogorsk, Leninsk Kuznets-kiy, Leninabad gibi kentlere de sıra gelecek mi?

Moskova yakınlarındaki GAGARIN (1934-1968) kenti de Çarlık dönemine ait bir isimle mi değiştirilecek? Yelizabeth, Nikola, Yekaterina, Petro, vb. isim-lerle başlayan Çarlık dönemi kent isimleri herhalde (bu gidişle) Sovyetler Birliği'nin her yanında hortlaya-caktır.

Tarih "inkar" edilip silinince, parşömen kağıdın kazanmasıyla altından eski yazının çıktığı gibi, devrilmiş ve tarihin çöplüğüne atılmış bir rejimin kalıntıları da zuhur edecektir. Lenin'in yerine Peter'li, Petro'lu bir ismin konulması için mücadele veren Yeltsinler, Anatoli Sobçak'lar, vb. Amerikan emperyalizminin ve kapitalizminin SSCB içindeki Truva atları değil midir?

Bazılarının sandığı gibi "simgelerle" oynanmıyor. Sosyalizm silinmek isteniyor ve yerine kapitalizm hortlatılmak isteniyor.

NOTLAR:

1. Kliment Yefremeviç Voroşilov (1881-1969) : Maden işçisi, 1903'de Bolşevik Partisi'ne girdi. İç savaş kahramanlarından. 1925 - 1940 döneminde Savunma Halk Komiseri; 1936 'da Sovyetler Birliği maraşelliği-ne terfi etti. 1937 - 38 temizliğinde sağ kalan iki maraşelden biri (diğeri Budyenny). 1941 'de Kuzey Cep-hesi komutanı, Leningrad ' ı savundu. 1947 'de Bakanlar Kurulu İkinci Başkan Yardımcısı. 1953 - 60 döneminde Sovyetler Birliği Yüksek Konsey Prediz-yum Başkanı (SSCB Devlet Başkanı). Cumhuriyetin 10. yıldönümü kutlama törenlerinde Türkiye'ye geldi (1933). Adı İzmir'de bir bulvara verildi, bu isim sonra-dan silindi. SSCB'de Lugansk kentine Voloşilovgrad adı verildi, bu isimde Kruşçev döneminde silinde.

2. Shcherbakov (1901-1945): SBKP Merkez Komite sekreteri (1939), Moskova Müdafii (1941). İkinci Dün-ya Savaşında Kızılordu'nun siyasi yöneticisi. Rybinsk

kentine adı verildi, sonradan bu ad silindi (1958).

3. Grigori Konstantinoviç Ordjonikidze(1886-1937): Bolşevik Partisi Merkez Komitesi Başkanı (1926-37). Politbüro Üyesi, Ağır Sanayi Halk Komiseri (1930-1937). Ölümünden sonra adı Vladikafkas kentine verildi, Orta Asya'da da Ordjonikidzabat adıyla bir kent vardır.

4. Sergey Mironoviç Kirov (1896-1934) : Bolşevik Partisi Merkez Komite Üyesi (1921), Leningrad Parti Sekreteri (1926-1934). Bir suikastte öldürülünce (Ağus-tos 1934) SSCB'de Stalin'in direktifiyle temizlik hareka-tı başlatıldı (1934-1938). Ölümünden sonra adı birçok kente verildi. Azerbeycan'da eski Gence, Kirov adımı aldı. Kirovograd, Kirovabat, Kirovakan, Kirovsk, Ki-rovski, Kirovo-Çepetsk kentleri onun adıyla anılır. Son dönemde Kirovabat yeniden Gence adımı aldı.

5. Yakov Sverdlov (1885-1919): Tüm Rusya Sov-yetleri Kongresi Merkez Yürütme Komitesi Başkanı (1917-1919). 1905 devriminden Ural proleterlerinin önderi. Ölümünden sonra Yekaterinburg kentine "Sverd-lovsk" adı verildi. 1938 yılında ikinci bir Sverdlovsk kenti kuruldu.

6. Andrey Aleksandroviç Jdanov (1896-1948): Ko-minformun kurucularından. SBKP Merkez Komitesi Üyesi (1927). Alman-Sovyet paktının imzalanmasında rol oynadı (1939). Parti üçüncü sekreteri (1946-48). "Edebiyat, Felsefe ve Müzik Üzerine" adlı kitabıyla Stalinçi görüşün kültür alanında egemen oluşuna kat-kıda bulundu. Ölümünden sonra adı Azak denizinde-ki Mariopol limanına ve pek çok yerleşim merkezi ile kamu kuruluşlarına verildi.

7. Maksim Gorki (Aleksy Peşkov) (1868-1936): Ünlü Rus-Sovyet edebiyatçısı, dünyanın en büyük ro-mancılarından biri. Ölümünden sonra adı Nijni-Novgorod kentine verildi. Şimdi ise adı buradan sili-nip şehre eski adı veriliyor.

8. Petrovski: Bolşevik Partisi ileri-gelenlerinden. Ekaterinoslavlı tesviyeci. Ukrayna Sovyet Cumhuriye-ti Yüksek Sovyeti Başkanı. Adı doğduğu kent olan Ekaterinoslav'a verildi: Dinyeprepetrovsk. (Boris Po-nomarev: SBKP Tarihi, Bilim Y.S. 39).

9. Mihail Ivanoviç Kalinin (1857-1946): Partinin ileri gelenlerinden, İşçi Sınıfının Kurtuluşu için Müca-dele Birliği örgütünün (1895) kurucularından devrimci işçi, (mesleği tornacı). 1898'de RSDIP'ni kuran ekipte yer aldı. Parti MK yedek üyesi, Rus bürosu başkanı (1912). Pravda'nın kurucularından. Petrograd Belediye Başkanı (1917). 1919-46 döneminde SSCB devlet başka-nı. Adı, eski Tver kentine, 1946'da Almanya'dan ilhak edilen Konigseberg kentine (Kaliningrad ola-rak)kondu. Petrozavodsk kenti de Kalininsk adıyla anılıyor. Şimdilerde "Kalinin" kenti yine Tver adımı al-mıştır.

10. D. Z. Manuilski : Parti ileri gelenlerinden, bir dönemde Komintern yürütme kurulu üyesi ve Komin-tern'de SBKP temsilcisi. Adı, Svyatesk kentine "Manu-ilskoye" olarak verildi.

11. Stepanakert adı, 1918'de Bakü'da sovyet yöneti-mini kuran 26 Bakü'lü komiserin başkanı Stepan Şa-umyan'ın anısına konmuştur.

12. Vyaçeslav Molotov (1890-1986) : 1906'da Bolşevik Partisi'ne girdi. Uzun yıllar Merkez Komitesi üyeliği görevinde bulundu. Sovyetler Birliği Dışişleri Bakanı (1939-1949) (1953-1956). İkinci Dünya Savaşında Milli Savunma Konseyi Başkan Yardımcısı (1941-45). Bakanlar Kurulu Birinci Başkan Yardımcısı (1941-46). Partiden ihraç edildi(1964), yirmi yıl sonra tekrar parti üyeliğine kabul edildi (1984). Eski Perm kentine adı verildi. Şimdi bu ad kullanılmıyor. Ayrıca Severodvinsk kentinin adı da bir süre Molotovsk olarak değiştirilmişti.

13. Valeryan Vladimiroviç Kuybişev (1888-1935): İç Savaş kahramanlarından. Sibiry'a'da Beyaz orduların komutanı Kolçak'ı mağlup eden kızıl komutan. Komünist Partisi Merkez Komitesi üyesi. İktisadi Sorunlar Danışmanı. Birinci ve ikinci beş yıllık kalkınma planlarının gerçekleştirilmesinde çok büyük bir rol oynadı. Ölümünden sonra adı eski Samara kentine verildi. Almanların Moskova kapılarına dayandığı 1941 ve sonrasında, SSCB hükümeti bir süre Kuybişev'de çalıştı.

14. 26 Bakinskikh Kommissarov: 26 Bakulu komiser, 1918 yılında Azerbeycan'da Sovyet yönetimini kurdular. İngilizlerin Bakı'yu işgali üzerine yakalanarak, Hazer denizi ötesine götürülüp orada kurşuna dizildiler. Başkanları Stepan Saumyan'dır. Bakulu komiserlerin adları Neft-Çhala kentine verildi.

15. Maurice Thorez (1900-1964) : Fransız Komünist Partisi yöneticilerinden ve başkanlarından. Karadeniz'de öldü. Adı Ukrayna'daki Çiştıyakova kentine verildi.

16. Mihail Vasilyeviç Frunze (1885-1925) : Rus Sosyal Demokrat İşçi (Bolşevik)Partisi Üyesi (1902). 1905 Genel Grevinin örgütleyicilerinden. Şuya İşçi-Köylü-Asker Sovyeti Başkanı (1917). Dördüncü Kızılordu Komutanı (1918). Ukrayna Halk Komiserleri Şurası Başkanı (1920). Rusya Komünist Partisi Merkez Komitesi Üyesi (1921). 1921-1922 yıllarında Sovyetlerin Ankara'daki temsilcisi. Politbüro üyesi (1924). Milli Savunma Halk Komiseri (1925). Ölümünden sonra adı Tacikistan'ın başkentine verildi.

17. Palmiro Togliatti (1893-1964) : İtalyan Komünist Partisi kurucularından. Komintern sekreteri (1937-39). İspanya İç Savaşında siyasal komiser. 1943 sonrasında İtalya'da Badoglio hükümetinde bakan, Bonomi hükümetinde başbakan yardımcısı, Adalet Bakanı. 1947 yılında İtalya'da komünistlerin hükümetten çıkarılmalarından sonra ölene kadar ana muhalefet partisi başkanı. Yeni kurulan Volga boyundaki bir kente adı verildi.

18. Felix Edmund Dzerzhinski (Jerjinski) (1877-1926) : Polonya kökenli devrimci. Petrograd sovyeti üyesi (1905). Ekim devriminde örgütleyici görev aldı. ÇEKA'yı kurdu, bu kuruluşta başkanlık yaptı. Son görevi Yüksek Ekonomik Konsey Başkanlığı'dır (1924-1926). Ölümünden sonra adı Dzerzhinsk ve Dzerzhinski olarak birçok kente konulmuştur.

19. Gheorghe Gheorghiu-Dej (Ölümü 1965) : Romanya Komünist Partisi yöneticilerinden, eski Romanya Başbakanı ve eski devlet başkanı.

20. Yemelyan İvanoviç Pugaçev (Ö. 1775) : Rus köylü önderi, Don kazaklarından. 18. yüzyılın ikinci yarısında dünya çapında ilk halk hareketini başlattı, Büyük Katerina dönemindeki köylü isyanını yönetti, Moskova kapılarına kadar dayandı (1773-1875), yakalanarak idam edildi.

21. Miçurin (1885-1935) : Tarım uzmanı, Rusya'da ilk fidanlığı kurdu, burada ayıklama metodunu denedi. Melezlerin kalıtsal karakterinin büyük ölçüde ortama bağlı olduğunu kabul etti. Bitkisel melezlerin varlığını öne sürdü. Mentor denilen bir kültür sürecini belirledi. Adı ile anılan Michurinsk kenti SSCB'dedir. Dimitri İvanoviç Mendelejev (1834-1907) : Rus kimya bilgini. Şöhretini kimyasal elementlerin periyodik sıfılandırılmasına borçludur.

22. Fyodor İvanoviç Tolbukhin(1894-1949) : Sovyetler Birliği meraşalı. İkinci Dünya Savaşında Bükreş'i, Sofya'yı, Belgrad'ı, Macaristan ve Avusturya'yı düşmandan kurtaran ordunun komutanı. 3. Ukrayna cephesi komutanı (1942), Stalingrad'da görev aldı (1943), Eylül 1943'de Stalino (Donetsk) kentini Almanlardan geri aldı. Ölümünden sonra adı Bulgaristan'daki Pazargiç (Dobriç) kentine verildi.

23. Vasil Levski (ölümü 1872) : Bulgaristan bağımsızlık savaşının önderlerinden. Bulgar devrimcisi. Bulgaristan'da demokratik bir cumhuriyet kurulması uğrunda savaş verdi. Osmanlılar tarafından idam edildi.

24. Dimitr Blagoev (1856-1924) : Bulgaristan K.P. yöneticilerinden, Partinin kurucusu (1891). Petrograd sovyeti milletvekili (1922). Geçen yüzyılın sonu ile bu yüzyıl başında Balkanların en büyük devrimcisi.

25. Ivan Vazov (1850-1921) : Bulgar edebiyatçısı ve şair. Otuz yıl Bulgar edebiyatını etkisi altında tuttu. Pod İgoto (1894) adlı romanının en iyi Bulgar romanı olduğu söylenir.

26. Vasil Kolarov (1877-1950) : Bulgar ve enternasyonal işçi hareketinin seçkin eylemcisi. BKP, BHC yöneticilerinden. 1946-47'de Bulgaristan devlet başkanı, 1940-50 yıllarında başbakan. Görevdeyken öldü.

27. Klement Gottwald (1896-1953) : Çekoslovakya K.P. yöneticilerinden. Parti üyesi (1921). Parti genel başkanı (1929). 3. Enternasyonal yöneticisi (1935). Çekoslovakya Başbakanı (1946-48). Devlet Paşkanı (1948-1953). Ölümünden sonra adı Çekoslovakya'daki Zlin kentine verildi.

28. Niyazi Ahmet Banoğlu: Nükte, Fıkra ve Çizgi-lerle Atatürk, İkinci Kitap, İstanbul 1954, s. 12

29. Toplumsal Kurtuluş Dergisi, Sayı 31, Mart 1990, sayfa 14-21.

30. Meydan Gazetesi, 11 Haziran 1991.

İÇ SAVAŞ GÖREVLERİ

YAŞANILAN zamanla ilgili kestirimler son derece risklidir. Ancak Türkiye'de yeni bir iç savaş dönemi- ne girildiğini gösteren işaretler beliriyor. İç savaşı kabul etmek zorunluluğu var.

İÇ SAVAŞ, devletin egemenlik coğrafyasında otorite yetmezliğini görmesidir. Bugün Türkiye devleti, eylülist darbeden kısa sayılacak bir zaman aralığından sonra, pek çok alanda sözünü geçiremediğini duyuyor.

DEVLET için otorite yetmezliği devlet olmaktan çıkmaktır.

ÇOK CEPHE'lidir İç Savaş, hem mekan ve hem de katman olarak çok cepheli geliyor. Bir anlamda toptan bir savaş oluyor ve dışında kalmak mümkün olamıyor.

DÖRDÜNCÜSÜ'dür Yakın zamanların birinci iç savaşı, Üçüncü Selim'in ölümü çerçevesinden başlayarak 15/16 Haziran 1826 tarihinde zamanın düzenli ordusu yeniçeri ocağının lağvedilmesiyle sona eriyor. İkinci iç savaşın tamamlanma tarihi 1926 sayılabilir. Üçüncüsü, eğer 1968 yılından başlatılırsa, 1978-1980 yıllarında sona eriyor ya da bastırılıyor. Dördüncüsünün başlangıcı var.

BİRİNCİSİ Tanzimat'ı, ikincisi Cumhuriyet'i, üçüncüsü tekelli baskı düzenini doğuruyor. İlk ikisinin yol açtığı doğumlara ileri gözüyle bakmak mümkündür. Üçüncüsü, baskıya dayalı bir insansızlaştırma düzenidir.

GEBE'dir. İyi'ye de kötü'ye de gebedir. İç savaşta birincil ve temel görev, gebeliği iyiliğe doğru çevirmektir.

SAFLAŞMA'dır. İç savaşta insanlar ve sınıflar saflaşır. Saflaşmadan vazgeçmemek gerekiyor; ancak iç savaşın temel sanatı, kazanılacak olanları itmemek olmalıdır.

KAZANMA, iki anlamlıdır. Hem iç savaştan iyi'yi çıkarmak ve hem de "iyi" düzende beraber çalışmak anlamına gelmektedir.

DEVRİMCİ, kendisini ciddiye alandır. Bu iç savaştan daha "iyi" ve daha "ileri" bir düzen çıkabileceğini kabul etmeyen ciddi değildir. Bu düzende, bugün ikircikli davranabilen pek çok değerlin büyük bir katkı ve yaratıcılıkla birlikte olacağı her zaman düşünülmelidir. Bu nedenle iç savaşı bir saflaşma, bir arınma ve bir kazanma süreci haline getirmek gerekmektedir.

DEĞİŞME'dir. Değişmenin kendisi gelişmedir. İç savaş, insanı değiştirerek geliştirme sürecidir. İnsanı iş yapmaya alıştıran dönemidir. İnsanın ufkunu genişletme zamanıdır. İnsanı, basitin üstüne çıkarma dönemidir.

YAPMAK'ta asıl önemli olan zamanında yapmaktır. Türkiye devrimciliğinin en büyük zaafı yapmayı bilmemesinde yatıyor. İç savaş, zamanında yapmayı bilmemenin zararlarını minimize etmek de olmalıdır.

YAPMAK, yöntemdir. Türkiye devrimciliğinin diğer bir büyük zaafı, yaparken yönteme önem vermemesidir. Zamanında yapmak ve yöntemi öne çıkararak yapmak, iç savaşı iyi'ye çevirmenin en önemli koşullarıdır. Bu, Türkiye devrimciliğinin popülizmden ve köylülükten kurtulması anlamına geliyor; köy ve halk güzeldir. Güzel olmayan köylü yöntem ve popülist laçkalıktır.

DIŞLI kutusu model olmalıdır. İç savaşta işler birbirine bir dişli kutusunun dişlileri gibi girmelidir. Başarıya götüren yol budur.

UYANIK olma zorunluluğu vardır. Uyanık olmak, "adam sendeci" yaklaşımdan tam tersidir. İç savaşın her cephede ve top yekün yapılan bir savaş olduğunu unutmamak, uyanık olmayı sağlayan bir yoldur. Uyanık olmak, en yakınına titiz olmak demektir. Uyanık olmak, çok büyük ölçüde talepkar olmak demektir. İç savaşta az ile yetinmek mümkün değildir.

İDEOLOJİK cephe yine ön plana çıkmaktadır. Basının önemi, egemenin ideolojik makinası haline gelmesindedir. İç savaşta basın özellikle denetim altında tutulmalıdır. Basının basın dışı pratikleri her zaman izlenmeli ve ortaya konmalıdır. Basının, büyük sermaye haline gelmesi, basındaki duyarlı kadroların olmadığı anlamına gelmemelidir. Bunlar, denetim ve uyarıya duyarlı olmak durumundadırlar.

YENİ ÖRGÜTLENMELER, ortaya çıkacaktır. Her iş yeni örgütlenme ve yapılanmasını ortaya çıkaracaktır. Denemekten kaçınmamak zorunluluğu bulunuyor.

SAPTAMA, doğruysa bir olmak ve olmamak dönemine girilmiş demektir. Bu dönemin sonunda Türkiye, ya bireylerinin sürüleştigi bir ikinci sınıf emperyalist ülke olacaktır ya da bu topraklarda yaşayanlar böige halkları ile zenginleşmiş ve kaynaşmış yeni kimliklerini kazanacaklardır. Bunlardan ikincisi bilincin kontrolündedir.

BİRLİK anahtarı iş yapma sürecindedir.

ÖRGÜT kapısı kendi örgütünü fetişleştirmeyen bir örgütlü çalışma anlayışındadır.

ÇETİNDİR. Ancak bölge insanı ve insanlık için bir şans kapısı açılıyor.